

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ปริญญาานิพนธ์
ของ
สายัณต์ อุตทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
พฤษภาคม 2553

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ปริญญาานิพนธ์
ของ
สายัณต์ อุตทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

บทคัดย่อ
ของ
สายัณต์ อุตทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
พฤษภาคม 2553

สายัณต์ อุตทอง. (2553). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม.

(ศิลปศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ พงษ์ คุุณเศรษฐศิริ, รองศาสตราจารย์ วรณรัตน์ ตั้งเจริญ.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการอ่านและหลังการอ่าน และ3) ศึกษาความคิดเห็น ของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลัง การอ่านกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 /1 โรงเรียนสุจริตดิเดช อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จันทบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 50 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ หนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 จำนวน 5 เล่ม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ควบคู่หนังสือส่งเสริมการอ่าน แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ หนังสือส่งเสริม การอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test แบบ Dependent ผลการวิจัยพบว่า

1. หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 89.36 / 85.60 โดยหนังสือส่งเสริมการอ่านทุกเล่มมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการอ่านและหลังการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการอ่านสูงกว่าก่อนการอ่าน
3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

THE STUDYING THE RESULT OF ACHIEVEMENT IN ART LEARNING
OF STUDENTS PRIMARY PRATHOMSUKSA 4 USED THE READING
PROMOTE BOOKS OF ART LEARNING

AN ABSTRACT
BY
SAYANT UTTHONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University

May 2010

Sayan Utthong. (2010). *The Studying The Result Of Achievement In Art Learning Of Students Primary Prathomsuksa 4 Used The Reading Promote Books Of Art Learning*. Master Thesis, M.Ed (Art Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor: Committee Asst. Prof. Dr. Asso Prof Prit Supasetsiri Asso Prof Wannarat Tungcharoen

The purpose of this study are to 1) examine effectiveness of reading promote books of art learning substantial group of Prathomsuksa 4 students based on standard criterion 80/80 2) compare learning achievement from reading promote book of art learning achievement from reading promote book of art learning substantial group of Prathomsuksa 4 before and after reading, and 3) study student's opinions to reading promote books of art learning substantial group of Prathomsuksa 4 after reading. The sample used in this study including 50 Prathomsuksa 4/1 Sarididech School, Amphoe Muang, Chanthaburi Province, Education Area office of Chanthaburi second semester, academic year 2009. Samples obtained by Simple random Sampling by drawing method. The instruments used in this study consist of five reading promote books of art learning substantial group of Prathomsuksa 4, achievement meaning test, questionnaires of student's opinion to reading promote books substantial group of Prathomsuksa 4. The data obtained in this study are analyzed by use of mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.) and dependent t-test. It is found that

1. The reading promote book of art learning substantial group of Prathomsuksa 4 are effective at the level of 89.36/85.60. All of them are more effect than standard criterion at the level of 80/80.

2. Learning achievement from reading promote book of art learning substantial group of Prathomsuksa 4 before and after reading are statistical significantly different at the level of 0.1. The learning achievement after reading is higher than before reading.

3. Student's opinions to reading promote books of art learning substantial group of Prathomsuksa 4 with average level are the most.

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีเพราะด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ พงษ์ศักดิ์ ศุภเศรษฐศิริ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์รองศาสตราจารย์ วรณรัตน์ ตั้งเจริญ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณา ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทั้งยังได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์ ดร. อารี พันธุ์มณี ประธานกรรมการและผู้ช่วยศาสตราจารย์ เลิศศิริร์ บวรกิตติ ที่ร่วมเป็นกรรมการเพิ่มเติม ในการสอบปากเปล่า ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธุ์ และศาสตราจารย์ดร.วิรุณ ตั้งเจริญ ที่สนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ผอ.สุรเชษฐ์ พรพานิช ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี และดร.พีระ รัตนวิจิตร ที่กรุณาช่วยเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้แก่ผู้วิจัย

ประโยชน์ใดของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณและกตเวทิตาคุณแต่บิดา มารดา คุณอาจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ร่วมสร้างสรรค์ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ รวมถึงให้ความเมตตาเอื้อให้การสนับสนุนตลอดมา

สายัณต์ อุตทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ..	7
เอกสารเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ศิลปะ.....	10
เอกสารเกี่ยวกับการอ่านและหนังสือส่งเสริมการอ่าน.....	13
เอกสารเกี่ยวกับศิลปะ.....	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
แบบแผนการทดลอง.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	48
การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก	85
ภาคผนวก ข	90
ภาคผนวก ค	101
ภาคผนวก ง	159
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	163

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การติดต่อสื่อสารของสังคมโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วหมด สักคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน เป็นสาเหตุทำให้คนไทยต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ จำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเอง เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็คือ คุณภาพของคน ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการพัฒนาคนให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังที่ กรมวิชาการ (2546: 1) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมแห่งความเป็นคนไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ. 2545: 1-5) จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือว่าเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งประการหนึ่ง ก็คือมุ่งให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ และท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้แก่สังคม มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สนุกเพลิดเพลิน มีความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาระบบการรับรู้ทางศิลปะ การเห็น ภาพรวม การสังเกต รายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อ หรือประกอบอาชีพได้ ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ. 2544)

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ ซึ่งวิธีหนึ่งที่ช่วยเติมเต็มและเข้าใจได้อย่างถูกต้อง คือ การอ่าน ดังที่ (แก่นมาศ ขวลิขิต. 2545: 5) กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการศึกษาค้นคว้าในโรงเรียนและโลกภายนอก เพราะนักเรียนมิได้ประสบผลสำเร็จในการเรียนการสอนของครูเพียงอย่างเดียว หากยังต้องหาความรู้เพิ่มเติม

จากการอ่านหนังสือและตำราต่าง ๆ ทุกเรื่อง มีความสำคัญแต่สิ่งที่สำคัญกว่าคือทักษะในการเรียนรู้ ซึ่งมีการอ่านเป็นหัวหน้ากระบวนการ เป็นเครื่องมือเข้าสู่ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ตลอดเวลา ทำให้อยู่ในโลกได้ดี มีความสุขทัดเทียมกับผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีศักดิ์ศรีเสมอกัน ซึ่งสอดคล้องกับ (ชนิสาคทาทอง. 2543: 1) ที่กล่าวว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่นักเรียนจะต้องนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเสาะแสวงหาความรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน การอ่านนอกจากเป็นการส่งเสริมให้เกิดความคิด ความฉลาด รอบรู้และประสบการณ์ตรงแก่นักเรียน การอ่านยังทำให้เกิดความสนุกสนานบันเทิงแก่ผู้อ่านอีกด้วย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องหาแนวทางเพื่อมุ่งเน้นปลูกฝังให้นักเรียน มีนิสัยรักการอ่าน ตั้งแต่วัยเยาว์

จากปัญหากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสฤติเดช อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยังไม่บรรลุตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร เนื่องจากโรงเรียนสฤติเดช เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ แต่ละสายชั้นมีนักเรียนเป็นจำนวนมาก เฉลี่ยสายชั้นละ 480 คน แต่ละสายชั้นมีห้องเรียน 8-10 ห้องและมีนักเรียนห้องเรียนละ 50 คน จากจำนวนนักเรียนที่มีมากส่งผลให้เกิดปัญหาในการเตรียมและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะปัญหาวัสดุ สื่อ อุปกรณ์ที่มีไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนบางส่วนปฏิบัติงานไม่เต็มตามศักยภาพ ส่งผลให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้น ไม่สนใจเรียน และครูผู้สอนไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง หนังสือแบบเรียนไม่สามารถสนองความต้องการของนักเรียนได้เพียงพอ เพราะมีเนื้อหาจำกัดตรงตามหลักสูตร นักเรียนจึงไม่สนใจที่จะอ่าน เนื่องจากภาพประกอบ สีฉูดฉาด และเนื้อหาในเล่มไม่ดึงดูดใจ ทำให้นักเรียนไม่สนใจอ่าน จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะต่ำ จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนสฤติเดช อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่าผลการประเมินของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำในสาระที่ 1 ทักษะศิลป์

จากสภาพปัญหาดังกล่าวถือเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรเพราะกิจกรรมศิลปะศึกษาเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาให้นักเรียนให้มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ -จิตใจ และสังคม ดังที่ กรมวิชาการ (2546: 1) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะไว้ว่าเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้มีความคิด ริเริ่ม สร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรีย์ภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์

ในด้านการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่นั่น บลูม (อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546: 29-30) กล่าวว่า การเรียนรู้แต่ละครั้งมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น 3 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Domain) ความคิดรวบยอด การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective Domain) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เช่น ความเชื่อ ความสนใจ เจตคติ ค่านิยม และการเปลี่ยนแปลงทางด้าน การเคลื่อนไหวของร่างกาย เพื่อให้เกิดความชำนาญหรือทักษะ (Psychomotor Domain) เช่น การว่ายน้ำ การเล่นกีฬา การวาดภาพระบายสี เป็นต้น

ความรู้ความเข้าใจต่อการเรียนเป็นองค์ประกอบ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การที่ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ที่ดีต่อการเรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจ อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น เอาใจใส่ต่อการเรียนอย่างแท้จริง ส่วนการมีความรู้ ความเข้าใจที่ไม่ดีต่อการเรียนนั้น เป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย หหมดกำลังใจในการเรียน จนก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในด้านความรู้สึก ความคิดและพฤติกรรมที่แสดงออกในระหว่างเรียนทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในวิชาที่เรียนน้อยมาก มีผลให้ผลการเรียนต่ำ มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เป็นปัญหาต่อสถานศึกษา ครูผู้สอน เพื่อน และผู้ปกครอง

ซึ่งสอดคล้องกับ (กรมวิชาการ. 2549: 130) ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ผู้สอนสามารถใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั้งอุปกรณ์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สื่อเทคโนโลยี บุคลากร ฯลฯ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ใน การจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ และมีทักษะกระบวนการในการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้ศิลปะได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เติบโตตามศักยภาพ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต กลุ่มสาระวิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าวิชาอื่น ๆ เพราะสามารถทำให้ผู้เรียนรักสรวรักงาม มีสุนทรีย์ในการรับรู้เมื่อมองเห็นสิ่งต่าง ๆ มีความซาบซึ้ง รู้จักการนำความรู้ที่ได้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้วยความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของศิลปะที่มีต่อการเสริมสร้างและพัฒนาการของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตรผู้วิจัยในฐานะผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตั้งแต่ปี 2527-2552 รวมเป็นเวลา 25 ปี จึงมีความสนใจและตั้งใจจริงจึงได้สร้างและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้น เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้วิชาศิลปศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำเนื้อหาจากหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยนำมาแต่งเป็นเรื่องราวมีตัวละครดำเนินเรื่อง จัดทำภาพประกอบให้น่าสนใจ น่าอ่าน เนื้อหาเข้าใจง่าย โดยยึดตามมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้กำหนดไว้ การจัดทำหนังสือ ส่งเสริมการอ่านดังกล่าว จึงสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และ ฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 4 ที่กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา 23 ว่าการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญที่ความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณา การตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ที่เป็นความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ของ ตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุข ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิ ปัญญา นอกจากนี้ในมาตรา 24 ยังได้กำหนดไว้ว่า ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการอ่านและหลังการอ่าน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อหนังสือส่งเสริม การอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการอ่าน

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน และเป็นการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน

3. ปลุกฝังนักเรียนให้มีนิสัยรักการอ่าน และใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุฤทธิเดช อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวน 400 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนสุฤทธิเดช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากซึ่งนักเรียนแต่ละห้องมีผลการเรียนไม่แตกต่างกัน เนื่องจากได้จัดห้องเรียนโดยละความสามารถของนักเรียน

2. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สาระทัศนศิลป์ จำนวน 5 เล่ม

2.2 ตัวแปรตาม ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3. เนื้อหา หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้น โดยมีสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะหมายถึง หนังสือส่งเสริม การอ่านกลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 เล่ม คือ เล่มที่ 1 รูปร่างรูปทรง เล่มที่ 2 ทัศนธาตุ เล่มที่ 3 เส้นสร้างสรรค์ เล่มที่ 4 การจัดภาพ และ เล่มที่ 5 สีเส้นสไต ที่ผู้วิจัย ได้พัฒนาขึ้น

2. ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง อัตราส่วนระหว่างประสิทธิภาพ ของ กระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยถือเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนของนักเรียนทุกคนที่ตอบคำถามท้ายเล่มทุกเล่ม ได้ถูกต้อง รวมกันและหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละโดยได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนของนักเรียนทุกคนที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ได้ถูกต้อง รวมกันและหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละโดยได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ หมายถึง คะแนนจากการทำแบบทดสอบ ของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสฤษดิเดช อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2552

4. ความคิดเห็น หมายถึง ระดับความคิดเห็นหลังการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสฤษดิเดช อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2552

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการอ่านสูงกว่าก่อนการอ่าน

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการอ่านมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
2. เอกสารเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ศิลปะ
3. เอกสารเกี่ยวกับการอ่านและหนังสือส่งเสริมการอ่าน
4. เอกสารเกี่ยวกับศิลปะ
5. เอกสารเกี่ยวกับการ์ตูน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีรายละเอียดดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546: 1-5)

1.1 ความสำคัญ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม สุนทรีย์ภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้นกิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาระบบการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ด้วยความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

1.2 วิสัยทัศน์

การเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรากฐานทางวัฒนธรรม ค้นหาว่างานศิลปะสื่อความหมายกับตนเอง ค้นหาศักยภาพ ความสนใจส่วนตัว ฝึกการรับรู้ การสังเกตที่ละเอียดอ่อนอันนำไปสู่ความรัก เห็นคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะและสิ่งรอบตัว

พัฒนาเจตคติ สมาธิ ทัศนียมส่วนตัว มีทักษะ กระบวนการ วิธีการแสดงออกและการคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคม ในบริบทของการสะท้อนวัฒนธรรมทั้งของตนเองและวัฒนธรรมอื่น พิจารณาว่าผู้คนในวัฒนธรรมของตน มีปฏิริยาตอบสนองต่องานศิลปะ ช่วยให้มีมุมมองและเข้าใจโลกทัศน์กว้างไกล ช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจในทัศนด้านอื่น ๆ สะท้อนให้เห็นมุมมองของชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความเชื่อความศรัทธา ทางศาสนา ด้วยลักษณะธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การเรียนรู้เทคนิค วิธีการทำงาน ตลอดจนเปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดัดแปลง จินตนาการ มีสุนทรียภาพและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยและสากล

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเสริมสร้างให้ชีวิตมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ช่วยให้มีจิตใจงดงาม มีสมาธิ สุขภาพกายและสุขภาพจิตมีความสมดุล อันเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตที่สมบูรณ์ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษยชาติโดยส่วนตน และส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของสังคมโดยรวม

1.3 คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะแล้ว ผู้เรียนจะมีจิตใจงดงาม มีสุนทรียภาพ รักความสวยงาม ความเป็นระเบียบ รับรู้อย่างพินิจพิเคราะห์ เห็นคุณค่าความสำคัญของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกทาง ภูมิปัญญาของคนในชาติ สามารถค้นพบศักยภาพความสนใจของตนเองอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพทางศิลปะ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นพัฒนาตนเองได้และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ มีสมาธิในการทำงาน มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นผู้เรียนจะมีคุณภาพ ดังนี้

1.3.1 จบช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)

1.3.1.1 สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เล่าเกี่ยวกับผลงานของตนให้ผู้อื่นรับรู้ โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะได้

1.3.1.2 รับรู้ทางศิลปะ ได้แก่ ทัศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ เล่าให้ผู้อื่นรับรู้โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นที่เกี่ยวกับศิลปะได้

1.3.1.3 ระบุสิ่งแวดล้อมหรือเงื่อนไขที่ทำให้เกิดผลงานศิลปะได้

1.3.1.4 ใช้ความรู้ทางศิลปะสาขาอื่น ๆ ในการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่น ๆ

1.3.1.5 สนใจในการปฏิบัติงานศิลปะ พึงพอใจ สนุกเพลิดเพลิน รับผิดชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

1.3.1.6 สังเกต รับรู้ สนใจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม งานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3.2 จบช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6)

1.3.2.1 สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะจากจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การสังเกตทางศิลปะ ได้แก่ ทัศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ ทักษะในการใช้เทคนิคให้เกิดผลตามความต้องการของตนเองและอธิบายให้ผู้อื่นรับรู้โดยใช้ศัพท์เบื้องต้นทางศิลปะได้

1.3.2.2 รับรู้ทางศิลปะ ได้แก่ ทัศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ ซึ่งสามารถช่วยในการวิเคราะห์งานศิลปะ อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจในความสวยงาม และความไพเราะของศิลปะได้

1.3.2.3 ระบุงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้ อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจ

1.3.2.4 นำความรู้ทางศิลปะสาขาต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่น ๆ

1.3.2.5 สนใจสร้างงานศิลปะ มีความสุขกับการทำงาน มั่นใจในการแสดงออก ยอมรับความสามารถของผู้อื่น

1.3.2.6 ตระหนัก ชื่นชมในคุณค่าของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

1.3.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2546 : 6-7)

1.3.3.1 สาระ

สาระที่ 1 : ทัศนศิลป์

สาระที่ 2 : ดนตรี

สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

1.3.3.2 สาระการเรียนรู้และองค์ความรู้

- 1) ความรู้ ขอบข่าย สัญลักษณ์ แนวคิดทางศิลปะ
- 2) การสร้างสรรค์ และการแสดงออก
- 3) การวิเคราะห์ วิจัยงานศิลปะ และสุนทรียภาพ
- 4) การประยุกต์ใช้ความรู้ทางศิลปะ

5) ศิลปะกับวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ไทยและสากล ธรรมชาติ และ
สิ่งแวดล้อม

1.3.4 สารและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.4.1 สารที่ 1 : ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และ
ความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อ
งานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์
และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย
และสากล

1.3.4.2 สารที่ 2 : ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 : เข้าใจ และแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์
วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้
ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์
และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและ
สากล

1.3.4.3 สารที่ 3 : นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 : เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์
วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าทางนาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด อย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้
ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์
และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย
และสากล

2. เอกสารเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ศิลปะ

2.1 ความหมายของสื่อการเรียนการสอน

จินตนา ไบกาชุกี (2540: 11) ได้กล่าวถึง ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง
วัสดุหรือเครื่องมือที่จัดทำขึ้น ซึ่งมีข้อมูล เนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้
สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนของครูและนักเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรกำหนด สื่อ

การเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหา เกิดทักษะกระบวนการ และความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ อันจะนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตร

2.2 ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน

กรมวิชาการ (2545 ก: 6-8) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนว่าสื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้อายุคปัจจุบันมีอิทธิพลต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็น ผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีมากมายหลายรูปแบบ มีบทบาทและให้คุณประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น

2.2.2 ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นกระบวนการ

2.2.3 ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

2.2.4 สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และทำให้อยากรู้ อยากเห็น

2.2.5 ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน

2.2.6 เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจและความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกันให้เรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน

2.2.7 ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกัน

2.2.8 ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม

2.2.9 ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย

2.2.10 เชื่อมโยงโลกที่อยู่ไกลตัวผู้เรียนให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

2.3 ลักษณะของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนรู้จำแนก เป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 ก: 7-8)

2.3.1 สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ซึ่งได้แสดงหรือจำแนกหรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้หนังสือที่เป็นตัวเขียน หรือตัวพิมพ์เป็นสื่อ เพื่อแสดงความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภท เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย จดหมายเหตุ บันทึก รายงาน วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2.3.2 สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุหรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ สื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เช่น แถบบันทึกภาพพร้อมเสียง (วีดิทัศน์) แถบบันทึกเสียง สไลด์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยี ยังหมายรวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาผ่านดาวเทียม

2.3.3 สื่ออื่น ๆ นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยีแล้วยังมีสื่ออื่น ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนการสอน เพราะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ท้องถิ่นที่ขาดแคลนสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อเทคโนโลยี สื่อเหล่านี้ ได้แก่

2.3.3.1 สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งสามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด เจตคติและวิธีปฏิบัติงานไปสู่บุคคลอื่น สื่อบุคคลอาจเป็นบุคลากรที่มีอยู่ในระบบโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ตัวผู้เรียน นักการภารโรง หรืออาจเป็นบุคลากรภายนอกโรงเรียน เช่น บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

2.3.3.2 สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสภาพ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่าง ๆ ปรากฏการณ์ แผ่นดินไหว สภาพดินฟ้าอากาศ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการหรือแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งครุหาได้ไม่ยาก

2.3.3.3 สื่อกิจกรรม / กระบวนการ หมายถึง กิจกรรมหรือกระบวนการที่ครูหรือผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น การแสดงละคร บทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การทำโครงการ เกม เพลง การปฏิบัติตามใบงาน ฯลฯ

2.3.3.4 สื่อวัสดุ / เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อประกอบการเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ กราฟ ฯลฯ นอกจากนี้ยังรวมถึงสื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์ เครื่องมือวิชาช่าง เป็นต้น

การสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เป็นภารกิจที่ครูผู้สอนจะต้องดำเนินการจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจึงควรรู้จักเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมซึ่งมีแนวทางในการสร้างและพัฒนาสื่อดังกล่าว ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 ก: 37-39)

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปของการผลิตสื่อ
- 2) ศึกษาและกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียน โดยพิจารณาว่าผู้ใช้สื่อคือใคร มีความรู้และประสบการณ์เดิมมาอย่างไร เพื่อให้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดคุณสมบัติส่วนอื่น ๆ ของสื่อให้เหมาะสมต่อไป
- 3) กำหนดและวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ว่าจะต้องประกอบด้วยเนื้อหาสาระอะไรบ้าง ทั้งนี้ควรจะต้องพิจารณากำหนดเนื้อหาสาระให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย
- 4) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยการตีความและจำแนกแยกย่อยจุดประสงค์ทั่วไปให้ละเอียดลงไปถึงขั้นที่ทราบได้ว่า เมื่อผู้เรียนเรียนรู้จากสื่อเหล่านั้นแล้วสามารถทำอะไรได้บ้าง ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป
- 5) กำหนดรูปแบบและวิธีประเมินผล
- 6) กำหนดวิธีการและแนวทางการเสนอเนื้อหา เป็นการวางแผนว่าจะเสนอเนื้อหาสาระในรูปแบบใด เรียงลำดับหัวข้อและเนื้อหาอย่างไร มีตัวอย่าง มีการนำเรื่อง สรุปเรื่อง หรือทบทวนเรื่องอย่างไร ควรมีแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมแทรกอยู่ด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง
- 7) กำหนดแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนการจัดทำสื่อการเรียนรู้อย่างไร ไม่ว่าจะเป็นผลิตสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ อาจจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อเทคโนโลยี ผู้ผลิตจะต้องกำหนดว่าจะหาข้อมูลสนับสนุนได้จากแหล่งใด เช่น แหล่งค้นคว้าเกี่ยวกับเนื้อหา ภาพประกอบ แผนภูมิ เป็นต้น
- 8) ยกร่างและจัดทำสื่อการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและวิธีการที่กำหนดไว้
- 9) ทดสอบคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ที่ผลิตขึ้น โดยนำสื่อต้นแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เรียนที่จะต้องใช้อื่อนั้น ใช้สื่อต้นแบบนี้จัดการเรียนการสอนจริงๆ เพื่อศึกษาข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงสื่อให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
- 10) ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ตามข้อมูลที่ได้ศึกษาไว้
- 11) นำสื่อที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปใช้

3. เอกสารเกี่ยวกับการอ่านและหนังสือส่งเสริมการอ่าน

3.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้วิชาการอื่น ๆ นักการศึกษา และผู้รู้ในวงการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่าน ไว้ดังนี้

จิวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 42) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือ ความเข้าใจในสัญลักษณ์ เครื่องหมาย รูปภาพ ตัวอักษร คำ และข้อความที่พิมพ์ หรือเขียนไว้

จिरภา ชูช่วย (2542: 13) กล่าวว่าว่าการอ่านเป็น กระบวนการทางสมองที่เกิดขึ้นเมื่อใช้ สายตา คำ หรือสัญลักษณ์หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ แล้วเกิดการรับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือ สัญลักษณ์ โดยแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

ศิริรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2542: 4) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการถ่ายทอดความหมาย จากตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และจากความคิดที่ได้จากการอ่านผสมผสานกับประสบการณ์เดิม ที่มีอยู่เป็นเครื่องช่วยพิจารณาตัดสินใจนำแนวความคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ต่อไป

สุริทอง ศรีสะอาด (2546: 24) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึง การเปิดรับข่าวสาร รับความรู้ ภูมิปัญญา ทั้งที่เป็นเรื่องราวในท้องถิ่นและสากล ความเคลื่อนไหว ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ความเป็นไปในธุรกิจการปฏิบัติงาน ตลอดจนติดตามความก้าวหน้าและ ทิศทางที่โลกจะก้าวไป

สุวดี ภูประดิษฐ์ (2546: 2) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการรับสารอย่างหนึ่งที่ได้รับสารอาศัยการมองเห็น รับรู้ความหมายตามที่สังคมกำหนด แล้ว ตีความสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นเป็นความหมาย จนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่พบเห็นนั้น

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการแปลสัญลักษณ์ การถอดความทางภาษาออกมาเป็น ความหมาย การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ โดยการใช้ความสามารถ ในการมองเห็นเพื่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผู้อ่านจะใช้ความสามารถทางภาษาและความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ทำให้เกิดความรู้ และได้รับประสบการณ์ ตลอดจนความ เพลิดเพลินจากสิ่งที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดผ่านตัวหนังสือ ซึ่งทำให้ผู้อ่านมีทั้งความรู้ เจตคติ และทักษะ หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้แล้วแต่จุดประสงค์ของการอ่าน

3.2 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถใช้เป็น เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ในสาขาวิชาต่างๆ การปฏิรูป การ เรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข การที่จะบรรลุเป้าหมาย เหล่านี้ได้ นั้น ผู้เรียนจำเป็นจะต้องมีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ที่ดี การอ่านนับเป็นทักษะหนึ่งที่มีความ สำคัญและจำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

นักการศึกษาและผู้รู้ในวงการศึกษา ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการอ่าน ไว้ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2539: 1) กล่าวว่า “การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนการอ่านอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานการอ่านที่ดี ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวาง”

ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2540: 15-16) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการอ่านไว้ว่า “การอ่าน มีความสำคัญต่อคนเรามาก เพราะว่าการอ่านเป็นช่องทางของการรับรู้ที่สามารถเลือกรับและแสวงหาได้ตามโอกาสที่ต้องการ การอ่านเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ ความคิดและวิจารณ์ญาณ ทำให้คนเรามีความมั่งคั่งทางวุฒิภาวะ วุฒิปัญญา และความสามารถได้ดียิ่ง นอกจากนี้การอ่านยังส่งเสริมให้เกิดกระบวนการพัฒนาในชีวิตและจิตวิญญาณของผู้อ่านให้ไปในทางที่ดีงามได้ด้วย ตัวของตัวเอง ตลอดทั้งเป็นเสมือนสะพานเชื่อมประสานความรู้ความเข้าใจของมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาให้ถึงกัน ให้สามารถประกอบกิจต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ร่วมกันได้เป็นอย่างดี”

อัมพร รัศมีวิชัย (2540: 41) ที่กล่าวว่า “การอ่านหนังสือเป็นประโยชน์อย่างสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปสู่ชีวิตที่ดีกว่า เพราะทุกสิ่งทุกอย่างหาได้จากการอ่านเป็นสำคัญ เราไม่จำเป็นต้องเดินทางไกลไปทั่วโลกเพื่อเสาะหาความรู้ เพราะหนังสือนั้น “นำมามนุษย์ใกล้ชิดเป็นมิตรกัน” นอกจากจะได้ความรู้แล้ว หนังสือยังเป็นสื่อสันติภาพอันสำคัญของมนุษย์ด้วย สิ่งสำคัญในการอ่านก็คือ ประโยชน์ที่จะได้มากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับผู้อ่านที่จะรู้จักเลือกสรร และค้นคิดสิ่งที่เป็นสาระสำคัญจากหนังสือมาใช้ในชีวิต และการดำรงชีวิตของตัวเองอย่างเหมาะสม ความรู้เรื่องประเภทหนังสือ เรื่องของการอ่าน และกลวิธีในการอ่านจึงเป็นความจำเป็นอันสำคัญอีกด้วย”

ฉวีวรรณ คุณาภินันท์ (2542: 11) ได้กล่าวไว้ว่า “การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโต และจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสาร ทำให้ผู้อ่านมีความสุข มีความหวัง และมีความอยากรู้อยากเห็นอันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง คือ พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และสนองความอยากรู้อยากเห็น นอกจากนี้ การจะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ต้องอาศัยประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งความรู้ต่าง ๆ ก็ได้มาจากการอ่านนั่นเอง”

พนิตนันท์ บุญพาที (2542: 3) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า “การอ่านมีความจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ในปัจจุบัน เพราะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวัตถุ วิทยาการและความนึกคิด การอ่านช่วยให้เราสามารถติดตามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าได้ ทันเหตุการณ์ การอ่านจะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ ความคิดและวิจารณ์ญาณ ทำให้คนเรามีความมั่งคั่ง

ทางวุฒิภาวะ วุฒิปัญญาและความสามารถมากยิ่งขึ้น การอ่านส่งเสริมให้เกิดพัฒนาคุณภาพชีวิต และ จิตวิญญาณของผู้อ่านให้เป็นที่ตั้งมั่นได้โดยตนเอง รวมทั้งพัฒนาคนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อย่างดี การอ่านเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมความรู้ ความเข้าใจของมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาให้ถึงกัน ให้ประจักษ์ความจริงอย่างเดียวกันและให้สามารถประกอบกิจการต่าง ๆ อันเป็นคุณประโยชน์ร่วมกันได้เป็นอย่างดี”

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 7) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนจำเป็นต้องอ่านหนังสือเพื่อการศึกษาหาความรู้ด้านต่าง ๆ
2. การอ่าน เป็นเครื่องมือช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนาตนและพัฒนางาน
3. การอ่าน เป็นเครื่องมือสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนรุ่นต่อไป
4. การอ่านเป็นวิธีการส่งเสริมให้คนมีความคิดและฉลาดรอบรู้ เพราะประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านเมื่อเก็บสะสมเพิ่มพูนนานวันเข้าก็จะทำให้เกิดความคิด เกิดสติปัญญา เป็นคนฉลาดรอบรู้
5. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นวิธีหนึ่งในการแสวงหาความสุขให้แก่ตนเองที่ง่ายที่สุดและได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด
6. การอ่านเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ทางด้านจิตใจ และบุคลิกภาพ เพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มาก สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
7. การอ่านเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง ศาสนา ประวัติศาสตร์และสังคม
8. การอ่านเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาระบบการสื่อสาร และการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาสมอง พัฒนาคุณภาพชีวิตและจุดประกายความคิด ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม ของผู้อ่านได้อย่างดียิ่ง ดังนั้นการอ่านจึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ในปัจจุบันการรักการอ่านและเห็นความสำคัญของการอ่าน จะช่วยพัฒนาสังคมได้อย่างดียิ่ง

3.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญยิ่งดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การอ่านยังมีจุดมุ่งหมายในการอ่านที่แตกต่างกันไป มีผู้ศึกษาและแยกแยะรายละเอียดของจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

ทวิศักดิ์ ไชยมาโยและคนอื่น ๆ (2540: 12) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ 4 ประการคือ อ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจ อ่านเพื่อจับใจความหรือประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน อ่านเพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการอ่านและอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

ภุริภัทร ทิศร (2543: 11) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่านไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อแสวงหาความบันเทิง นักอ่านจำนวนมากที่สุดมุ่งแสวงหาความสนุกสนานเบิกบาน การพักผ่อนหย่อนใจจากการอ่านหนังสือ เช่น นวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือการ์ตูน สมุดภาพและหนังสือประเภทสวยงาม

2. อ่านเพื่อแสวงหาความรู้ นักเรียน นักศึกษามีภาวะหน้าที่จะต้องค้นคว้าศึกษาหาความรู้ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะได้จากการอ่านหนังสือ

3. อ่านเพื่อแสวงหาความคิด มีหนังสือจำนวนมากช่วยให้คนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถคิดสิ่งที่ยาก ๆ ได้ และช่วยส่งเสริมความคิดให้กระจ่างขึ้น

4. อ่านเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ เช่น บางคนมีนิสัยขี้อายเก็บตัว พบปะผู้อื่นจะรู้สึกอึดอัด ไม่มีความสุข เคอะเขิน วางตัวไม่ถูก วางสีหน้าไม่ถูก พูดคุยไม่เป็น บุคคลเช่นนี้มีบุคลิกภาพที่ดีขึ้น ถ้าได้อ่านหนังสือที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 9) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่าน ไว้ดังนี้

1. การอ่านหาความรู้ ได้แก่ การอ่านหนังสือ จากหนังสือประเภทตำราทางวิชาการ สารคดีทางวิชาการ การวิจัยประเภทต่าง ๆ หรือการอ่านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การอ่านจากหนังสือที่มีสาระเดียวกัน ควรอ่านจากผู้เขียนหลาย ๆ คน เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของเนื้อหา ผู้อ่านจะได้มีมุมมองที่กว้างขวางขึ้น มีความรอบรู้ ได้แนวความคิดที่หลากหลายและไม่ควรอ่านเฉพาะในเนื้อหาวิชาที่ตนชอบเท่านั้น ควรอ่านอย่างหลากหลาย เพราะความรู้ในวิชาหนึ่ง อาจนำไปช่วยเสริมในอีกวิชาหนึ่งได้

2. การอ่านเพื่อความบันเทิง ได้แก่ การอ่านจากหนังสือประเภทสารคดีท่องเที่ยว นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล การ์ตูน บทประพันธ์ บทเพลง แม้จะเป็นการอ่านเพื่อความบันเทิงแต่ผู้อ่าน จะได้รับความรู้ที่สอดแทรกอยู่ในเรื่องด้วยการอ่านประเภทนี้มีข้อควรระวังว่า ปัจจุบันหนังสือบางชนิด มีเนื้อหาสาระและรูปภาพที่ขัดต่อวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของไทย ผู้อ่าน จึงควรพิจารณาเลือกให้ดี

3. การอ่านเพื่อทราบข่าวสาร ความคิด ได้แก่ การอ่านหนังสือประเภทบทความ บทความวิจารณ์ข่าว รายงานการประชุม ข้อควรระวังในการอ่านประเภทนี้ คือ ผู้อ่านมักเลือกอ่านสื่อที่สอดคล้องกับความคิดและความชอบของตน จึงทำให้ปิดกั้นการรับรู้และแนวคิดด้านอื่น ๆ มาประกอบการวิจารณ์ วิเคราะห์ได้หลายมุมมองมากขึ้น

4. การอ่านเพื่อจุดประสงค์เฉพาะแต่ครั้ง ได้แก่ การอ่านที่ไม่ได้เจาะจง เป็นการอ่าน เป็นครั้งคราวในเรื่องที่ตนสนใจหรืออยากรู้ เช่น การอ่านโฆษณา ประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ สลากยา การอ่านสมุดโทรศัพท์หน้าเหลือง การอ่านข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา การอ่านประเภทนี้ มักใช้เวลาไม่นานและไม่กระทำทุกวัน ส่วนใหญ่เป็นการอ่านเพื่อให้ความรู้ และนำไปใช้หรือนำไปเป็นหัวข้อสนทนาเชื่อมโยงการอ่านสู่การอ่านวิเคราะห์และคิดวิเคราะห์ บางครั้งก็อ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการอ่าน คือ อ่านเพื่อให้เกิดความรู้ความคิด และพัฒนาตนเอง อ่านเพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวสารเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนอ่านเพื่อความบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งจุดมุ่งหมายเหล่านี้จะบรรลุผลก็ต่อเมื่อผู้อ่านมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านอย่างแท้จริง

3.4 องค์ประกอบของการอ่าน

การอ่านที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นผู้อ่านจะต้องมีองค์ประกอบที่มีอยู่ในตัวเองซึ่งถือว่าเป็นคุณสมบัติพร้อมที่จะอ่าน เพื่อศึกษาหาความรู้จากการอ่านเพิ่มขึ้น คุณสมบัติหรือองค์ประกอบเหล่านั้น มีนักการศึกษาได้ให้ความเห็นไว้ดังต่อไปนี้

บอน และทิงเกอร์ (Bond; & Tinker. 1970: 253 อ้างอิงจาก สู่ไบตะ บิลหมัด. 2545: 9) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบพื้นฐานในการพัฒนาความสามารถในการอ่าน ดังนี้

1. การเข้าใจความหมายของคำ ซึ่งเป็นรากฐานของความเข้าใจในการอ่าน
2. การเข้าใจหน่วยความคิด คือ แบ่งอ่านเป็นกลุ่มคำให้ได้ความหมายที่ต่อเนื่องกันเป็นกลุ่มแทนที่จะอ่านทีละคำ
3. การอ่าน เข้าใจประโยคจากการรู้จักนำเอาแต่ละคำหรือแต่ละส่วนมาสัมพันธ์เข้าด้วยกันจนได้ความหมายเป็นประโยค
4. การเข้าใจข้อความที่ติดมาเป็นตอน ๆ โดยที่สามารถนำประโยคแต่ละประโยคในตอนนั้น ๆ มาสัมพันธ์กัน
5. การเข้าใจเรื่องราวและข้อความที่อ่าน

พินิตนันท์ บุญพาที (2542: 3) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการอ่านและกระบวนการอ่านไว้ว่า องค์ประกอบสำคัญที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องดุจลูกโซ่ที่จะนำไปสู่กระบวนการรับรู้ การเรียนรู้ ความเข้าใจในสารที่ส่งจากผู้เขียน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ

1. ผู้อ่าน คือ ผู้ที่มีความพร้อมที่จะรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากการอ่าน
2. หนังสือหรือตัวอักษร หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้ขีดเขียนแทนคำพูด หรือที่เรียกกันว่า อักษรหรือ อักขร ผู้อ่านต้องสามารถอ่านหนังสือได้ เข้าใจความคิดจากหนังสือนั้น ถ้าอ่านไม่ออก ไม่เข้าใจก็เป็นอันยุติ
3. ความหมาย คือ เรื่องราว หรือ “สาร” ที่ผู้เขียนต้องการส่งให้ผู้อ่านได้รับ อาจมีทั้ง ความหมายโดยตรง และความหมายโดยนัย ผู้อ่านจะต้องใช้ความสามารถในการอ่านทำความเข้าใจความหมายให้ได้
4. การเลือกความหมาย ความหมายที่ปรากฏในหนังสือที่อ่านอาจมีหลายนัย ผู้อ่านจะต้องพิจารณาให้ถูกต้องว่า ผู้แต่งมีความประสงค์จะให้เข้าใจในแง่ใด เลือกใช้ความหมายตามนัยใด
5. การนำไปใช้เมื่อผู้อ่านได้อ่านและเข้าใจความหมายได้อย่างถูกต้อง ตามวัตถุประสงค์ของผู้แต่ง รู้จักเลือกความหมายที่ดี ถูกต้องเหมาะสม ผู้อ่านต้องพิจารณาเลือกคุณค่าจากสารนั้นไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายตามความเหมาะสม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการอ่าน ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับความหมายของคำ ไวยากรณ์หรือโครงสร้างประโยค ความสัมพันธ์ของประโยคในบริบท การตีความโดยอาศัยความรู้จากประสบการณ์เดิม แรงจูงใจ เป้าหมายของผู้อ่าน ความสามารถในการอ่าน ความยากง่ายของเนื้อหา สติปัญญา และวัยของผู้อ่าน ตลอดจนพัฒนาการทางการอ่านของผู้อ่านอย่างต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ถ้าผู้อ่านมีองค์ประกอบเหล่านี้ในตัวจะช่วยให้เกิดความเข้าใจการอ่านได้รวดเร็ว และเกิดประสิทธิภาพในการอ่านได้เป็นอย่างดี

3.5 หนังสือส่งเสริมการอ่าน

หนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นหนังสือประเภทหนึ่งของหนังสือสำหรับเด็กซึ่งจินตนา ไบกาชุย (2542: 1-7) กล่าวว่า ในประเทศไทยหนังสือสำหรับเด็กแบ่งประเภทใหญ่ ๆ ตามลักษณะการใช้ได้ 3 ประเภท ดังนี้

- 3.5.1 หนังสือเรียน เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นสำหรับให้นักเรียนใช้ควบคู่กับการเรียน มีสาระตรงตามหลักสูตร

3.5.2 หนังสืออ่านโดยทั่วไปสำหรับเด็กหรือหนังสือที่ไม่ใช่หนังสือเรียน เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เด็กอ่านทั่ว ๆ ไป นอกเหนือจากหนังสือเรียน ซึ่งยังแบ่งออกเป็น 2 แบบ ตามลักษณะแนวเขียน คือ แบบสารคดี และแบบบันเทิงคดี

3.5.3 หนังสือที่ออกตามวาระ เป็นหนังสือที่จัดทำตามระยะเวลาอย่างสม่ำเสมอ โดยมีเนื้อหาสาระหลากหลายอยู่ในฉบับเดียวกัน คือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และการ์ตูนสำหรับเด็ก

ในปัจจุบันหนังสือสำหรับเด็กมีบทบาทสำคัญมากต่อระบบการศึกษาของประเทศไทย ดังนั้น หนังสือสำหรับเด็กจึงกลายเป็นสื่อการเรียนรู้ชนิดหนึ่งในโรงเรียน กล่าวคือจัดเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือเสริมประสบการณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. หนังสืออ่านนอกเวลา
2. หนังสืออ่านเพิ่มเติม
3. หนังสืออุเทศ
4. หนังสือส่งเสริมการอ่าน

3.6 ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ ดังนี้

วิริยะ สิริสิงห์ (2537: 12) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ เป็นหนังสือที่ช่วยให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเชื่อมั่นต่อชีวิตที่ดำรงอยู่ หนังสือที่ดีไม่เพียงแต่ทำเรื่องยากให้ง่าย ทำเรื่องจืดชืดให้สนุกสนานเท่านั้น ยังต้องเพิ่มความตื่นตาตื่นใจลงไปในเรื่องอีกมาก ไม่ว่าเรื่องนั้น ๆ จะเป็นจริงหรือเพื่อฝันก็ตาม

จินตนา ไบกาชูยี (2542: 7) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เน้นไปในทางส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่าน และนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทาน เป็นต้น ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ และมีสารประโยชน์

ถวัลย์ มาตจรัส (2544: 11) ให้ความหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่านไว้ว่า หมายถึง หนังสือที่มุ่งเน้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะการอ่านไปในตัว โดยมีเนื้อหาสาระที่ไม่ขัดต่อประเพณี วัฒนธรรม และศีลธรรมดีงามของสังคมเป็นหนังสือที่ให้ประโยชน์ในแง่ความรู้ ความคิด ปรัชญาและบันเทิง ซึ่งอาจจะเป็นหนังสือสารคดี เรื่องสั้น นวนิยาย วรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น

ลำลี รักสุทธิ (2544: 58) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่มุ่งเน้นให้เด็ก มีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งเป็นการเพิ่มทักษะไปในตัว โดยมีเนื้อหาไม่ขัดต่อประเพณี วัฒนธรรมและ ศีลธรรมอันดีงามของสังคม เป็นหนังสือที่ให้ประโยชน์ในแง่ความรู้ ความคิด ปรัชญา และบันเทิง

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดนิสัยรักการอ่าน โดยได้รับทั้งความรู้และบันเทิงจากการอ่าน หนังสือส่งเสริมการอ่านต้องไม่ขัดต่อ ประเพณี วัฒนธรรมและศีลธรรมอันดีงามของสังคม

3.7 ความสำคัญของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

หนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นหนังสือที่มีแพร่หลายในปัจจุบัน เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ที่ กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ดำเนินการจัดทำ เพื่อเป็นความรู้เสริม ประสบการณ์แก่ผู้เรียน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนอ่านด้วยตนเอง ในขณะที่อ่านผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ จากการอ่าน ซึ่ง บันลือ พฤกษ์วัน (2536: 59) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านมีความสำคัญ ช่วยเสริม คุณค่าในการอ่านสำหรับเด็ก ดังนี้

3.7.1 เสริมสร้างความสนใจในการอ่าน เพราะอ่านแล้วสนุกประทับใจ

3.7.2 เสริมสร้างประสบการณ์ ขยายประสบการณ์เฉพาะเรื่องได้กว้างขวาง ลึกซึ้ง

3.7.3 ช่วยให้เด็กได้เข้าใจความหมายของคำศัพท์ อรรถรส ตลอดจนการใช้ภาษา หลากรูปแบบนับเป็นการเสริมสร้างทักษะในการอ่านที่ดี

3.7.4 ช่วยปูพื้นฐาน เตรียมความพร้อมในการฝึกอ่าน การฟัง การพูด ฝึกเขียน เลียนแบบนับเป็นส่วนสำคัญ และจำเป็นอย่างมากสำหรับเด็กแรกเรียนและเริ่มเรียนในชั้นใหม่ ๆ

3.7.5 ช่วยส่งเสริมให้รักการอ่าน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนสนอง ความต้องการของเด็กที่ต้องการความเป็นอิสระในบางขณะ

3.7.6 ช่วยเชื่อมช่องว่างระหว่างทางบ้านกับตัวเด็กเองในด้านของความบกพร่อง ในความรู้สึกและจิตใจโดยการหาสิ่งทดแทนจากการอ่าน

3.7.7 ช่วยสร้างเสริมพื้นฐานในการเรียนวรรณคดีและให้รู้รสไพเราะในทางภาษาได้ดี

3.7.8 ช่วยเสริมทักษะการอ่านให้เด็กสามารถอ่านได้คล่องแคล่วรวดเร็ว

3.7.9 ช่วยให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้จากหนังสือ ส่งเสริมการอ่าน

จากที่กล่าวข้างต้นจะเห็นว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านมีความสำคัญสำหรับผู้เรียนมาก เพราะช่วยเสริมสร้างสติปัญญา ความรู้ ความคิด และความมีระเบียบวินัย

3.8 จุดมุ่งหมายของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

จินตนา ไบกาชฎี (2542: 1) กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่าน ที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็ก มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน สนองความต้องการของเด็กช่วยกระตุ้นให้คิด และเกิดความคิดสร้างสรรค์ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม ยิ่งอ่านมาก ยิ่งแตกฉานในด้านภาษา ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติและแบบอย่างที่ดีที่พึงปรารถนา ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกหนังสืออ่าน อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง และเกิดนิสัยรักการอ่าน ใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ เป็นเพื่อนกับเด็กและช่วยให้เด็กได้อ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัย

สรุปได้ว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็กนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน พัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษา ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และนิสัยรักการอ่าน

3.9 ลักษณะและรูปแบบทั่วไปของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ลักษณะและรูปแบบของหนังสือที่เราเห็นโดยทั่วไปจะมีลักษณะรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า แต่ในลักษณะอื่น ๆ ยังมีให้เห็นอีกเช่นกัน ซึ่ง ถวัลย์ มาศจรัส (2535: 31) ได้กล่าวถึง รูปแบบของหนังสือ ดังนี้

1. หนังสือ Dei-cut เป็นหนังสือที่ตัดเป็นรูปร่างต่าง ๆ เช่น วงกลม รูปดาว รูปตะกร้ารูปรถ เป็นต้น

2. หนังสือ Pop-up เป็นหนังสือสามมิติ เมื่อเปิดหนังสือออกมาจะมีรูปร่างต่าง ๆ ยื่นขยายออกมาจากหนังสือ เช่น เป็นภาพบ้านยื่นออกมามีประตู หน้าต่างที่เปิดได้ เป็นภาพสัตว์ที่ลุกขึ้นนั่ง ยืน นอน ได้ ในต่างประเทศยังมีเสียงประกอบด้วย เป็นต้น

3. หนังสือ Up-right เป็นหนังสือแนวตั้งปรกติ

4. หนังสือ Oblong เป็นหนังสือแนวนอนทั่ว ๆ ไป

กุศยา แสงเดช (2545: 10-11) ได้กล่าวถึง ลักษณะของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1. มีภาพประกอบ หนังสือจะต้องมีภาพประกอบเนื้อหา โดยเฉพาะถ้าเป็นหนังสือสำหรับเด็กเล็กจะมีภาพทุกหน้า สีและขนาดของภาพจะต้องเหมาะสมกับวัยและจิตวิทยา

2. การเขียนตัวอักษร ลักษณะของตัวอักษรต้องเป็นไปตามรูปแบบที่ถูกต้อง และอ่านง่าย ขนาดและสีเหมาะสมกับวัยของเด็ก

3. ความยาวของเรื่อง ความยาวที่นิยมเขียนโดยทั่วไปคือ 16-24 หน้า และในแต่ละหน้าไม่ควร มีข้อความมากนัก เพราะความสนใจของเด็กจะมีในระยะสั้น ๆ ถ้ายาวเกินไปเด็กจะเบื่อ

นอกจากนี้ จินตนา ไบกาซุยี (2542: 10-19) ยังกล่าวเกี่ยวกับลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กโดยทั่วไป สรุปได้ดังนี้

1. เนื้อหาต้องมีวัตถุประสงค์และแก่นเรื่องบ่งบอกชัดเจน เพราะจะทำให้เด็กสับสนได้ง่าย
2. เนื้อหาต้องมีความยากง่ายเหมาะสมวัย ถ้าเป็นเด็กเล็ก และเด็กระดับประถมศึกษาตอนต้น เนื้อหาควรสนุกสนานเพลิดเพลิน มีภาพดำเนินเรื่องแทนเนื้อเรื่องอย่างแท้จริง มีบทบรรยายน้อย ตัวละครไม่มาก มีบทสนทนาพอสมควรเพราะถ้ามีบทบรรยายมาก ๆ จะเกิดความเบื่อหน่ายละทิ้งการอ่านกลางคันได้
3. แนวการเขียนเนื้อหาหรือการเสนอเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอเนื้อหา หรือแนวการเขียนมีหลายประเภท เช่น นิทาน นิทานพื้นเมือง นิยาย เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทละคร จดหมาย บันทึกเรื่อง ความเรียง เป็นต้น รวมทั้งบทร้อยกรองทุกรูปแบบ หรือคำคล้องจอง ทั้งนี้ควรเลือกให้เหมาะสมกับกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ และคำนึงถึงความถูกต้องตามรูปแบบ รวมทั้งระลึกรว่าให้เด็กอ่านแล้วเข้าใจไม่ต้องให้ผู้ใหญ่อธิบายอีกครั้งหนึ่ง
4. ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือสำหรับเด็ก จะต้องมีการประกอบเสมอ ทั้งนี้ ต้องให้ได้สัดส่วนของภาพกับเนื้อเรื่อง ภาพที่ใช้มีทั้งการ์ตูนและภาพถ่าย ถ้าเป็นภาพสี จะน่าสนใจมากกว่า
5. ภาษาและสำนวนภาษาที่ใช้ในหนังสือสำหรับเด็ก หนังสือเด็กต้องใช้คำง่าย หลีกเลียงคำศัพท์ยาก ๆ ใช้ประโยคสั้น ๆ หากใช้คำที่ใช้อยู่ในหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 6 แล้ว เชื่อได้ว่าเด็กสามารถอ่านและเข้าใจเรื่องราวได้ดี
6. ขนาดตัวอักษรและการเลือกใช้ตัวอักษร การใช้ตัวอักษรไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์ ควรใช้ตัวอักษรที่อ่านง่าย ขนาดตัวอักษรสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา ใช้ขนาด 18-32 พ้อยท์
7. รูปเล่มหนังสือ หนังสือสำหรับเด็กควรมีขนาดกะทัดรัด ไม่ใหญ่ กว้างหรือยาว หรือเล็กเกินไป ให้มีจำนวนหน้าและขนาดพอเหมาะ และไม่หนักเกินไปสำหรับถืออ่าน ดังนี้
 - (1) หนังสือสำหรับเด็กวัยเริ่มเรียนและประถมศึกษาตอนต้น จำนวนหน้าควรอยู่ระหว่าง 8-16, 8-24 หน้า (ขนาดแปดหน้ายก)
 - (2) หนังสือสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนปลายจำนวนหน้าควรอยู่ระหว่าง 16-48 หน้า (ขนาดแปดหน้ายก)

ขนาดรูปเล่มที่นิยมจัดทำ ได้แก่

1. ขนาดพ็อกเก็ตบุ๊ก ขนาดสิบหกหน้ายกเล็ก (ขนาดเล็ก) 13 x 18.5 ซม. ในแนวตั้งหรือแนวนอน
2. ขนาดสิบหกหน้ายก (ขนาดกลาง) 14.6 x 21 ซม. ในแนวตั้งหรือแนวนอน
3. ขนาดแปดหน้ายก (ขนาดใหญ่) 18.5 x 26 ซม. ในแนวตั้งหรือแนวนอน นอกจากนี้ สิ่งที่ควรคำนึงถึงอีกก็คือ การเย็บรูปเล่มควรแข็งแรงและคงทนต่อการหยิบใช้ของเด็ก ปกหนังสือควรเป็นปกแข็งหรือขนาด 210-260 แกรม และต้องออกแบบให้สะดวกตาผู้อ่าน รวมทั้งมีชื่อเรื่องหนังสือที่ชัดเจนด้วย

3.10 การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน

จินตนา ไบกาซูยี (2542: 31) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการเขียนหนังสือไว้ ดังนี้

1. สำรวจแรงบันดาลใจในการเขียน ผู้เขียนสำรวจตนเองว่ามีความสามารถในการเขียนเพียงใด ต้องการเขียนหนังสือเพื่ออะไร
2. ศึกษาหนังสือสำหรับเด็กในเรื่องต่อไปนี้เป็น วัตถุประสงค์ของเรื่องต้องชัดเจน เนื้อหายากง่ายเหมาะสมวัย สำนวนภาษาเหมาะสมกับระดับของผู้อ่าน มีแนวการเขียนเหมาะสมกับเนื้อหา มีโครงเรื่องสนุกชวนให้ติดตาม และสอดคล้องกับจิตวิทยาการอ่านของเด็กตามระดับวัย
3. กำหนดองค์ประกอบในการเขียนได้แก่ กำหนดประเภทหนังสือ กำหนดผู้อ่าน กำหนดหัวข้อเรื่องหรือเนื้อหา ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่อง วางจุดประสงค์หรือแก่นของเรื่อง วางโครงสร้างเนื้อหาหรือโครงเรื่องเพื่อจัดลำดับของเรื่อง เลือกแนวการเขียน เลือกกรสในการเขียน กำหนดวรรณศิลป์อื่น ๆ เช่น ตัวละคร บทสนทนาและฉาก ตั้งชื่อเรื่องให้สั้นกะทัดรัด สะดุดตา สะดุดใจ ชวนคิด ชวนสงสัย กำหนดความยากง่ายของภาษา และออกแบบหนังสือโดยกำหนด ขนาดรูปเล่ม ภาพประกอบ และจำนวนหน้า

3.11 การเลือกเนื้อหาในการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน

การเลือกเนื้อหาในการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านนั้น จินตนา ไบกาซูยี (2542: 31) ได้เสนอแหล่งที่จะคัดเลือกเนื้อหาสำหรับนำมาใช้ในการเขียน ได้แก่ เนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรทุกระดับในกลุ่มสาระต่าง ๆ ชุมชนรอบตัวเช่น ประวัติศาสตร์ บุคคล ตำนาน นิทานพื้นเมือง ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาชีพในท้องถิ่น ปัญหาใกล้ตัว สังคม บ้านเมือง ชุมชน สิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก ความสนใจ และความต้องการอ่านของเด็กตามวัย

ดังนั้น เนื้อหาที่จะนำมาเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านจึงควรเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ มีประโยชน์ เหมาะสมกับวัยของเด็ก และไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงาม

การลงมือเขียนเรื่อง

การลงมือเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านนั้น ขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่ง คือขั้นตอนการลงมือ เขียนเรื่อง นักการศึกษาและผู้รู้ในวงการศึกษา ได้กล่าวถึง ดังนี้

จินตนา ไบกาซุยี (2542: 48-53) ได้แบ่งการลงมือเขียนเรื่องไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นแรก เขียนประเภทของหนังสือให้ชัดเจนว่าจะเขียนแบบใด เขียนแก่นเรื่องเพียงเรื่องเดียว เขียนวัตถุประสงค์ หรือแนวคิดหลัก เขียนโครงสร้างเนื้อหา เขียนโครงเรื่องคร่าว ๆ เขียนโครงเรื่องย่อ แล้วอ่านบทพรรณนาให้ถูกใจผู้เขียน กำหนดวิธีเขียนบทนำ การดำเนินเรื่องและการจบเรื่อง สร้างตัวละครและอุปนิสัยให้ชัดเจน สร้างรายละเอียดของฉาก เช่น สถานที่เกิดเรื่อง บทพรรณนาว่าเรื่องสนุก น่าสนใจหรือไม่ ตรวจสอบแก่นเรื่องที่แทรกหรือพรรณนา คุณธรรมตามที่กำหนดไว้ซึ่งผู้เขียนต้องแอบแฝงไว้อย่างแนบเนียน ตรวจสอบตัวละคร มีการเคลื่อนไหวสอดคล้องกับเหตุการณ์หรือไม่ และกำหนดความยาวของเรื่องว่าจะใช้กี่หน้า

ขั้นที่สอง ลงมือเขียนอย่างละเอียด แล้วบทพรรณนาว่าชื่อเรื่องเหมาะกับเรื่องหรือไม่ สำนวนภาษาปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้อ่าน แล้วเขียนเรื่องด้วยลายมือที่อ่านง่าย แล้วนำไปให้เพื่อนอ่านเพื่อรับฟังความคิดเห็นและปรับปรุงจนเป็นที่พอใจ

ขั้นที่สาม ลงมือเขียนหรือพิมพ์ จัดทำสคริปต์ตัวละคร ทำคำพูดโต้ตอบ และคำบรรยายจัดทำต้นฉบับ ซึ่งเป็นรูปเล่มจำลองกำหนดรายละเอียดของภาพ เนื้อเรื่องแต่ละหน้า อ่านบทพรรณนาต้นฉบับ ตรวจสอบความเรียบร้อยทุกอย่างโดยเฉพาะตัวละครและวรรคตอน และจัดส่งต้นฉบับไปยังบรรณาธิการเพื่อจัดพิมพ์

3.12 การจัดรูปเล่ม

นักการศึกษาและผู้รู้ในวงการศึกษา ได้กล่าวถึง การจัดรูปเล่มหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

ศุภนิวิชาการจังหวัดนครพนม (2536: 24) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดรูปเล่มควรประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้ คือ 1) ปกหน้า ระบุชื่อเรื่อง ลำดับที่ ของเล่ม ภาพประกอบ ชื่อผู้เขียนเรื่อง ชื่อผู้เขียนภาพ 2) ปกหน้าด้านในประกอบด้วย ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ 3) คำนำ จะกล่าวถึงจุดประสงค์ในการเขียนว่าจัดทำเพื่ออะไรขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้อง ชื่อผู้เขียน วัน เดือน ปีที่เขียน 4) สารบัญ (อาจไม่จัดทำสารบัญก็ได้) 5) เนื้อหาจะลำดับไปตามที่จัดไว้ เนื้อหาควรเริ่มต้นที่หน้าขวามือ อาจมีภาพประกอบทุกหน้า หรือบางหน้าขวามือตามความเหมาะสมของเนื้อหา 6) แบบฝึกเมื่อจบเนื้อหาแล้วควรมีแบบฝึก แบบทดสอบหรือกิจกรรมเสริมเพื่อ สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ได้

ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และควรมีเฉลยแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบไว้ด้วย 7) หนังสืออ้างอิง 8) ปกหลังด้านใน ระบุประวัติผู้เขียนเรื่องโดยบอกชื่อ-สกุล ประสบการณ์การทำงานตามความเหมาะสมเท่าที่สมควรให้ผู้อ่านรู้ 9) ปกหลังประกอบด้วยคำขวัญภาพประกอบ กลอนหรือคำคมที่เป็นการสนับสนุนเนื้อหาและจุดประสงค์จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดจะเห็นได้ว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นสื่อที่น่าสนใจและมีบทบาทต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพที่ครูสามารถจัดสร้างเองได้ โดยเริ่มจากการวางแผนการสร้าง การเตรียมการสร้าง การลงมือสร้างตามหลักการและวิธีการที่ถูกต้อง และนำหนังสือนั้น ไปหาประสิทธิภาพเพื่อจะได้หนังสือที่มีคุณภาพ มีประโยชน์ต่อนักเรียนมากที่สุด

กุศยา แสงเดช (2545: 26 - 28) ได้เสนอแนวทางการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ โดยสรุปได้ดังนี้

1. ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรในกลุ่มสาระที่ทำการสอน การวิเคราะห์หลักสูตรถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดทำสื่อต่าง ๆ เพราะทำให้ทราบถึงขอบเขตของสาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เวลาเรียน เป็นต้น เพื่อเกิดความชัดเจนในการนำหนังสือส่งเสริมการอ่านไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

2. วิธีการเขียน ต้องมีเทคนิควิธีเขียนที่น่าสนใจ ใช้ถ้อยคำสุภาพ ใช้ภาษาง่ายพอเหมาะกับระดับชั้น บทสนทนาจะต้องกะทัดรัด สมจริงสมจัง ถ้ามีคำศัพท์ที่ยาก ๆ ต้องมีคำอธิบายศัพท์ไว้ท้ายเล่ม การดำเนินเรื่องไม่สับสนเข้าใจง่าย สอดแทรกข้อคิดและคุณธรรมในเรื่อง

3. รูปแบบของการเขียนที่เหมาะสม มีรูปแบบเป็นแบบสารคดีและบันเทิงคดี ซึ่งสามารถเขียนได้ทั้งในลักษณะร้อยแก้วและร้อยกรอง

4. ส่วนประกอบของรูปแบบหนังสือ มีดังนี้

- (1) ปกหน้า – ปกหลัง
- (2) ไบรอนปกหน้า – และรองปกหลัง
- (3) คำนำ
- (4) สารบัญ
- (5) สารบัญตาราง และหน้าสารบัญรูป
- (6) บทนำ
- (7) เนื้อหา
- (8) บรรณานุกรม
- (9) ภาคผนวก
- (10) อภิธานศัพท์

(11) ดรรชนี

5. ภาพประกอบ ภาพประกอบต้องสัมพันธ์กับเนื้อหา ให้ความหมายตรงกับเนื้อหา ซึ่งช่วยให้เนื้อหาชัดเจนขึ้น
 6. ความยาวของเนื้อเรื่อง ควรพอเหมาะกับวัยของเด็ก
 7. ความหนา – บางของเล่ม ควรมีตั้งแต่ 16 - 24 หน้า และไม่ควรมากเกิน 32 หน้า ผู้จัดทำควรศึกษาความชอบของนักเรียนที่มีต่อขนาดและรูปเล่มของหนังสือ
 8. ควรมีการระบุกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น การฝึกอ่าน และการทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่านด้วยตนเอง เป็นการเสริมสร้างทักษะการอ่านได้มากยิ่งขึ้น
 9. ควรมีแบบฝึกหัด คำถามหรือแบบทดสอบท้ายเรื่องพร้อมกับเกณฑ์การประเมิน
- จากที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ในการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านต้องทำตามลำดับขั้นตอน คำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ การดำเนินเรื่อง ภาพประกอบ ภาษาที่ใช้ ขนาดรูปเล่ม ควรให้เหมาะสมกับความสนใจ ตามพัฒนาการของเด็ก เพื่อส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่าน และต้องมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

จินตนา ไบกาชุกี (2542: 8 - 9) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1. ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน สนองความต้องการของวัยเด็ก
2. ช่วยสร้างความคิดคำนึงและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
3. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงาม เพราะเด็กยิ่งอ่านมากยิ่งมีความแตกฉานในด้านภาษา
4. ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันพึงปรารถนาให้บังเกิดแก่เด็ก
5. ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง และเกิดนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งดำรงนิสัยรักการอ่านให้อยู่ตลอดชีวิต ซึ่งอำนวยความสะดวกต่อเด็กมาก ในแง่ที่รู้จักใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้
6. ช่วยทดแทนความรู้ของเด็กที่ขาดหายไป
7. ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะกับวัยเด็ก

4. เอกสารเกี่ยวกับศิลปะ

4.1 ความหมายของศิลปะ

นักวิชาการและนักการศึกษาเชื่อว่า ศิลปะเกิดขึ้นมาพร้อม กับเมื่อมนุษย์เริ่มมีวัฒนธรรม และวิวัฒนาการเรื่อยมา ศิลปะ เป็นคำที่มีความหมายหลากหลาย และกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากมีผู้ให้คำนิยามไว้มากมายดังนี้

ศิลปะ หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นให้แก่ตัวเขาเองและสร้างความเข้าใจให้แก่สังคม (อารี สุทธิพันธุ์ 2532: 143)

ศิลปะ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงซึ่งอารมณ์ความรู้สึก ปัญญา ความคิดและหรือ ความงาม (ชลุด นิยมเสมอ. 2544: 15)

ศิลปะ(Art) เป็นคำกลางๆที่กินความกว้าง เกี่ยวข้องกับความงาม ความประณีตบรรจง ความรู้สึกสะเทือนใจ ความรู้สึกนึกคิด ความแปลกใหม่(วิรุณ ตั้งเจริญ. 2549: 120)

นอกจากนั้นยังมีผู้รวบรวมนิยามศิลปะไว้อีกหลายความหมาย ดังนี้

1. ศิลปะ คือ การเลียนแบบธรรมชาติ
2. ศิลปะ คือ การแสดงออกเกี่ยวกับความศรัทธาเชื่อถือของแต่ละสมัย
3. ศิลปะ คือ ภาษาชนิดหนึ่ง
4. ศิลปะ คือ การแสดงออกทางความงาม
5. ศิลปะ คือ การแสดงออกทางบุคลิกภาพ
6. ศิลปะ คือ สื่อสากลที่ใช้ติดต่อกันระหว่างมนุษย์
7. ศิลปะ คือ การแสดงออกทางบุคลิกภาพเด่นๆของศิลปิน
8. ศิลปะ คือ การถ่ายทอดความรู้สึกหรือแสดงความรู้สึกเป็นรูปทรง
9. ศิลปะ คือ การแสดงออกของความเชื่อ
10. ศิลปะ คือ ความชำนาญในการลำดับประสบการณ์ และถ่ายทอดตามจินตนาการ

ให้เป็นวัตถุที่มีสุนทรียภาพ

ศิลปะ เป็นคำที่มีความหมายหลากหลาย ถ้าพิจารณาจากที่มีผู้นิยามไว้สรุปได้ว่า ศิลปะเป็น ผลงานสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาของมนุษย์ซึ่งถ่ายทอดด้วยวิธีการต่าง ๆ หลากหลายรูปแบบที่มีคุณค่าต่อจิตใจ

4.2 ขอบข่ายของศิลปะ

ธวัชชานนท์ ตาโธสงค์. (2546: 21 - 23)ได้นำเสนอเกี่ยวกับขอบข่ายของศิลปะที่น่าสนใจไว้ดังนี้

ศิลปะ คือ ผลงานของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งนอกจากจะหมายถึง เรื่องของภาพวาด ภาพเขียน ภาพพิมพ์ รูปถ่าย และแกะสลักแล้ว มักจะหมายความรวมไปถึงผลงานของมนุษย์ ซึ่งแสดงความงามและความซาบซึ้งในลักษณะอื่นๆ เช่น วาทยศิลป์ ศิลปะการแสดง ดนตรี วรรณกรรม ศิลปะการปกครอง ศิลปะการเรือน ตลอดจนผลงานที่เกี่ยวข้องกับงานช่าง งานประดิษฐ์ งานเครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ ศิลปะสามารถ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้

1. วิจิตรศิลป์ (Fine Arts) คือ ศิลปะที่มุ่งแสดงออกซึ่งความงาม อารมณ์ ความรู้สึก ความศรัทธา ความเชื่อ ความคิด ฯลฯ ในแง่มุมต่าง ๆ กัน โดยที่ความงามหรือความวิจิตรนั้นก่อให้เกิดความปีติชื่นชม ยินดี ความศรัทธา การพักผ่อน ความคิด อุดมการณ์ ฯลฯ ต่อผู้ชื่นชมวิจิตรศิลป์ประกอบไปด้วย

1.1 จิตรกรรม (Painting) เป็นผลงานที่อาจเกิดจากทั้งการวาดภาพ(Drawing) การระบายสี (Painting) หรือเฉพาะจากการระบายสีอย่างเดียวก็ได้ และบางครั้งก็มีความสัมพันธ์กับศิลปะภาพพิมพ์อีกด้วย จิตรกรรมเป็นการจัดสีบนระนาบผิวอย่างเหมาะสม และศิลปินต่างก็มีวิธีการระบายสีได้หลากหลายเทคนิค ผลงานจิตรกรรมสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะของสี เช่น จิตรกรรมสีน้ำ จิตรกรรมสีน้ำมัน จิตรกรรมสีอะครีลิก จิตรกรรมสีฝุ่น ฯลฯ นอกจากนั้นยังมีชื่อเรียกตามลักษณะของเรื่องราวที่ปรากฏบนระนาบ เช่น จิตรกรรมภาพหุ่นนิ่ง ภาพภูมิทัศน์ ภาพทะเล ภาพอาคารและสิ่งก่อสร้าง ภาพคนครึ่งตัว ภาพคนเต็มตัว ภาพสัตว์ ภาพผนัง และภาพประกอบ เป็นต้น

1.2 ประติมากรรม (Sculpture) คือ ผลงานศิลปะที่มีรูปทรง 3 มิติ ประกอบด้วย ความกว้าง ความสูง และความลึก ประติมากรรมมีชื่อเรียก หลากหลายตามแต่ละเทคนิค เช่น การปั้น (Modeling) การหล่อ (Casting) การแกะสลัก (Carving) การเชื่อม (Welding) การบัดกรี (Soldering) และงานโครงสร้าง (Construction)

1.3 สถาปัตยกรรม (Architecture) คือ ผลงานศิลปะที่แตกต่างจากศิลปะสาขาต่างๆ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการกำหนดพื้นที่ ซึ่งต้องมีการออกแบบ เขียนแบบ วางแผน และคำนวณ การก่อสร้างให้เหมาะสม กับประโยชน์การใช้สอย อีกทั้งต้องอยู่บนพื้นฐานของความงาม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และทักษะเป็นสำคัญ

1.4 วรรณกรรม (Literature) คือ ผลงานประเภทร้อยแก้ว และร้อยกรอง หรืองานหนังสืองานนิพนธ์ทุกชนิด ไม่ว่าจะแสดงออกมาโดยวิธี หรือรูปอย่างใด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ บทกวี ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ สิ่งบันทึกเสียงภาพ เป็นต้น

1.5 ศิลปะการแสดง (Performing Art) คือ ผลงานด้านการละคร (Drama) นาฏศิลป์ (Dance) และยังรวมไปถึงการแสดงภาพยนตร์ และโทรทัศน์อีกด้วย

1.6 ดนตรี (Music) คือ ศิลปะที่แสดงออกด้วยลีลาของเสียง ซึ่งสามารถรับรู้ความงามหรือสุนทรีย์ ที่ได้จากการฟังหรือได้ยินเท่านั้น

2. ประยุกต์ศิลป์ (Applied Arts) คือ ผลงานที่มีทั้งอรรถประโยชน์ และความงาม มีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และมีความงามที่ให้ความรู้สึกสดชื่นไปพร้อมกัน ประยุกต์ศิลป์แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

2.1 หัตถศิลป์ (Manual Art) คือ งานหัตถกรรม (Handicraft) และงานช่างฝีมือ (Craft) ที่มุ่งเน้นประโยชน์ใช้สอยควบคู่ไปกับความงาม ความประณีต ตลอดจนมีรูปแบบ ลวดลาย และการใช้วัสดุที่มีลักษณะเฉพาะชุมชน การผลิตมักจะใช้แรงงานจากมือเป็นประการสำคัญ อาจใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือง่ายๆ ช่วยในการผลิตก็ได้ อีกทั้งการผลิตจะมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่น ศิลปะเครื่องปั้นดินเผา เครื่องสังคโลก เครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องหนัง การทอผ้าไหม งานประดิษฐ์ ฯลฯ

2.2 อุตสาหกรรมศิลป์ (Industrial Art) คือ การออกแบบอุตสาหกรรม คือ ผลงานที่ผลิตในระบบอุตสาหกรรม ด้วยการใช้อุปกรณ์การผลิตแทนแรงงานจากมือเป็นสำคัญ และมุ่งผลิตจำนวนมาก เพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของตลาด อีกทั้งมีรูปแบบที่สร้างสรรค์ เปลี่ยนแปลงให้น่าสนใจอยู่เสมอ รวมทั้งวัสดุที่ใช้จะต้องมีลักษณะเรียบง่าย และเป็นสากลอีกด้วย เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องเรือน ของเล่นเด็ก เครื่องใช้ในสำนักงาน เครื่องจักรกลการเกษตร อุตสาหกรรมการพิมพ์ อุตสาหกรรมสิ่งทอ ยานพาหนะต่างๆ ฯลฯ

2.3 การออกแบบสื่อสาร (Communication design) คือ การออกแบบที่มุ่งการสื่อสาร คุณภาพ ข้อมูล หรือความงามของผลิตภัณฑ์ การบริหาร และความคิดจากบุคคลหรือองค์กรหนึ่งไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อผลในทางธุรกิจ เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลและเพื่อการเสนอความคิดบางประการ การออกแบบสื่อสาร นอกจากจะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะสื่อสารแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาศิลปะ จิตวิทยาผู้บริโภค และการตลาดอีกด้วย การออกแบบสื่อสารประกอบด้วย การออกแบบสิ่งพิมพ์ (Graphic Design) การออกแบบผลิตภัณฑ์ (Product Design) การออกแบบโฆษณา (Advertising Design) และการออกแบบแฟชั่น (Fashion Design) เป็นต้น (วิรุณ ตั้งเจริญ .2537: 5)

4.3 โครงสร้างทัศนศิลป์

ธวัชชานนท์ ตาโธสง (2546: 27-45) ได้นำเสนอเกี่ยวกับโครงสร้างของทัศนศิลป์ไว้ ดังนี้

โครงสร้างทัศนศิลป์ (Structure of Visual Art) หรือบางท่านก็เรียกว่า มูลฐานหรือ ทัศนธาตุ (Visual Elements) คือการนำเอาส่วนประกอบต่างๆทางศิลปะ (Elements of art) และส่วนประกอบอื่นๆที่

เกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบของภาพ มาจัดรวมกันเข้าเป็นองค์ประกอบศิลป์ (Art Composition) ตามหลักการศิลปะก่อให้เกิดความงาม ในลักษณะต่างๆกัน โครงสร้างทางทัศนศิลป์ นับเป็นส่วนประกอบพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานทางจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ สถาปัตยกรรม และสื่อผสม ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนต่างๆที่สำคัญดังนี้

จุด (Dot)

จุด คือ ทัศนธาตุที่เล็กที่สุดและมีมิติเป็นศูนย์ มีความกว้าง ความยาว ความหนา น้อยมาก จุดสามารถแสดงตำแหน่งได้เมื่อมีบริเวณว่างรองรับ จุดถือเป็นทัศนธาตุ หรือพื้นฐานเบื้องต้นที่สุด ในการสร้างทางทัศนศิลป์ จุดเป็นต้นกำเนิดของทัศนธาตุอื่นๆ เช่น เส้น รูปร่าง รูปทรงและพื้นผิว เป็นต้น

เส้น (Line)

เส้นเป็นทัศนธาตุเบื้องต้นที่สำคัญที่สุด เป็นแกนของทัศนศิลป์ทุกแขนง เส้นเป็นโครงสร้างพื้นฐานของโครงสร้างทุกสิ่งในจักรวาล เส้นแสดงความรู้สึกได้ด้วยตัวของมันเอง และด้านการสร้างเป็นรูปทรงต่างๆ ขึ้น (ชะลูด นิ่มเสมอ: 29 - 30) เส้นให้ความหมายรวมถึงขนาด ความยาว ทิศทาง รวมทั้งช่วยแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกของศิลปินด้วย เช่น

เส้นตรง ให้ความรู้สึกแข็งแรงมั่นคง แน่นอน ตรง เข้ม ไม่ประนีประนอม

เส้นตั้ง ให้ความรู้สึกว่ามี ความสมดุล มั่นคง แข็งแรง พุ่งขึ้น จริงจัง สง่างาม น่าศรัทธา ทะเยอทะยาน และรุ่งเรือง

เส้นนอน ให้ความรู้สึกสงบ พักผ่อนเยียบและผ่อนคลาย

เส้นเฉียงหรือทแยง ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ไม่มั่นคง ไม่สมบูรณ์ และน่าตื่นเต้น

เส้นโค้ง ให้ความรู้สึกในการเคลื่อนไหวอย่างช้าๆต่อเนื่อง ไม่มีที่สิ้นสุด นุ่มนวล อ่อนช้อย เชื้อยชา และไร้จุดหมาย

เส้นโค้งวงแคบ ให้ความรู้สึกเปลี่ยนทิศทางรวดเร็ว มีพลังเคลื่อนไหวรุนแรง

เส้นโค้งวงกลม ให้ความรู้สึกถึงการเปลี่ยนทิศทางที่ตายตัวไม่เปลี่ยนแปลง และเป็นเส้นโค้งที่มีระเบียบมากที่สุด ไม่น่าสนใจ จืดชืด

เส้นโค้งก้นหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว คลื่นคลาย หมุนอย่างไม่มีจุดหมาย และเป็นเส้นโค้งที่ขยายตัวอย่างไม่มีจุดจบ

เส้นหยักหรือเส้นฟันปลา เป็นเส้นที่เปลี่ยนแปลงทิศทางหักเหอย่างกะทันหัน รวดเร็ว ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว รุนแรง ไม่แน่นอน และขัดแย้ง

เส้นคลื่น ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวช้าๆ สุภาพอ่อนโยน สบาย นุ่มนวล

เส้นที่โค้งลง ให้ความรู้สึกเศร้าสลด ความทุกข์ และหมดกำลังใจ

เส้นที่พุ่งแหลมขึ้นเหมือนเปลวไฟ ให้ความรู้สึกถึงความปรารถนา เกรี้ยวกราด ทะเยอทะยาน และความเจริญรุ่งเรือง

เส้นที่กระจายขึ้นด้านบน ให้ความรู้สึกเจริญเติบโต อุดมคติการเกิดขึ้นภายใน และการเปิดเผย

เส้นที่เหมือนน้ำตก ให้ความรู้สึกเกี่ยวกับแรงโน้มถ่วง และการตกลงมาอย่างมีจังหวะ

เส้นที่หมุนเหมือนวงกลม ให้ความรู้สึกการระเบิด

เส้นที่กระจายออกโดยรอบ ให้ความรู้สึกการระเบิด การให้ออกจากศูนย์กลาง และการไหลปะทุพุ่งออกมาอย่างมากในทันทีทันใด

เส้นเฉียงที่ขัดแย้งกัน ให้ความรู้สึกขัดแย้ง สงคราม การต่อสู้ เกลียดชัง สับสน และยุ่งยาก

เส้นที่มีลักษณะเหมือนเมฆ ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวอย่างช้าๆ สุภาพอ่อนโยน สบาย นุ่มนวล และความเป็นหญิง

เส้นสามเหลี่ยมทรงปิรามิด ให้ความรู้สึกมั่นคง มีเกียรติสูงศักดิ์ มวลที่กำลังคงทนและสง่างาม

ชนิดของเส้น

เส้นที่เกิดขึ้นจริง (Actual Line) คือ สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเส้นจริงๆ มีลักษณะเป็นกายภาพที่ปรากฏจากกิริยาของการกระทำเพื่อการถ่ายทอด ความรู้สึกจากประสาทสัมผัสของมือผ่านวัสดุให้เป็นจิ๋วรอยขีดเขียนลงสู่พื้นผิวระนาบโดยตรง และลักษณะของเส้นมีความคมชัดด้วยเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นซิกแซก เส้นอิสระ ฯลฯ ประกอบกันขึ้นเป็นรูปร่างรูปทรงต่างๆ

เส้นเชิงนัย (Implied Line) เป็นเส้นที่เกิดขึ้นจากความรับรู้ด้วยการประเมินทางการเห็น เช่น หากมี ผู้ชี้นิ้วไปยังสิ่งใดสิ่งหนึ่งปลายนิ้วชี้ของผู้ชี้จะเป็นตัวนำไปยังสิ่งที่ผู้นั้นกำลังชี้ ทำให้รู้สึกว่ามีเส้นเกิดขึ้นระหว่างปลายนิ้วชี้ไปยังวัตถุที่กำลังชี้ขึ้นนั้น หรือหากเป็นภาพเขียนคนให้สังเกตที่ตาที่กำลังมองไปในทิศทางใด แล้วให้ลากเส้นตรงในใจจากตาไปตามทิศทางที่มองนั้น ก็จะได้เส้นที่เกิดขึ้นจากความรับรู้แบบเชิงนัยได้

เส้นที่เกิดจากขอบคม (Line Formed by Edges) คือ เส้นที่เกิดจากการทับซ้อนกันของวัตถุหรือรูปร่างของสิ่งต่างๆ บนพื้นระนาบเดียวกัน หรือเกิดจากการระบายสีในวัตถุหรือรูปร่างแตกต่างกัน มาชนกันพอดี ทำให้รู้สึกว่ามีเส้นเกิดขึ้นระหว่างขอบนอกของวัตถุนั้น

รูปร่าง (Shape)

รูปร่าง คือ เส้นรอบนอก (Outline) ของสิ่งหนึ่งใด ซึ่งเกิดจากการประกอบกันของเส้นเป็นภาพ 2 มิติ มีแต่ความกว้างและความยาวตามความเป็นจริง การสร้างสรรค์รูปร่างขึ้นในงานทัศนศิลป์นั้น ไม่จำเป็นต้องใช้เส้นเสมอไป แต่ยังมีวิธีการอื่นๆ ที่สามารถสร้างสรรค์รูปร่างให้ปรากฏบนพื้นผิว

ระนาบกระดาศ หรือ ผืนผ้าใบ เช่น การแตะแต้ม หรือทาด้วยสี และบริเวณที่เกิดเป็นสีก็คือ รูปร่างของสี (สุชาติ สุทธิ. 2535: 26) และยักรวมถึงน้ำหนัก และพื้นผิวอีกด้วย ซึ่งทั้งหมดมีลักษณะแบนราบไม่แสดงน้ำหนักแสงเงา และไม่เป็นปริมาตรหรือมวล

รูปร่างในทางศิลปะอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

รูปร่างธรรมชาติ (Natural Shape) หมายถึง รูปร่างที่ถอดแบบมาจากธรรมชาติที่พบเห็นอยู่ทั่วไป เช่น คน สัตว์ พืช ก้อนหิน ก้อนเมฆ ฯลฯ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ารูปร่างที่ได้จากสิ่งมีชีวิต (Organic)

รูปร่างเรขาคณิต (Geometric Shape) หมายถึงรูปร่างที่มนุษย์สร้างขึ้น มีโครงสร้างแน่นอน ได้แก่ รูปร่าง วงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม ห้าเหลี่ยม วงรี ฯลฯ

รูปร่างนามธรรม (Abstract Shape) หมายถึง รูปร่างที่ถูกเปลี่ยนแปลงให้ง่ายขึ้น หรือตัดทอน ไม่ตรงกับความจริง อาจขยายขึ้น ลดทอน ดัดแปลง แต่ยังคงจำเนื้อหาได้

นอกจากนั้น หากนำเสนอรูปร่างเป็นภาพอันเป็นเรื่องราวหรือเนื้อหา (Content) จะต้องพิจารณาว่า ส่วนไหนที่รับรู้ได้ว่าเป็นส่วนของเนื้อหาที่แท้จริง ก็จะเรียกว่า รูปร่างเชิงบวก (Positive Shape) แต่ในทางกลับกันส่วนที่ไม่ต้องการแสดงแบบที่เป็นภาพหรือเนื้อหา แต่จะเป็นเพียงพื้นหลังของภาพก็จะเรียกกลับกันว่า รูปร่างเชิงลบ (Negative Shape)

รูปทรง (Form)

คำว่ารูปทรง มีลักษณะที่แตกต่างจากรูปร่างก็เพราะรูปร่างมีมิติที่ 3 คือความหนา หรือลึกเพิ่มขึ้น ปกติคำว่า รูปทรงเป็นคำที่ใช้เรียกสิ่งที่เป็นรูปทรงที่มีและเกิดขึ้นจริง คือ มีลักษณะสามมิติกินเนื้อที่ในอากาศ และสามารถสัมผัสได้โดยรอบดังเช่น รูปทรงทางกายภาพที่ใช้ในงานประติมากรรม และสถาปัตยกรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นผลงานที่มีลักษณะเป็นมวล (Mass) และปริมาตร (Volume) นอกจากนั้นความหมายของคำว่า รูปทรงในงานประเภททัศนศิลป์ 2 มิติ เช่น งานวาดเขียน หรืองานจิตรกรรมนั้น สามารถทำให้เกิดเป็นภาพ 3 มิติได้ด้วยวิธีการ ลวงตา (Illusion) คือ เทคนิคการใช้ความอ่อน-แก่ ซึ่งเป็นค่าของน้ำหนักมาใช้ในลักษณะความสัมพันธ์กันมาแทนค่าระหว่าแสงสว่างกับเงามือ (Light and Shade)

รูปทรงในทางศิลปะ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

รูปทรงจากสิ่งมีชีวิต (Organic Form) หมายถึงรูปทรงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ใดก็ได้แก่ คน พืช สัตว์ ฯลฯ มีลักษณะเป็น 3 มิติ และให้ความรู้สึกมีชีวิต

รูปทรงเรขาคณิต (Geometric Form) หมายถึง รูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ รูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงสี่เหลี่ยม รูปทรงกลม รูปทรงกรวย ฯลฯ

รูปทรงอิสระ (Free Form) หมายถึง รูปทรงที่เกิดขึ้นเองอย่างอิสระไม่มีโครงสร้างแน่นอน

เช่น รูปทรงของก้อนหิน กรวด ดิน ก้อนเมฆ เปลวไฟ หยดน้ำ ต้นไม้ ภูเขา ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีรูปทรงที่แปลกให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวและเป็นอิสระ

น้ำหนักอ่อนแก่ (Tone)

น้ำหนักอ่อนแก่มีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกับ Value คือค่าน้ำหนักที่ตอบสนองทางการเห็น และเกี่ยวข้องโดยตรงกับแสงสว่าง น้ำหนัก หมายถึง ความอ่อนแก่ บริเวณเนื้อที่ของวัตถุที่ถูกแสง และบริเวณเนื้อที่ที่เป็นเงาในงานศิลปะ น้ำหนักอาจเป็นน้ำหนักขาว หรือน้ำหนักที่เกิดจากการใช้สีๆ เดียวหรือหลายๆสี ทำให้เกิดความประสานความอ่อนแก่เลียนแบบธรรมชาติหรือสร้างขึ้นให้มีลักษณะแบนราบ (เทียนชัย ตั้งประเสริฐ, 2540: 19) หรือมีสองมิติคือกว้างกับยาว และสามมิติที่ให้ปริมาตร แก่รูปทรงและทำให้เกิดระยะในภาพได้

ระดับของค่าน้ำหนักที่เป็นความแตกต่างของน้ำหนักขาวดำ หรือน้ำหนักของสีสามารถสร้างให้เกิดระดับค่าน้ำหนักต่างๆได้หลายน้ำหนัก ระดับของค่าน้ำหนักที่สร้างได้ง่ายที่สุด คือ น้ำหนัก ขาว เทา ดำ นอกจากนี้ระดับของค่าน้ำหนักยังสามารถเพิ่มให้มีความแตกต่างขึ้นได้อีกเป็น 5,7 หรือ 9 ระยะ เป็นต้น การแทนค่าน้ำหนักของแสงและเงาทำได้ด้วยการแทนค่าบริเวณแสงด้วยสีขาวและเพิ่มความเข้มไปเรื่อยๆ จนถึงบริเวณเงามีดสนิทด้วยสีดำ

นอกจากนั้นการสร้างค่าน้ำหนักยังมี 2 ลักษณะ คือ

ค่าน้ำหนักจริง หมายถึง ค่าน้ำหนักที่เกิดจากแสงและเงาจริงในงานประติมากรรมและสถาปัตยกรรม

ค่าน้ำหนักลวงตา หมายถึง ค่าน้ำหนักที่เกิดจากการสร้างขึ้นทั้ง 2 มิติและ 3 มิติในงานจิตรกรรม ภาพพิมพ์ และงานออกแบบต่างๆ

หน้าที่ของน้ำหนัก

ให้ความแตกต่างระหว่างรูปกับพื้น หรือรูปทรงกับที่ว่าง

ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวด้วยการนำสายตาของผู้ดู บริเวณที่น้ำหนักตัดกันจะดึงดูด ความสนใจ และ ถ้ามีบริเวณที่น้ำหนักตัดกันหลายแห่ง จะนำสายตาให้เคลื่อนจากบริเวณหนึ่งไปอีกบริเวณหนึ่งตามจังหวะที่ศิลปินกำหนดไว้ ซึ่งอาจกลมกลืนสม่ำเสมอ หรือ กระแทกกระทั้นรุนแรง

แสงและเงา (Light and Shadow)

ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ใดที่เป็นลักษณะ 2 มิติ จำเป็นจะต้องคำนึงถึงเรื่องของแสงและเงา เพื่อเป็นตัวกลางช่วยให้รูปแบบนั้นมองเห็นชัดเจนขึ้น และทำให้เกิดเป็นภาพในลักษณะ 3 มิติ ได้ด้วยแสงและเงามีส่วนต่อผลงานดังต่อไปนี้

1. ช่วยแสดงส่วนละเอียดได้ชัดเจนขึ้น
2. ช่วยในการเปลี่ยนแปลงรูปทรง

3. ช่วยในการบอกตำแหน่งระยะใกล้ ไกล

4. ช่วยในการสร้างสรรค์บริเวณว่าง

5. ช่วยในการสร้างเสริมความรู้สึก

แสงที่กระทบวัตถุทำให้เกิดลักษณะเป็นรูปทรง 3 มิตินั้น จะต้องประกอบไปด้วย

1. บริเวณแสงจัด (Highlight)

2. บริเวณแสง (Light)

3. บริเวณเงา (Shadow)

4. บริเวณเงารวม (Core of Shadow)

5. บริเวณแสงสะท้อน (Reflected Light)

6. บริเวณเงาตกกระทบ (Cast Shadow)

สี (Color)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของสีว่า สี 2. น. ลักษณะของแสงสว่างปรากฏแก่ตาให้เห็นเป็นสีขาว ดำ แดง เขียว เป็นต้น; สิ่งที่ทำให้ตาเห็นเป็นขาว ดำ แดง เขียว เป็นต้น เช่น สีทาบ้าน สีย้อมผ้า สีวาดภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน 2539: 840) จึงแสดงว่า การที่จะมองเห็นสีต่าง ๆ นั้น จะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างค่าความสว่างและมีด ปฏิกริยาระหว่างการเห็นกับสีต่างๆที่เกิดขึ้นนั้น ขึ้นอยู่กับความเข้มของแสงที่กระทบวัตถุ และท่ามกลางความเข้มระดับหนึ่งของแสงที่กระทบวัตถุจะทำให้เกิดสีต่างๆ ขึ้นจากบรรดาวัตถุดังกล่าวก็เพราะบรรดาวัตถุเหล่านั้นดูดซับรังสีของแสงแล้วสะท้อนเข้าสู่ตาเราไม่เท่ากัน และนอกจากบรรดาวัตถุต่าง ๆ จะดูดซับแสงได้ไม่เท่ากันแล้วยังมีคุณสมบัติที่แตกต่างโดยธรรมชาติ เช่น ประเภท ดิน หิน ฯลฯ นั้นเป็นประเภทที่ทึบแสง (Opaque) ซึ่งความเข้มของแสงสว่างผ่านไม่ได้เลย หรือ ใบบัว กระจกฝ้า ฯลฯ เป็นประเภทที่มีคุณสมบัติโปร่งแสง (Translucent) โดยที่แสงผ่านได้บางส่วน และประเภทวัตถุใส เช่น น้ำ แก้วใส พลาสติกใส ฯลฯ ซึ่งเป็นวัตถุที่มีคุณสมบัติโปร่งใส (Transparency) คือ แสงสว่างผ่านทะลุได้หมด คุณสมบัติของวัตถุทั้งสามประเภทดังกล่าว จะสะท้อนรังสีของแสงที่ไม่ถูกดูดซับเอาไว้ออกมาเท่านั้น

สีแบ่งออกเป็นแนวทางใหญ่ ๆ ดังนี้

สีของวิทยาศาสตร์ หรือสีที่เป็นแสง (Spectrum) เป็นการศึกษาทางกายภาพของสีโดยมีจุดประสงค์ของการเรียนรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางกายภาพของแสง เพื่อให้ได้มาซึ่งสีกับปฏิกริยาการรับรู้ที่เกิดขึ้นกับตัวเราในเชิงกายภาพ

สีของศิลปะ เป็นการเรียนรู้ระหว่างสีกับการเห็น เพื่อให้ได้มาซึ่งการรับรู้ในเชิงสุนทรียภาพ

สีสำหรับศิลปะหรืองานทัศนศิลป์นั้นใช้ตัวเนื้อสี หรือรงควัตถุ (Color Pigments) ซึ่งเป็นสสารที่ได้จากอนินทรีย์วัตถุ (Inorganic Pigments) หรือได้มาจากอินทรีย์วัตถุ (Organic Pigments)

หรือเกิดจากการสังเคราะห์ทางเคมี (Synthetic Pigment) ซึ่งบรรดาสีทั้งหมดที่กล่าวมานี้ จึงถูกสร้างให้มีค่าจำเพาะในตัวเอง 3 อย่างคือ โปร่งใส โปร่งแสง และทึบแสง เพื่อให้ได้ผลในการเห็นตามข้อเท็จจริงจากธรรมชาติ ซึ่งทั้งหมดฝ่ายการบดเป็นผงฝุ่นเพื่อใช้เป็นสีสำหรับระบายหรือย้อม เรามักจะแยกเรียกสีตามสื่อผสมสี (Binder) มากกว่าลักษณะของเนื้อสี เช่น เนื้อสีที่ผสมกับน้ำมันลินสีดก็เรียกว่า สีน้ำมัน ผสมกับน้ำกาวยางหรือกัมอะราบิก ก็เรียกว่าสีน้ำ เป็นต้น

ทฤษฎีสี (Color Theories) มีหลายทฤษฎีให้ใช้ได้ทั้งเชิงสองมิติกับสามมิติ ทั้งนี้แล้วแต่ลักษณะของงานที่จะสร้างสรรค์ในงานในประเภทจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์หรืองานออกแบบต่างๆที่ใช้ในเชิงอุตสาหกรรม เช่น ทฤษฎีของมันเชลล์ ซึ่งนำไปสู่มาตรฐานของการใช้สีที่รู้จักกันไปทั่วของ US.ISCC-NBS.

ทฤษฎีสืบพันธุ์พื้นฐาน สีแดง สีเหลือง และสีน้ำเงิน นับว่าเป็นที่นิยมกันมากในยุโรป ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 สีแดง เหลือง น้ำเงิน ในวงสี เรียกว่า สีหลัก หรือ สีขั้นที่ 1 (Primary Colors) ซึ่งเชื่อกันว่าสีเหล่านี้ ไม่สามารถผสมจากสีอื่นได้ เมื่อนำสีคู่ใดคู่หนึ่งของสีหลักมาผสมกันก็จะได้สีขั้นที่ 2 (Secondary Colors) คือ สีเหลือง+สีน้ำเงิน=สีเขียว, สีเหลือง+สีแดง=สีม่วง และถ้าผสมสีขั้นที่ 1 และ 2 ซึ่งอยู่ใกล้กันในวงจารสีก็ได้ สีขั้นที่ 3 (Territories)

กฎของสีธรรมชาติ (Nature Order of Color) นั้นจะเห็นได้ จากวงจรของสีซึ่งประกอบด้วยสี 12 สี อันมีน้ำหนักหรือค่าของสีแตกต่างกันไป เมื่อเอาสีเหลืองไว้ส่วนบนสุด สีม่วงซึ่งอยู่ในทิศทางตรงกันข้ามจะอยู่เบื้องล่าง เราจะเห็นว่าสภาพของสีแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งประกอบด้วย สีส้ม เหลือง สีส้ม แดง สีแดง และสีม่วงแดง หรือที่เรียกกันว่า สีวรรณะร้อน (warm Tone) อีกฝ่ายหนึ่งประกอบด้วย สีเขียวเหลือง สีเขียว สีเขียวน้ำเงิน สีน้ำเงิน และสีม่วงน้ำเงิน หรือที่เรียกกันว่า สีวรรณะเย็น (Cool Tone) ส่วนสีเหลืองและสีม่วงจะอยู่ตรงกลางระหว่างสีอีกสองฝ่าย นอกจากนั้นถ้าหากว่าสีใดค่อนข้างไปทางสีแดงหรือสีส้ม เช่น สีน้ำตาล หรือสีเทาอมแดงก็ถือว่าเป็น สีวรรณะร้อนด้วย และถ้าหากว่าสีใดค่อนข้างไปทางสีน้ำเงินหรือสีเขียว เช่น สีเทา สีดำ สีเขียวแก่ ก็ถือว่าเป็นสีในวรรณะเย็น

คุณสมบัติของสี (Color Property)

ความเป็นสีแท้ (Hue) คือ สีแท้ที่นำมาเป็นแม่สี เช่น สีแดง เหลือง น้ำเงิน รวมทั้งสีใหม่ที่เกิดจากการผสมระหว่างแม่สีเป็นสีขั้นที่ 2 และระหว่างแม่สีขั้นที่ 2 เป็นสีขั้นที่ 3 ตามวงสีธรรมชาติ

ค่าน้ำหนักของสี (Value Scale) หมายถึง สีซึ่งสัมพันธ์กับความเบา - หนัก อ่อน - แ่ หรือ ความสว่าง - มืด (Lightness or Darkness) ถ้าเราผสมสีขาวเข้าไปในสีหนึ่ง สีนั้นจะสว่างขึ้นหรือมีน้ำหนักอ่อนลง เรียกว่า สีค่าอ่อน (Tint) และหากเราผสมสีดำเข้าไปในสีหนึ่ง สีนั้นจะมืดขึ้นหรือมีน้ำหนักเข้มขึ้น

ความเข้มของสี (Intensity) คือ สภาพบริสุทธิ์ของสีแต่ละสี โดยไม่มีค่าสีเทาเจือปน แต่ถ้าหากมีค่าสีเทาเจือปนก็ถือว่าเป็นสีที่มีความเข้มขั้นต่ำ (Neutral Gray) อันเกิดจากการผสมสีตรงข้าม ผสมกับสีเทา ผสมกับสีขาว หรือสีดำ และมีความเข้มต่ำเหล่านี้เรียกว่า ค่าสีคล้ำ (Tone)

จิตวิทยาของสี

สีกับความรู้สึกเกี่ยวกับขนาด

สีอ่อน มักจะทำให้รู้สึกกว้างใหญ่ขึ้น

สีเข้มหรือมืด จะทำให้รู้สึกแคบหรือเล็กลง แต่ดูมีน้ำหนักมากกว่าสีอ่อน

สีกับความรู้สึกเกี่ยวกับความสะอาด

สีผสมสีขาวหรือสีนวล ให้ความรู้สึกสะอาดตา น่าใช้ น่าจับต้อง

สีแท้หรือสีเข้ม ให้ความรู้สึกสกปรก ไม่น่าใช้

สีกับความรู้สึกเกี่ยวกับพลัง

สีที่ให้พลังสดใสแข็งแกร่ง คือ สีแท้ที่ยังไม่ได้ผสมกับสีอื่นๆ

สีที่ให้ความรู้สึกร้อนแรง เช่น สีแดง สีส้ม สีม่วงแดง

สีที่ให้ความรู้สึกเย็น เช่น สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วงคราม

สีกับความรู้สึกเกี่ยวกับความเคลื่อนไหว

สีน้ำเงิน สดบ มั่นคง มีแนวโน้มที่จะเคลื่อนไหวภายในตัวเอง

สีเหลือง สดใส จัดเจน มีแนวโน้มที่จะเคลื่อนไหวสู่ภายนอก

สีเขียว สดใส ร่มเย็น มีแนวโน้มที่จะเคลื่อนไหวเข้าสู่กึ่งกลาง

กลุ่มสีร้อนจะเคลื่อนไหวได้ดีกว่ากลุ่มสีเย็น

สีกับความรู้สึกเกี่ยวกับระยะใกล้ไกล

ระยะหน้า (Fore Ground) เช่น สีเหลือง สีส้ม สีแดง

ระยะกลาง (Middle Ground) เช่น สีส้มแดง สีเขียว สีน้ำเงิน

ระยะหลังสุด (Back Ground) เช่น สีม่วง สีม่วงน้ำเงิน

สภาพสีส่วนรวม (Tonality) คือ สีใดสีหนึ่งแผ่อำนาจปกคลุม หรือครอบงำสีอื่นทั้งหมด แม้ว่าสีอื่นจะเด่นชัดในบางส่วนก็ตาม และสีที่ปกคลุมสีอื่นๆ จะช่วยให้ภาพนั้นมีเอกภาพและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น สนามฟุตบอลที่เต็มไปด้วยหญ้าสีเขียว เมื่อมองจากที่สูงจะเห็นสีเขียวครอบงำ แผ่นสีเหลืองมณีผ้าของสนามทั้งหมด แม้ว่าผู้เล่นฟุตบอลแต่ละฝ่ายจะสวมเสื้อสีฉูดฉาดก็ตาม แต่หาได้มีอิทธิพลข่มสีเขียวของสนามลงไม่

ความกลมกลืนของสีตรงข้าม(Opposite Colors) ตามทฤษฎีของเซฟเวร็ล(Michel Eugène Chevreul) นั้น สีตรงข้ามหรือสีตัดกันก็ต่างกันผลักดันความเข้ม (Intensity) ของกันและกันให้เด่นชัดยิ่งขึ้น เช่น คู่สีตัดกันระหว่างสีน้ำเงินกับสีส้ม สีน้ำเงินก็ผลักดันให้สีส้มเด่นชัด และในทางตรงกันข้ามสีส้มก็ผลักดันให้สีน้ำเงินเด่นชัดเช่นกัน ถ้าเราสังเกตจากธรรมชาติจะพบว่า ดอกไม้สีม่วงมักจะมีสีเหลืองอยู่บริเวณกลางดอก นกหรือผีเสื้อสีน้ำเงินก็จะมีจุดสีส้มร่วมอยู่ด้วย ซึ่งสีตัดกันเหล่านี้ถ้ารู้จักนำมาใช้ร่วมกันอย่างเหมาะสม ย่อมมีความกลมกลืนและโดดเด่น สวยงาม (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2535: 50-51)

พื้นผิว (Texture)

พื้นผิวหมายถึง ลักษณะบริเวณพื้นผิวของสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏให้เห็นรับรู้ได้ด้วยการสัมผัส ผัสทางตาและกายสัมผัส พื้นผิวสามารถก่อให้เกิดความรู้สึกในลักษณะต่างๆ กัน เช่น หยาบ ละเอียด มัน วาว ด้าน และขรุขระ ซึ่งแยกได้ 2 ลักษณะ คือ

1. พื้นผิวที่สร้างขึ้นด้วยเทคนิคลวงตา (Simulated Texture) เพื่อให้รับรู้ว่ามีลักษณะ หยาบ ขรุขระ หรือเรียบลื่น ฯลฯ ซึ่งศิลปินหรือนักออกแบบเป็นผู้สร้างขึ้นบนผิวระนาบ 2 มิติ เช่น ในงานจิตรกรรมและ งานออกแบบ เป็นต้น

2. ผิวที่เกิดขึ้นจริงเชิงกายภาพ (Physical or Actual Texture) ดังเช่น ผิวหยาบ ขรุขระและเรียบลื่นของวัตถุจริง ฯลฯ ซึ่งศิลปินมักนำมาใช้ในงานประติมากรรม และสถาปัตยกรรม เป็นต้น

ศิลปินหรือนักออกแบบสามารถนำเอาลักษณะพื้นผิวมาเป็นส่วนประกอบในการสร้างสรรค์ผลงาน เช่น การขีด ขีด ถู ฝน การเขียนด้วยเส้นปากกา ดินสอ การระบาย ฯลฯ ที่พบในงานวาดเส้น จิตรกรรม ภาพพิมพ์ และออกแบบ ส่วนงานประติมากรรม สถาปัตยกรรมมัก สร้างพื้นผิวจากวัสดุจริง เป็นต้น

บริเวณว่าง (Space)

ความหมายของคำว่า บริเวณว่าง โดยสามัญสำนึกจะหมายถึง ณ ที่ใดที่หนึ่งซึ่งไม่มีอะไรเลย แต่ขอบข่ายของศิลปะแล้ว ความหมายของคำว่า บริเวณว่างที่ไม่มีอะไรปรากฏ แต่ถ้าปรากฏก็จะเป็นบริเวณของที่เป็นตัวคู่ของสิ่งที่ปรากฏ หรือมันคือตัวคู่ในทุกมูลฐานของศิลปะทั้งหมด กล่าวคือ มูลฐานต่างๆ ที่มีและใช้นั้นจะต้องบรรจุลงไปในความว่างของมัน ฉะนั้นหากบริเวณว่างไม่มี ตัวงานศิลปะก็จะไม่ปรากฏขึ้นเช่นกัน (สุชาติ สุทธิ. 2535: 74) ขณะเดียวกันในระช่องว่างโดยรอบตัววัตถุหรือที่ว่างรอบตัวศิลปะนั้นเรียกว่า บริเวณว่างลบ (Negative Space) และช่องว่างที่ตัววัตถุหรือส่วนที่เป็นตัวภาพศิลปะนั้นเรียกว่า บริเวณว่างบวก (Positive) ซึ่งทั้งบริเวณว่างบวกและบริเวณว่างลบจะต้องมีความสัมพันธ์กัน บริเวณว่างมีทั้งที่เป็น 2 มิติ ซึ่งเป็นพื้นผิวที่แสดงเฉพาะความกว้าง ความยาว แต่สามารถสร้างบริเวณว่างให้เกิดเป็น 3 มิติได้ด้วยลักษณะของการลวงตา ซึ่งอาจทำได้ด้วยการเขียนภาพที่ใช้หลักทัศนียวิทยา หรือการวางซ้อนกันของพื้นระนาบ ได้แก่ งานจิตรกรรม และศิลปะภาพพิมพ์

และบริเวณว่างที่เป็น 3 มิติ หรือเรียกว่า บริเวณว่างจริง ได้แก่ บริเวณว่างที่ปรากฏจริงในงาน ประติมากรรมและสถาปัตยกรรม

ระนาบ (Plane)

ระนาบ คือ พื้นผิวที่แบนราบ มี 2 มิติ ซึ่งถือว่ระนาบเป็นโครงสร้างอย่างหนึ่ง ที่ทำหน้าที่ สร้างรูปทรง ในงานทัศนศิลป์ และมีลักษณะใกล้เคียงกับแบบรูปของที่ว่าง แต่ระนาบมีลักษณะผิวที่ทึบตันเป็นวัตถุไม่โปร่งเหมือนที่ว่างที่ล้อมรอบด้วยเส้น ระนาบมีความสำคัญต่อรูปทรงและที่ว่างมาก และสามารถสร้างรูปทรงได้ทั้ง 2 มิติและ 3 มิติ (ธวัชชานนท์ ตาโธสงค์. 2544: 40) **การใช้ระนาบสร้างรูปทรง 2 มิติ** เราสามารถกำหนดรูปนอกของระนาบให้มีรูปทรงต่างๆ เช่น สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม แผ่นกลม และรูปทรงแบนๆที่มีลักษณะแตกต่างกันได้มากมาย รูปทรงเหล่านี้ส่วนใหญ่ใช้ในงานจิตรกรรมและภาพพิมพ์ ซึ่งถือว่เป็นภาพ 2 มิติ แต่สามารถสร้างให้เกิดเป็นภาพ 3 มิติได้ด้วยการอาศัยวิธีลวงตาเท่านั้นซึ่งไม่ใช่รูปทรงจริงๆ ซึ่งเป็นการใช้หลักทัศนียวิทยาการใช้ระนาบสร้างรูปทรง 3 มิติ การนำระนาบมาโค้งงอบรรจบกันและได้รูปทรง 3 มิติที่น่าสนใจ เช่น รูปทรงกระบอก รูปกรวย หรือนำระนาบมาต่อชนกันเป็นมุมก็จะได้รูปกรวยเหลี่ยม ลูกบาศก์และรูปทรงสี่เหลี่ยมอื่นๆ อีกมากมาย ดังจะเห็นได้ในงานประติมากรรมและงานสถาปัตยกรรม

ระนาบบอกระยะ (Distance Plane) เป็นระนาบที่ตั้งฉากกับสายตา หรือขนานกับพื้นผิวแผ่นภาพ ทับซ้อนกันให้เห็นเป็นระยะลึกเข้าไปในภาพ **ระนาบบอกทิศทาง (Directional Plane)** เป็นระนาบที่มีพื้นผิวเฉียงเฉไปตามทิศทางในทางลึก ไม่ตั้งฉากกับสายตาเหมือนระนาบบอกระยะ

การใช้ระนาบให้มีเอกภาพ ก็เหมือนกับการใช้แบบรูปหรือรูปร่างของที่ว่างให้เกิดเอกภาพ เพราะระนาบก็คือ ที่ว่างที่มีรูปร่างเช่นเดียวกัน ผิดกันเพียงแต่ว่า ระนาบนั้นเรารู้ว่เป็นแผ่น เป็นรูปทรงที่มีความเป็นบวก ไม่ได้เป็นความว่าง และรูปร่างพื้นฐานของระนาบก็มักจะกำหนดกันให้เป็นรูปแผ่นสี่เหลี่ยมในสัดส่วนต่างๆ กันเท่านั้น

จุดเด่นของภาพ (Dominance)

จุดเด่นของภาพ หมายถึง การเน้นส่วนที่สำคัญของภาพให้เป็นจุดเด่นมากกว่าส่วนอื่น ๆ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่ศิลปินต้องการแสดงออกถึงเรื่องราวหรือรูปแบบที่น่าเสนอ จุดเด่นของงานศิลปะเกิดจากการเน้น หรือส่งเสริมส่วนมูลฐานของศิลปะให้แลเห็นเด่นเป็นที่สะดุดตาว่าส่วนประกอบมูลฐานอื่นๆ การเน้นให้เกิดจุดเด่นในงานทัศนศิลป์เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะจะเป็นเครื่องเรียก้องความสนใจ และความน่าดูของภาพ (สุชาติ เกาทอง. 2539: 79)

การเน้นจุดเด่นของภาพทำได้หลายวิธีดังนี้

การเน้นโดยใช้สีให้เด่นเป็นพิเศษ คือ ใช้สีส่วนรวมของภาพให้กลมกลืนกัน หรือใกล้เคียงกัน ใช้บริเวณ ที่ต้องการเน้นให้เด่นชัดกว่าบริเวณอื่น

การเน้นโดยใช้เส้น รูปร่างและขนาดให้ตัดกัน เช่น ใช้เส้นส่วนใหญ่พาดสายตาไปยังจุดเด่น ใช้รูปร่างลักษณะส่งเสริมไปยังจุดเด่นหรือให้ขนาดของจุดเด่นใหญ่มากกว่าส่วนรอบ ๆ การเน้นโดยการตกแต่ง คือ การตกแต่งบริเวณหรือส่วนที่จะเน้นให้ดึงดูด การเน้นโดยการจัดช่องว่างให้เหมาะสม คือการจัดที่ว่างรอบๆ สิ่งที่จะเน้นให้เรียบ ไม่สับสน เห็นได้ง่าย การเน้นโดยการเว้นช่องว่างให้เหมาะสม เช่น ถ้าต้องการเน้นตอนใดมากต้องเว้นที่ว่างรอบ ๆ วัตถุนั้นมากขึ้นตามลำดับ

ดุลยภาพ (Balance)

ดุลยภาพหรือความสมดุลคือการจัดโครงสร้างของภาพให้อยู่ในสภาพที่สมดุล หยุคหนึ่ง หรือทรงตัวได้อย่างคงที่ ความสมดุลอาจเกิดขึ้นได้ ทั้งจากรูปลักษณะที่มองเห็นตามธรรมชาติ หรือเกิดจากความรูสึกที่เกิดขึ้นได้หลายประการ โดยเฉพาะความสมดุลที่เกิดจากความรูสึกในเรื่องสี เช่น สีดำหรือสีเข้ม จะให้ความรูสึกหนักกว่า สีอ่อนหรือสีขาว เป็นต้น ดุลยภาพเป็นคุณลักษณะสำคัญของเอกภาพ ดุลยภาพโดยทั่วไปหมายถึง การถ่วงน้ำหนัก หรือแรงปะทะที่เท่ากัน แต่ในทางศิลปะ ดุลยภาพมีความหมายรวมไปถึงความประสานกลมกลืน ความพอเหมาะพอดีของส่วนต่าง ๆ ในรูปทรงหนึ่งหรือในงานศิลปะชิ้นหนึ่ง ดุลยภาพในธรรมชาติเกิดขึ้นได้ 2 วิธีเช่นเดียวกับเอกภาพ กล่าวคือ เกิดการถ่วงดุลของสิ่งที่ขัดแย้งกัน และเกิดจากการรวมตัวหรือการซ้ำของสิ่งที่เหมือนกัน (ชะลูด นิ่มเสมอ. 2539: 128)

ดุลยภาพแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ดุลยภาพแบบซ้าย-ขวาเท่ากัน (Symmetrical Balance) หมายถึง รูปร่างและรูปทรง มีจุดศูนย์ถ่วงที่ทำให้เกิดความสมดุลอยู่ตรงกลาง ระหว่างซีกซ้ายกับซีกขวา ซึ่งมีขนาดเท่ากัน
2. ดุลยภาพแบบซ้าย-ขวาไม่เท่ากัน (Asymmetrical Balance) หมายถึง รูปร่างและรูปทรง มีจุดศูนย์ถ่วงที่ทำให้เกิดความสมดุลอยู่ตรงกลางระหว่างซีกซ้ายกับซีกขวา ซึ่งมีขนาดไม่เท่ากัน

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน

ภาพการ์ตูน เป็นสื่อชนิดหนึ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดี เกิดการเรียนรู้ที่คงทน ดังนั้น ครูจึงควรนำภาพการ์ตูนมาใช้ประกอบกับสื่อชนิดอื่นเพื่อนำไปจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการ์ตูน ดังต่อไปนี้

5.1 ความหมายของการ์ตูน

นักวิชาการ และนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการ์ตูน (Cartoon) ดังนี้

จินตนา ไบกาชฎี (2542: 12-13) ได้ให้ความหมายของการ์ตูน ไว้ว่า ภาพการ์ตูนคือ ภาพลายเส้นชนิดหนึ่ง ซึ่งมีหลายชนิด เช่น ลายเส้นที่สมจริง ซึ่งเก็บรายละเอียดทุกอย่างไว้ ลายเส้น

หยาบ ๆ ที่แสดงเพียงเค้าโครง ซึ่งอาจเหมือนจริง ตลกหรือล้อเลียนได้ ลายเส้นเชิงวิจิตรแบบไทย การ์ตูนตลกควรเป็นลายเส้นง่าย ๆ เรื่องให้ความรู้ควรใช้ลายเส้นสมจริง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542: 116) อธิบายความหมายของการ์ตูนว่า หมายถึง ภาพล้อหรือภาพตลก บางทีเขียนเป็นภาพบุคคล บางทีเขียนเป็นภาพแสดงเหตุการณ์ที่ผู้เขียนตั้งใจล้อเลียนจะให้ดูรู้สึกขบขัน หรือหนังสือเล่าเรื่องด้วยภาพเขียน ซึ่งแบ่งหน้ากระดาษเป็นช่อง ๆ มีคำบรรยายสั้น ๆ อ่านง่าย เนื้อเรื่องมักเป็นนิทานหรือนวนิยาย

มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ (2545: 96) ได้ให้ความหมายของการ์ตูนไว้ว่า ภาพการ์ตูน หมายถึง ภาพลายเส้นเชิงตลกล้อเลียน อาจทำเป็นชุดติดต่อกันเป็นเรื่องราว เน้นที่เรื่องราวมากกว่ารูปแบบของสิ่งที่วาด ภาพชนิดนี้มักจะเขียนหรือวาดเป็นลายเส้นง่าย ๆ มุ่งให้สนุกสนาน แต่บางครั้งก็อาจเป็นการสอน แนะนำหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองหรือสังคมก็ได้

วรวิชญ เวชชานูเคราะห์ (2548: 1- 2) ได้กล่าวถึงความหมายของการ์ตูน (Cartoon) ว่าเดิมที หมายถึงภาพเค้าโครงในแผ่นกระดาษซึ่งจิตรกรร่างขึ้นก่อนที่จะเขียนจริงบนฝาผนังหรือผืนผ้าใบ นอกจากแบบร่างแล้ว ภาพเขียนที่มีเส้นง่าย ๆ จะเป็นภาพคน สัตว์ หรือสิ่งของอะไรก็ตาม ดูแล้วเข้าใจได้ทันทีว่าผู้เขียนต้องการสื่อถึงคน สัตว์ หรือสิ่งเหล่านั้น ในโลกของการสื่อสารด้วยจักษุสัมผัสนั้นตัวอักษร และภาพการ์ตูนเป็นสื่อที่ผู้คนรับรู้ได้ง่ายที่สุด แต่บางครั้งด้วยการ์ตูนง่าย ๆ เพียงภาพเดียวอาจทดแทนตัวอักษรนับสิบตัวได้

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การ์ตูน คือภาพวาดแบบง่าย ๆ หรือชุด ของภาพวาด ที่มีเรื่องราวหรือข้อความประกอบภาพ เพื่อแสดงลักษณะของบุคคล และสิ่งต่าง ๆ แสดงออกเป็นสัญลักษณ์แทนของจริง ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกขบขัน สนุกสนานและเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้

5.2 รูปแบบของการ์ตูน

วรวิชญ เวชชานูเคราะห์ (2548: 2 - 5) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการ์ตูนไว้ 7 รูปแบบ ดังนี้

5.2.1 การ์ตูนตลก เป็นภาพที่ให้อารมณ์ขัน แทรกอยู่ตามหน้านิตยสาร เพื่อลดความเคร่งเครียดของนักอ่านที่ต้องการอ่านเรื่องหนัก ๆ หรือยาวมาก

5.2.2 การ์ตูนแบบล้อการเมือง เป็นภาพล้อเลียนการทำงานของนักการเมือง มีผลต่อการถูกอ้างถึงทั้งทางบวก และทางลบ มักจะพบเห็นตามหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน และรายสัปดาห์

5.2.3 การ์ตูนช่อง (Comic Strip) พบเห็นตามหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน มีทั้งแบบจบเป็นวันหรือหลายตอนจบ คำว่า Comic นั้นมาจาก Comedy คือ สุขนาฏกรรม มีตอนจบที่สนุกสนาน จึงเรียกการ์ตูนช่องพวกนี้ว่า Comic Strip ในหนังสือพิมพ์รายวันฉบับภาษาอังกฤษที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยมี

การ์ตูนช่องหลายตอน หลายจบอยู่หลายเรื่อง ล้วนแล้วแต่ น่าอ่านชวนให้ติดตามฉบับวันรุ่งขึ้น อยู่เสมอ

5.2.4 หนังสือการ์ตูนหรือนิยายภาพ (Comic book) เป็นการเอา Comic Strip หลาย ๆ ตอนมารวมพิมพ์ไว้ในเล่มเดียวกัน หรืออาจจะเขียนภาพขึ้นมาใหม่ให้เป็นเรื่องยาวอยู่ในเล่มเดียว

5.2.5 ภาพประกอบบทความหรือนวนิยาย เป็นภาพเขียนเหตุการณ์บางตอน ของบทความหรือเนื้อเรื่องในนวนิยายแทรกไว้ตามท้องเรื่อง เพื่อเน้นหรือช่วยอธิบายเหตุการณ์

5.2.6 ภาพประกอบโฆษณาสินค้า เป็นภาพเขียนเพื่อช่วยเรียกความสนใจของผู้อ่าน ให้ติดตามอ่านเนื้อความโฆษณา

5.2.7 ภาพการ์ตูนเคลื่อนไหว คือ ภาพยนตร์การ์ตูนนั่นเอง

5.3 ประโยชน์ของการ์ตูนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

จินตนา ไบกาซูยี (2542: 8) ได้ถึงประโยชน์ของการ์ตูน ไว้ว่า

1. ช่วยให้เด็กได้รับความบันเทิงสนุกสนานเพลิดเพลิน สนองความต้องการของวัยเด็ก เช่น เด็กเล็กจะชื่นชอบการ์ตูนมาก โดยเฉพาะการ์ตูนตลก และการ์ตูนนิทาน
2. ช่วยสร้างความคิดคำนึงและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
3. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ในด้านภาษาของเด็กให้เจริญงอกงามยิ่งอ่านมากยิ่งแตกฉานในด้านภาษา
4. ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันน่าพึงปรารถนาให้บังเกิดกับเด็ก
5. ช่วยให้เด็กรู้จักเลือกอ่านหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่งและเกิดนิสัยรักการอ่าน
6. ช่วยทดแทนความรู้สึกรู้สึกของเด็กที่ขาดหาย
7. ช่วยให้เด็กอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับวัย เป็นการป้องกันมิให้เด็กหันไปอ่านหนังสือที่ไม่มีสาระและหนังสือที่มีเนื้อหาล่อแหลม

วรวิชญ เวชชานุเคราะห์ (2548: 5 - 6) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการ์ตูนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ความรื่นรมย์ ภาพเขียนที่งดงาม มีองค์ประกอบทางศิลปะที่ดีย่อมสร้างความเบิกบานใจให้กับผู้อ่านเสมอ แม้แต่เด็กที่อ่านหนังสือไม่ออกแต่ได้ดูรูปภาพ ก็สร้างความอ่อนโยนขึ้นภายในใจได้โดยไม่ต้องมีใครสอน
2. ความบันเทิง เป็นเป้าหมายหลักที่ผู้อ่านว่าจะได้รับโดยตรง หนังสือการ์ตูนที่ดีควรให้ทั้งความบันเทิงและจริยธรรมแก่ผู้อ่านด้วย

3. ความรู้ บางครั้งผู้อ่านได้รับเรื่องราวสิ่งละอันพันละน้อยจากหนังสือการ์ตูน เช่น การปรุงอาหาร

4. จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็ก ๆ แล้ว โลกของการ์ตูนจะเป็นเสมือนดินแดนแห่งความฝัน พวกเขาสามารถไปยังสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคตด้วยยานมหัศจรรย์ที่ชื่อว่าการ์ตูน

จากความสำคัญและประโยชน์ของการนำการ์ตูน มาใช้ประกอบการเรียนการสอน พบว่าการ์ตูนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีการ์ตูนและภาพถ่ายเป็นภาพประกอบเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนานักเรียนให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ชนิสรา คชาทอง (2543) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน “เที่ยวเมืองสงขลา” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นหนังสือคำบรรยายประกอบภาพวาด และภาพถ่ายสี เลียนแบบของจริง ขนาด 8 หน้ายก ผลการทดลองสรุปว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.27/80.53 หมายความว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพและกระบวนการที่ทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการอ่าน นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี ส่งผลให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทได้เฉลี่ยร้อยละ 80.27 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เฉลี่ยร้อยละ 80.53 แสดงว่าหนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนด

จิราภรณ์ เชาวนา (2543) ได้สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง “เที่ยวเมืองนคร” ผลการทดลองปรากฏว่าหนังสือส่งเสริมการอ่าน ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.67 / 80.50 หมายความว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ และกระบวนการที่ทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการอ่าน นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี ส่งผลให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบทได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80.67 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้โดยเฉลี่ยร้อยละ 80.50 แสดงว่าหนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

กุหลาบ พรหมบางฉนวน (2546) ได้ศึกษาการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เล่าขานตำนานสวิ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่าหนังสือการอ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.86 / 86.64 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ คือ 80/80 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมในด้านรูปเล่มและการพิมพ์ด้านเนื้อเรื่อง ด้านภาพประกอบ ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด

ธเนศ ตรีพงษ์ (2546) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านในบทเรียนวิชาศิลปะกับชีวิต เรื่องการผลิตเครื่องปั้นดินเผา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านสร้างก่อ อำเภอ กุดจับ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาหนังสือที่สร้างขึ้นได้ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 0.50 แสดงว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ศศิธร พูลทอง (2547) ได้วิจัยเรื่องการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ ชุด ท้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 41 คน ผลการวิจัยพบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นมีคุณภาพตาม เกณฑ์ที่ตั้งไว้ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนเรียนโดยใช้หนังสือ ส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ ชุด ท้องถิ่นของเราหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และ (3) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ ชุด ท้องถิ่นของเรา ในระดับมาก

สนธยา อะโน (2549) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องตำนานเวียงมะลิกา เพื่อเป็นหนังสืออ่านประกอบในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รายวิชาวรรณกรรมท้องถิ่น สำหรับ นักเรียนในช่วงชั้นที่ 2(ป.4-6) ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมิน คุณค่าหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องตำนานเวียงมะลิกา มีความถูกต้อง และเหมาะสม ดีมากด้านเนื้อหา และด้านรูปเล่มอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.86 และ 4.73ตามลำดับ ส่วนด้านภาษาและด้านภาพประกอบอยู่ใน ระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.16 และ 4.00 หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีภาพ โดยรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.42 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยศาลา อำเภอแม่สาย จังหวัด เชียงใหม่ ที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 2.73

เอมอร ตั้งศุภกุล (2549) ได้ศึกษาการสร้างและประเมินคุณภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน ภาษาไทย เรื่องประเพณีบูชาอินทขิล สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทย สาระการเรียนรู้ที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม หน่วยการ เรียนเรื่องคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หนังสือที่สร้างขึ้นแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน คือ ประเพณีบูชา อินทขิลลือเลื่อง สืบเนื่องเรื่องประวัติเก่า เล่าขานตำนานเดิม ตำนานอินทขิล และคุณค่าเสน่ห์ ประเพณี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นในการสร้าง หนังสือจำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินคุณภาพของหนังสือจำนวน 10 คน ผลการศึกษา พบว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทย เรื่องประเพณีบูชาอินทขิลที่สร้างขึ้น อยู่ในระดับดีมาก

จากผลงานการวิจัยจะเห็นได้ว่า การนำหนังสือส่งเสริมการอ่านที่มีประสิทธิภาพไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จึงเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการนำไปใช้กับนักเรียนในโรงเรียนทั่วไป

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือการ์ตูน

สุภาพ จันทร์สม (2540) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทน ในการเรียนรู้ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องการค้าขายระหว่าง การสอนโดยใช้การ์ตูน และการสอนโดยปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการค้าขาย ของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธีระวุฒิ สุวรรณภูมิ (2541) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง สิ่งเสพติด โดยการสอนด้วยหนังสือการ์ตูน กับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง สิ่งเสพติด ที่เรียนโดยการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนสูงกว่าที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อลงกรณ์ กู้สุจริต (2543) การพัฒนาหนังสือการ์ตูนเพื่อการเรียนด้วยตนเองชุด “การทำมาหากิน” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า หนังสือการ์ตูนเพื่อการเรียนด้วยตนเองชุด “การทำมาหากิน” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 95.24/91.50 และกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนอยู่ในระดับดี และมีสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จริยา ผองผาย (2544) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการ์ตูน เรื่องประเทศเพื่อนบ้าน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05และความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทเรียนการ์ตูน เรื่องประเทศเพื่อนบ้าน อยู่ในระดับมาก

กฤตยา ตระกูลวงศ์ (2547) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสือการ์ตูนส่งเสริมการอ่าน เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านท่าอุทัย โรงเรียนบ้านโนนเมือง และโรงเรียนบ้านโนนสวรรค์ชัยมงคล อำเภอากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 37 คน ผลการวิจัย พบว่า หนังสือการ์ตูนส่งเสริมการอ่านที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.75/90.80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล 0.81

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า การนำการ์ตูนมาสร้างหรือพัฒนาเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่านใช้ประกอบการเรียนการสอน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าการสอนโดยใช้แบบเรียนธรรมดา ทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติเด็กชอบภาพการ์ตูนอยู่แล้ว และเมื่อนำมาประกอบกับเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับวัย และความต้องการ จึงทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดีขึ้น ดังนั้นการ์ตูนจึงเป็นสื่อการเรียนการสอน ที่สำคัญสำหรับเด็กที่อยู่ในระดับประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการสร้างและพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการทดลอง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
4. การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

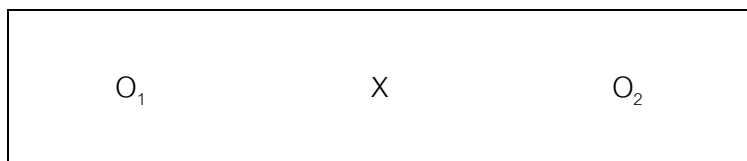
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสฤติเดช
อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน
8 ห้องเรียน จำนวน 400 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียน
สฤติเดช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน
1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก ซึ่ง
นักเรียนแต่ละห้องมีผลการเรียนไม่แตกต่างกัน เนื่องจากได้จัดห้องเรียนโดยความสามารถของ
นักเรียน

แบบแผนการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ เป็นการทดลองใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านกับนักเรียนกลุ่มเดียวก่อน
การทดลองมีการทดสอบก่อนการอ่าน (Pretest) เพื่อตรวจสอบพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนก่อนการอ่าน
แล้วทดลองใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน และทดสอบหลังการอ่าน (Posttest) โดยใช้เครื่องมือชุดเดียวกับ
ก่อนการอ่าน (One Group, Pretest-Posttest design) ดังแผนผัง (โกวิท ประวาลพฤษ์และคนอื่น ๆ 2533)

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- O_1 หมายถึง การทดสอบก่อนการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- X หมายถึง การทดลองใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน
- O_2 หมายถึง การทดสอบหลังการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน
- O_1 และ O_2 เป็นการทดสอบด้วยเครื่องมือวัดเดียวกัน มีมาตรฐานการวัดเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้มี 3 ชุด ดังนี้

1. หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 เล่ม มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้
 - 1.1 ชั้นเตรียมการ
 - 1.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสฤติเดช เกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน แนวดำเนินการวัดผล ประเมินผลและการติดตามผล
 - 1.1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
 - 1) สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 - 2) คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 - 3) ผังมโนทัศน์และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 - 4) การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 - 1.1.3 กำหนดเนื้อหาสาระในการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 - 1.2 ชั้นดำเนินการ
 - 1.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับวิธีการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสือสำหรับเด็ก
 - 1.2.2 กำหนดขอขอยืมเนื้อหาสาระหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 5 เล่ม ดังนี้

- 1) รูปร่างรูปทรง
- 2) ทิศนาคาตุ
- 3) เส้นสร้างสรรค์
- 4) การจัดภาพ
- 5) สีเส้นสไต

1.2.4 จัดทำโครงร่างหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 5 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 รูปร่างรูปทรง เกี่ยวกับความหมายของรูปร่าง และรูปทรงลักษณะของรูปร่างและรูปทรงชนิดต่าง ๆ

เล่มที่ 2 ทิศนาคาตุ เกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของทิศนาคาตุ

เล่มที่ 3 เส้นสร้างสรรค์ เกี่ยวกับความหมายและลักษณะของเส้นชนิดต่าง ๆ

เล่มที่ 4 การจัดภาพ เกี่ยวกับความหมายและองค์ประกอบของการจัดภาพ

เล่มที่ 5 สีเส้นสไต เกี่ยวกับทฤษฎีสี การผสมสีขั้นที่ 1,2 และขั้นที่ 3

1.2.5 จัดทำต้นฉบับหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยดำเนินการดังนี้

1) เขียนต้นฉบับหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 5 เล่ม ตามโครงร่าง ดังนี้

- (1) ปก
- (2) ปกใน
- (3) คำนำ
- (4) เนื้อหา
- (5) คำถามท้ายเล่ม
- (6) บรรณานุกรม

2) วาดภาพ ถ่ายภาพ ประกอบเรื่องซึ่งเป็นภาพประกอบที่เด็กเข้าใจง่าย สื่อความหมายชัดเจน สวยงาม ได้รับความสนใจของเด็ก สอดคล้องกับเนื้อหา มีภาพประกอบทุกหน้า

3) นำต้นฉบับหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุจริตพิเศษ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 3 คน อ่านเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษาในการเขียน

4) ปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ในการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้เหมาะสม

5) นำต้นฉบับหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ในการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 5 เล่ม คือ

- 1) รูปร่างรูปทรง
- 2) ทศนธาตุ
- 3) เส้นสร้างสรรค์
- 4) การจัดภาพ

5) สีสันสดใส ได้ดำเนินการโดยนำหนังสือส่งเสริมการอ่าน ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพสื่อ โดยใช้วิธีของโรวินेलลี (Rovinelli) และแฮมเบิลตัน (R.K.Hambleton) โดยประเมินความเหมาะสม/สอดคล้อง (IOC) แสดงในตาราง 1 ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

5.1) นายสุรเชษฐ์ พรพานิช ผู้อำนวยการ โรงเรียนสฤษดิเดช อำเภอเมืองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1

5.2) ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ โรงเรียนสฤษดิเดช อำเภอเมืองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1

5.3) ดร.พีระ รัตน์วิจิตร ผู้อำนวยการวิทยฐานะเชี่ยวชาญ โรงเรียนระยองวิทยาคม

ตาราง 1 ผลการประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	เหมาะสม/	ไม่	R	IOC
	สอดคล้อง (คน)	เหมาะสม / ไม่ สอดคล้อง (คน)		
1. ลักษณะรูปเล่มของหนังสือ	3	-	3	1
2. องค์ประกอบของหนังสือ	3	-	3	1
3. รูปแบบและขนาดของตัวหนังสือ	3	-	3	1
4. ความสอดคล้องระหว่างเนื้อเรื่องกับภาพ	3	-	3	1
5. ภาพแสดงเรื่องราว และส่งเสริมให้อ่านเนื้อเรื่อง	3	-	3	1
6. การเขียนเรื่องเป็นลักษณะการ์ตูน ช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี	3	-	3	1
7. คำศัพท์ที่ใช้มีความง่ายเหมาะสมกับวัย ความสนใจของผู้เรียน	3	-	3	1
8. การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน	3	-	3	1
9. การใช้ภาษาถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา	3	-	3	1
10. เป็นสื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี	3	-	3	1

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าดัชนีความเหมาะสม/สอดคล้องมากกว่า .50 จึงเป็นสื่อที่มีคุณภาพ

6) แก้ไขและปรับปรุงหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ คือ ปรับเนื้อหา สำนวนภาษา ปรับรูปภาพ ซึ่งมีลักษณะไม่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

7) นำหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสุจริตเดช ในปีการศึกษา 2552 เพื่อดูความชัดเจนเหมาะสมของภาษา การวัดผลประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไขตามขั้นตอน ดังนี้

(1) ทดลองแบบเดี่ยว โดยทดลองกับนักเรียน จำนวน 3 คน เป็นเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อนกลุ่มละ 1 คน เพื่อหาข้อบกพร่อง แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุง

(2) ทดลองแบบกลุ่มเล็ก โดยทดลองกับนักเรียน จำนวน 9 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กเก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และ อ่อน 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยปรับเนื้อหา รูปภาพให้เหมาะสม ชัดเจน สวยงาม

(3) ทดลองภาคสนาม โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนสุฤษเดช ปีการศึกษา 2552 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่นักเรียนกลุ่มเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กเก่ง ปานกลาง อ่อน ละครกับไปอย่างละเท่า ๆ กัน แล้วเก็บข้อมูลมาหาประสิทธิภาพของหนังสือ

8) ได้ต้นฉบับหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชุด จำนวน 5 เล่ม ที่มีประสิทธิภาพ ตามที่กำหนดนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือ ตำรา เอกสารเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลทางการศึกษา

2.2 สร้างแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนธาตุ

2.3 นำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

+1 ถ้าแบบทดสอบข้อนั้นวัดได้ตรงตามเนื้อหา

0 ถ้าแบบทดสอบข้อนั้นไม่แน่ใจว่าวัดได้ตรงตามเนื้อหา

-1 ถ้าแบบทดสอบข้อนั้นวัดได้ไม่ตรงตามเนื้อหา

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เลือกข้อสอบที่มีผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยใช้ค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00

2.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนสุฤษเดช จำนวน 30 คน

2.6 นำกระดาษคำตอบของนักเรียนมาตรวจให้คะแนน โดยตอบถูกให้ 1 คะแนนตอบผิดหรือไม่ตอบ หรือตอบเกิน 1 คำตอบ ให้ 0 คะแนน

2.7 วิเคราะห์เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง .20 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป โดยคัดเลือกข้อสอบให้เหลือ 40 ข้อ

2.8 นำแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ ที่คัดเลือกไว้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2.9 จัดพิมพ์และทำสำเนาแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ไปใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

3. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ควบคู่หนังสือส่งเสริมการอ่าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4)

3.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

3.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน

3.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม

3.5 ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแผนการจัดการเรียนรู้ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ควบคู่หนังสือส่งเสริมการอ่าน

3.6 ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร ตำราต่าง ๆ

4.2 สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 12 ข้อ โดยกำหนดน้ำหนักในการตอบตามเกณฑ์ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

+1 ถ้าแบบสอบถามข้อนั้นวัดได้ตรงตามเนื้อหา

0 ถ้าแบบสอบถามข้อนั้นไม่แน่ใจว่าวัดได้ตรงตามเนื้อหา

-1 ถ้าแบบสอบถามข้อนั้นวัดได้ไม่ตรงตามเนื้อหา

4.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญให้มีความสมบูรณ์ เลือกแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ระหว่าง 0.60 - 1.00 ขึ้นไป

การทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนเองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โดยสอนตามตารางการจัดการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นเวลา 10 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ดังนี้

2. ก่อนทำการสอนได้ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ คะแนน 40 คะแนน บันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อน การทดลอง สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 5 แผน

3. ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

4. นำกระดาษคำตอบของนักเรียนมาตรวจให้คะแนน

5. สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นที่สร้างขึ้น และบันทึกผลความคิดเห็นไว้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1.1 หาค่าความเที่ยงตรง (validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC

1.2 หาค่าความเที่ยงตรง (validity) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้สูตร IOC

1.3 หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ และค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

2.1 หาค่าสถิติพื้นฐานเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (\bar{X})

2.2 การหาค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐานของการศึกษา

2.2.1 หาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้วิธีคำนวณหาประสิทธิภาพ E_1/E_2

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนของนักเรียนทุกคนที่ตอบคำถามท้ายเล่มทุกเล่ม ได้ถูกต้อง รวมกันและหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละโดยได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนของนักเรียนทุกคนที่ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หลังเรียนได้ถูกต้อง รวมกันและหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละโดยได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

2.2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการทำแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้สูตร t - test (Dependent Sample)

2.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ คุณภาพ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ใช้สูตร ดังนี้ (กาญจนา วัฒมาญ. 2548: 106)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
X	แทน	คะแนนดิบ
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบ
N	แทน	จำนวนนักเรียน

1.2. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร ดังนี้ (กาญจนา วัฒมาญ. 2548: 112)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบของนักเรียน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบของนักเรียนแต่ละคนยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนนักเรียน

2. การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมาย มีสูตรดังนี้ (กาญจนา วัฒมาญ. 2548: 188)

$$\text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรมเป้าหมาย

ΣR แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกคน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. การหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1 / E_2 ใช้สูตร ดังนี้ (วาโร เฟิงส์สวัสดิ์. 2546: 43)

$$3.1 \text{ หาค่า } E_1 = \frac{\sum X}{\frac{N}{A}} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

ΣX แทน คะแนนรวมของการตอบคำถามหลังการอ่าน

A แทน คะแนนเต็มของคำถามหลังการอ่านทุกเล่ม

N แทน จำนวนนักเรียน

$$3.2 \text{ หาค่า } E_2 = \frac{\sum F}{\frac{N}{B}} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ΣF แทน คะแนนรวมของคะแนนทดสอบหลังอ่าน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังอ่าน

N แทน จำนวนนักเรียน

4. สูตร t-test สำหรับการทดลองกับนักเรียนกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ใช้สูตรดังนี้ (กาญจนา วัฒมาญ. 2548: 96-97)

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{N\Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{N-1}}}$$

$$df = N - 1$$

เมื่อ	t	แทน	การทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนอ่านและหลังอ่าน
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนก่อนอ่านและหลังอ่านของนักเรียนแต่ละคน คำนวณโดยนำคะแนนหลังอ่านลบด้วยคะแนนก่อนอ่าน
	ΣD	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนอ่านและหลังอ่าน
	D^2	แทน	ความแตกต่างของคะแนนก่อนอ่านและหลังอ่านของนักเรียนแต่ละคนยกกำลังสอง
	ΣD^2	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนอ่านและหลังอ่านของนักเรียนแต่ละคนยกกำลังสอง
	$(\Sigma D)^2$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนอ่านและหลังอ่านของนักเรียนทุกคนยกกำลังสอง
	$N\Sigma D^2$	แทน	จำนวนนักเรียนคูณผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนอ่านและหลังอ่านของนักเรียนแต่ละคนยกกำลังสอง
	N-1	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด ลบด้วย 1

5. การกำหนดระดับคุณภาพแบบสอบถามความคิดเห็น ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2546: 162)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.51 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51 - 4.50	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51 - 3.50	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51 - 2.50	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.50	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการอ่านและหลังการอ่าน

ตอนที่ 3 การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการอ่าน

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80

ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน

ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 ปรากฏผลดังตาราง 2-8

ผู้วิจัยได้นำหนังสือส่งเสริมการอ่านไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยทดลองเดี่ยวใช้นักเรียน 3 คน ทดลองกลุ่มเล็กใช้นักเรียน 9 คน และทดลอง
ภาคสนามใช้นักเรียน 30 คน ปรากฏผล ดังนี้

ผลการทดลองเดี่ยว

ผลการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
จากการทดลองเดี่ยว ใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน แสดงในตาราง 2

ตาราง 2 การหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการทดลองเดี่ยว

คนที่	คะแนนการตอบคำถามท้ายเล่ม	คะแนนการทดสอบหลังเรียน (E_2)
	(E_1) (เต็ม 25 คะแนน)	(เต็ม 40 คะแนน)
1	22	28
2	16	19
3	10	14
รวม	50	61
เฉลี่ย	16.67	20.33
ร้อยละ	66.67	50.83

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า การทดลองเดี่ยวได้ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 66.67/50.83 แสดงว่าประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านยังไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลการทดลองกลุ่มเล็ก

ผลการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน จากการทดลองกลุ่มเล็ก
 ใช้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 คน แสดงในตาราง 3

ตาราง 3 การหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการทดลองกลุ่มเล็ก

คนที่	คะแนนการตอบคำถามท้ายเล่ม	คะแนนการทดสอบหลังเรียน (E ₂)
	(E ₁) (เต็ม 25 คะแนน)	(เต็ม 40 คะแนน)
1	24	36
2	21	34
3	21	34
4	20	32
5	19	33
6	17	33
7	18	31
8	16	30
9	14	31
รวม	170	284
เฉลี่ย	18.89	31.56
ร้อยละ	75.56	78.89

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า การทดลองกลุ่มเล็กได้ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 75.56/78.89 แสดงว่าประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านยังไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ผลการทดลองภาคสนาม

ผลการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการทดลองภาคสนาม ใช้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน แสดงในตาราง 4

ตาราง 4 การหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการทดลองภาคสนาม

คนที่	คะแนนการตอบคำถามท้ายเล่ม (E ₁) คะแนนการทดสอบหลังเรียน (E ₂)	
	(เต็ม 25 คะแนน)	(เต็ม 40 คะแนน)
1	25	40
2	25	40
3	24	39
4	23	40
5	24	39
6	23	39
7	21	38
8	22	39
9	23	39
10	23	38
11	22	39
12	23	37
13	21	36
14	22	35
15	20	32
16	23	34
17	22	33
18	21	35
19	22	32
20	21	31

ตาราง 4 (ต่อ)

คนที่	คะแนนการตอบคำถามท้ายเล่ม (E_1)	คะแนนการทดสอบหลังเรียน (E_2)
	(เต็ม 25 คะแนน)	(เต็ม 40 คะแนน)
21	20	32
22	19	31
23	19	29
24	22	30
25	19	29
26	20	30
27	20	28
28	19	27
29	18	20
30	18	21
รวม	644	1012
เฉลี่ย	21.47	33.73
ร้อยละ	85.87	84.33

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า การทดลองภาคสนามได้ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 85.87/84.33 แสดงว่าประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตาราง 5 ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการทดลองทั้ง 3 ขั้นตอน

การทดลอง	จำนวนคน (N)	ประสิทธิภาพของหนังสือ (E ₁ /E ₂)
เดี่ยว	3	66.67/50.83
กลุ่มเล็ก	9	75.56/78.89
ภาคสนาม	30	85.87/84.33

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นผลการทดลองหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้ง 3 ขั้นตอน จนได้ประสิทธิภาพ 85.87/84.33 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ จากการตอบคำถามท้ายเล่ม หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมและรายเล่ม (N = 50)

เล่มที่	เรื่อง	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	\bar{X}	S.D	ร้อยละ
1	รูปร่างรูปทรง	5	220	440	0.49	88.00
2	ทัศนธาตุ	5	224	448	0.50	89.60
3	เส้นสร้างสรรค์	5	225	450	0.51	90.00
4	การจัดภาพ	5	227	454	0.58	90.80
5	สีเส้นสดใส	5	221	442	0.54	88.84
	รวม	25	1117	22.34	1.02	89.36

จากตาราง 6 แสดงว่า นักเรียนตอบคำถามท้ายเล่มหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ย 22.34 คะแนน จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 89.36

เมื่อพิจารณาเป็นรายเล่ม พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของการตอบคำถาม ทำเล็ม เรียงตามลำดับ คือ เล่มที่ 4 การจัดภาพ (ร้อยละ 90.80) เล่มที่ 3 เส้นสร้างสรรค์ (ร้อยละ 90.00) เล่มที่ 2 ทักษะธาตุ (ร้อยละ 89.60) เล่มที่ 5 สีเส้นสดใสร้อยละ 88.84) และ เล่มที่ 1 รูปร่าง รูปทรง (ร้อยละ 88.00)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวม และรายเล่ม (N = 50)

เล่มที่	เรื่อง	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	\bar{X}	S.D	ร้อยละ
1	รูปร่างรูปทรง	8	326	6.52	0.58	81.50
2	ทักษะธาตุ	8	337	6.74	0.60	84.25
3	เส้นสร้างสรรค์	8	349	6.98	0.59	87.25
4	การจัดภาพ	8	356	7.12	0.52	89.00
5	สีเส้นสดใสร้อยละ	8	344	6.88	0.59	86.00
	รวม	40	1712	34.24	1.30	85.60

จากตาราง 7 แสดงว่า นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ย 34.24 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.60

เมื่อพิจารณาเป็นรายเล่ม พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของการทำแบบทดสอบหลังการอ่าน เรียงตามลำดับ คือ เล่มที่ 4 การจัดภาพ (ร้อยละ 89.00) เล่มที่ 5 สีเส้นสดใสร้อยละ 86.00) เล่มที่ 3 เส้นสร้างสรรค์ (ร้อยละ 87.25) เล่มที่ 2 ทักษะธาตุ (ร้อยละ 84.25) เล่มที่ 3 เส้นสร้างสรรค์ (ร้อยละ 87.25) และ เล่มที่ 1 รูปร่างรูปทรง (ร้อยละ 81.50)

ตาราง 8 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมและรายเล่ม (E_1 / E_2)

เล่มที่	เรื่อง	คะแนนการตอบคำถาม	คะแนนการทำแบบทดสอบ
		ท้ายเล่ม (E_1)	หลังการอ่าน (E_2)
1	รูปร่างรูปทรง	88.00	81.50
2	ทัศนธาตุ	89.60	84.25
3	เส้นสร้างสรรค์	90.00	87.25
4	การจัดภาพ	90.80	89.00
5	สีสันสดใส	88.40	86.00
		89.36	85.60

จากตาราง 8 แสดงว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวม มีประสิทธิภาพ 89.36 / 85.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 ที่กำหนดไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายเล่ม พบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานทุกเล่ม

ตอนที่ 2 ผลการหาคุณภาพแบบทดสอบจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการอ่านและหลังการอ่าน

ผลการหาคุณภาพแบบทดสอบจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน ปรากฏผล ดังตาราง 9-13

ตาราง 9 ค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก เล่มที่ 1 รูปร่างรูปทรง

ข้อที่	1	2	3	4	5	6	7	8
จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก (R_u)	15	14	15	14	14	17	12	12
จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก (R_l)	11	6	4	7	5	8	6	5
ระดับความยาก(p)	0.76	0.59	0.56	0.59	0.74	0.53	0.50	0.62
อำนาจจำแนก(r)	0.24	0.47	0.65	0.41	0.47	0.52	0.35	0.41
ค่าความเชื่อมั่น								0.70

ตาราง 10 ค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก เล่มที่ 2 ทัศนธาตุ

ข้อที่	1	2	3	4	5	6	7	8
จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก (R_u)	17	17	15	14	14	11	14	9
จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก (R_l)	4	7	5	10	10	6	5	5
ระดับความยาก(p)	0.68	0.70	0.58	0.70	0.70	0.50	0.56	0.41
อำนาจจำแนก(r)	0.76	0.59	0.59	0.24	0.24	0.29	0.53	0.23
ค่าความเชื่อมั่น								0.69

ตาราง 11 ค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก เล่มที่ 3 เส้นสร้างสรรค์

ข้อที่	1	2	3	4	5	6	7	8
จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก (R_u)	17	17	11	17	15	12	11	13
จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก (R_l)	10	16	5	10	10	6	5	6
ระดับความยาก(p)	0.79	0.68	0.47	0.79	0.74	0.52	0.47	0.76
อำนาจจำแนก(r)	0.41	0.65	0.35	0.41	0.29	0.35	0.35	0.29
ค่าความเชื่อมั่น								0.68

ตาราง 12 ค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก เล่มที่ 4 การจัดภาพ

ข้อที่	1	2	3	4	5	6	7	8
จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก (R_u)	16	17	12	14	17	11	14	10
จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก (R_l)	10	10	5	6	10	3	8	5
ระดับความยาก(p)	0.76	0.79	0.50	0.58	0.76	0.41	0.44	0.44
อำนาจจำแนก(r)	0.35	0.41	0.41	0.47	0.41	0.47	0.29	0.29
ค่าความเชื่อมั่น								0.65

ตาราง 13 ค่าระดับความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก เล่มที่ 5 สีสันสดใส

ข้อที่	1	2	3	4	5	6	7	8
จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก(R_u)	13	12	14	14	11	10	13	14
จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก (R_l)	8	4	7	5	6	5	7	7
ระดับความยาก(p)	0.62	0.47	0.62	0.56	0.76	0.44	0.59	0.62
อำนาจจำแนก(r)	0.29	0.47	0.41	0.47	0.29	0.29	0.35	0.41
ค่าความเชื่อมั่น								0.78

จากตาราง 9-13 แสดงให้เห็นว่า ข้อสอบมีค่าความยากง่าย (p) .80 ค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่น (r_{cc}) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป จึงเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพสามารถนำไปทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้

ผลการหาคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ควบคู่กับหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีของโรวินลลี (Rovinelli) และแฮมเบิลตัน (R.K. Hambleton) โดยประเมินความเหมาะสม/สอดคล้อง (IOC) แสดงในตาราง 14

ตาราง 14 ค่าดัชนีความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

ค่าดัชนีความเหมาะสม (IOC)						
แผนที่	สาระสำคัญ	จุดประสงค์ การเรียนรู้	สาระ การเรียนรู้	กิจกรรม การเรียนรู้	สื่อ/ แหล่งเรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
1	1	1	1	1	1	1
2	1	1	1	1	1	1
3	1	1	1	1	1	1
4	1	1	1	1	1	1
5	1	1	1	1	1	1

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ค่าดัชนีความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน สูงกว่า 0.5 ทุกองค์ประกอบ แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบ ก่อนการอ่านและหลังการอ่าน แสดงในตาราง 15

ตาราง 15 ค่าสถิติพื้นฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการอ่านและหลังการอ่าน โดยภาพรวมและรายเล่ม (N = 50)

เล่มที่	เรื่อง	ก่อนการอ่าน		หลังการอ่าน	
		\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D
1	รูปร่างรูปทรง	3.44	0.64	6.94	0.58
2	ทัศนธาตุ	3.40	0.76	7.16	0.60
3	เส้นสร้างสรวงศ์	4.32	0.77	6.98	0.59
4	การจัดภาพ	4.26	0.72	7.12	0.52
5	สีเส้นสดใส	3.68	0.71	6.71	0.59
	รวม	3.80	1.84	6.98	1.45

จากตาราง 15 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการอ่านและหลังการอ่าน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยหลังการอ่าน ($\bar{X} = 6.98$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการอ่าน ($\bar{X} = 3.18$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายเล่มพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยหลังการอ่านสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการอ่านทุกเล่ม

ตาราง 16 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการอ่านและหลังการอ่าน โดยภาพรวมและรายเล่ม (N = 50)

เล่ม ที่	เรื่อง	ก่อนการอ่าน		หลังการอ่าน		ΣD	ΣD^2	t
		\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D			
1	รูปร่างรูปทรง	3.44	0.64	6.52	0.58	154.00	496.00	32.74
2	ทัศนธาตุ	3.40	0.76	7.74	0.60	167.00	585.00	31.69
3	เส้นสร้างสรรค์	4.32	0.77	6.98	0.59	133.00	377.00	27.32
4	การจัดภาพ	4.26	0.72	7.12	0.52	143.00	433.00	28.88
5	สีสันสดใส	3.68	0.71	6.88	0.59	160.00	530.00	37.33
	รวม	3.82	1.87	6.85	1.30	757	11615	60.38

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (df = 40 t 0.05 = 2.021 t 0.01 = 2.704)

จากตาราง 16 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการอ่านหนังสือส่งเสริม การอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการอ่านและหลังการอ่าน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังการอ่าน ($\bar{X} = 6.85$) สูงกว่าก่อนการอ่าน ($\bar{X} = 3.03$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายเล่ม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการอ่านและหลังการอ่าน ทุกเล่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังการอ่านสูงกว่าก่อนการอ่านทุกเล่ม

ตอนที่ 3 ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการอ่าน

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการอ่าน ปรากฏผลดังตาราง 17

ตาราง 17 แสดงผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการอ่าน โดยภาพรวมและรายข้อ (N = 50)

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	รูปเล่มสวยงาม น่าอ่าน ขนาดเหมาะสม	4.80	0.40	มากที่สุด
2	ภาพปก ภาพประกอบสวยงาม น่าสนใจ	4.96	0.20	มากที่สุด
3	ภาพประกอบสื่อความหมาย สัมพันธ์กับเนื้อหา	4.88	0.33	มากที่สุด
4	ขนาดตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน เป็นระเบียบ	4.86	0.35	มากที่สุด
5	เนื้อเรื่องเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์	4.88	0.39	มากที่สุด
6	เนื้อหาไม่สับสน อ่านแล้วเข้าใจง่าย	4.68	0.39	มากที่สุด
7	เนื้อหามีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน	4.78	0.47	มากที่สุด
8	เนื้อหาให้ความรู้และประสบการณ์	4.92	0.27	มากที่สุด
9	ใช้ภาษาเข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ชัดเจน	4.90	0.30	มากที่สุด
10	ชื่อเรื่องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	4.94	0.24	มากที่สุด
	รวม	4.85	1.16	มากที่สุด

จากตาราง 17 แสดงว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อเรียง 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 2 ภาพปก ภาพประกอบสวยงาม น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.96$) ข้อ 10 ชื่อเรื่องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ($\bar{X} = 4.94$) และข้อ 8 เนื้อหาให้ความรู้ และประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.92$) และเมื่อพิจารณาค่า S.D. มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นคล้ายตามกัน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ภาพประกอบ 1 แนะนำการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ภาพประกอบ 2 นักเรียนเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านหลังจากทำแบบทดสอบก่อนเรียน

ภาพประกอบ 3 นักเรียนนำหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ศึกษาในเวลาว่าง

ภาพประกอบ 4 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ภาพประกอบ 5 นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านหลังการอ่าน

ภาพประกอบ 6 นักเรียนพึงพอใจต่อการใช้นั่งสื่อบส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาก่อสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลได้ตามขั้นตอน ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการอ่านและหลังการอ่าน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการอ่าน

วิธีดำเนินการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีศรีสุโขทัย อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวน 400 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนสตรีศรีสุโขทัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 50 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก ซึ่งนักเรียนแต่ละห้องมีผลการเรียนไม่แตกต่างกัน เนื่องจากได้จัดห้องเรียนโดยคณะกรรมการของนักเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 เล่ม

2.1.1 รูปทรงรูปทรง

2.2.2 ทักษะธาตุ

2.2.3 เส้นสร้างสรรค์

2.2.4 การจัดองค์ประกอบ

2.2.5 สีสันสดใส

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน ใช้เวลาสอนแผนละ 2 ชั่วโมง

2.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 โดยใช้วิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพ E_1 / E_2
2. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบ t-test แบบ Dependent
3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับคุณภาพ

สรุปผล

1. ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.36/85.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายเล่ม พบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านทุกเล่มมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จึงถือได้ว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทุกเล่ม เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้นักเรียนได้
2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01แสดงว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านทุกเรื่องมีคุณภาพสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี
3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการอ่านปรากฏผลคือ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.96$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

10 ข้อ เรียง 3 ลำดับแรก คือ ข้อ 2 ภาพปก ภาพประกอบสวยงาม น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.96$) ข้อ 9 ข้อเรื่อง มีความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ($\bar{X} = 4.94$) และข้อ 8 เนื้อหาให้ความรู้และประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.92$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 89.36/85.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านตามหลักเกณฑ์การสร้างหนังสือ เพื่อให้หนังสือมีประโยชน์และมีคุณค่ากับเด็ก ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน นำเสนอเนื้อหาโดยมีตัวละครในการดำเนินเรื่อง วาดภาพการ์ตูนประกอบเรื่อง สีสันสดใส ดึงดูดความสนใจทำให้อยากอ่านและได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับคำกล่าวของ หงษ์สา ดวงจันทร์โชติ (2548: 7) ที่กล่าวว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความสนใจ วัยของนักเรียน จะส่งผลให้นักเรียนมีความสนุกสนานกับการอ่าน นักเรียนได้รับความรู้ และประสบการณ์เรียนรู้นอกเหนือจากหนังสือเรียน มีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับ ธเนศ ตรีพงษ์ (2546: 18) ที่สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านในบทเรียนวิชา ศิลปะกับชีวิต เรื่องการผลิตเครื่องปั้นดินเผา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านในบทเรียน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนได้ดีทั้งนี้เพราะหนังสือส่งเสริมการอ่านในบทเรียนประกอบไปด้วยรูปภาพประกอบบทเรียน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการพัฒนาการเรียนมากขึ้น อีกทั้งยังพบว่าการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านในบทเรียนสามารถช่วยให้ผู้เรียนใช้เวลาในการศึกษาเนื้อหาน้อยลงได้เป็นอย่างดี การสร้างหนังสือมาเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนมีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล กระตุ้นเร้าความสนใจของผู้เรียนด้วยภาพประกอบที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ดังที่ เกริก ยุ้นพันธ์ (2542: 25-31) ได้กล่าวถึงบทบาทของภาพประกอบไว้ว่า ภาพประกอบช่วยอธิบายเนื้อเรื่องให้ชัดเจนขึ้น อีกทั้งยังช่วยดึงดูดความสนใจ ทำให้เด็กอยากอ่านหนังสือมากขึ้น ช่วยสร้างจินตนาการสำหรับเด็ก รวมไปถึงทำให้เด็กรักความสวยงามอีกด้วย สอดคล้องกับ ชนิสา คชาทอง (2543: 49) ที่สร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง “เที่ยวเมืองสงขลา” พบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.67 / 80.50 ซึ่งสูงกว่าประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ คือ 80 / 80

2. จากการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการอ่านหนังสือส่งเสริม การอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการอ่านและหลังการอ่านแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านทุกเรื่องมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ จัดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เป็นเพราะว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียน เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตยา ตระกูลวงศ์ (2547) และหงษ์สา ดวงจันทร์โชติ (2548) เนื่องจากหนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ของ หลักสูตรเป็นอย่างดี

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการ เรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกข้อ เรียงตามลำดับ คือ ภาพปก ภาพประกอบสวยงาม น่าสนใจ ชื่อเรื่องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เนื้อหาให้ความรู้และประสบการณ์ ใช้ภาษาเข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ชัดเจน ภาพประกอบสื่อความหมาย สัมพันธ์กับเนื้อหา ขนาดตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน เป็นระเบียบ เนื้อหา มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน เนื้อหาไม่สับสน อ่านแล้วเข้าใจง่าย สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง สอดคล้อง กับ จินตนา ไบกาชุยี่ (2542:18) ที่พบว่า หนังสือสำหรับเด็กจะต้องมีภาพประกอบเสมอ ภาพมีความ เหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา อะโน (2549: 13) ที่พบว่า รูปเล่ม เนื้อหา ภาษา ภาพประกอบที่สอดคล้องกัน และเหมาะสมกับเด็ก ในแต่ละวัยจะเป็นการ ส่งเสริมให้เด็กสามารถเรียนรู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ

1.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ควรนำหนังสือส่งเสริมการ อ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ประกอบในแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยให้การจัดการ กิจกรรมการเรียนการสอนไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ครูผู้สอนควรเตรียมหนังสือส่งเสริมการอ่านให้เพียงพอแก่นักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้ อ่านตามความสนใจในเวลาว่างของแต่ละคน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านควรสร้างให้ตรงกับความสนใจของนักเรียน เพิ่มพูนความรู้ให้เหมาะสมกับวัย หรือบูรณาการเนื้อหาสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อให้ นักเรียนได้รับความรู้หลากหลาย

2.2 ควรนำหนังสือส่งเสริมการอ่านไปทำการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทาง การเรียนกับการสอนแบบอื่นๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าไปรษณีย์(ร.ส.พ.).
- _____. (2546). *การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: กรมฯ.
- _____. (2546). *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: กรมฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2524). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- กฤตยา ตระกูลวงศ์. (2547). *การพัฒนาหนังสือการ์ตูนส่งเสริมการอ่านเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กาญจนา วัฒมาญ. (2548). *การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ธนพรการพิมพ์.
- กุศยา แสงเดช. (2545). *หนังสือส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- กุลหาลาบ พรหมบางญวน. (2546). *การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องเล่าขานตำนานสวี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2542). *การออกแบบและการเขียนภาพประกอบสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- โกวิท ประวาลพุกษ์และคณะ. (2533). *การพัฒนาผลงานทางวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- จรรยา ผองผาย. (2544). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อบทการ์ตูน เรื่องประเทศเพื่อนบ้าน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาหลักสูตรและการสอน ขอนแก่น: บัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา ไบกาซุ่ย. (2540). *การเขียนสื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- _____. (2542). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: กรมฯ.
- จิราภรณ์ เชาวนา. (2543). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่องเที่ยวเมืองนคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- จิรภา ชูช่วย. (2542). รายงานผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนมุ่งประสบการณ์ภาษาโดยใช้บทเรียนอนุรักษวัฒนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสอนอ่านและเขียนภาษาไทยในประถมศึกษาปีที่ 1. โรงเรียนบ้านเกาะเสือ สำนักงานการประถมศึกษาบ้านเกาะเสือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : บุรพาสาน, 2542.
- ชนิสรา คชาทอง. (2543). การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่องเที่ยวเมืองสงขลา. ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ชลูด นิมเสมอ. (2544). องค์ประกอบของศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2535). การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน.
- _____. (2544). การเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเยาวชน. กรุงเทพฯ : ธารอักษร.
- ทวีศักดิ์ ไชยมาโย; และคนอื่น ๆ. (2540). การศึกษาปัญหาการใช้เทคนิคการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. นครพนม: ฝายวิจัยและประเมินผลการศึกษาหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม.
- ธเนศ ตีรพงษ์. (2546). การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านในบทเรียน วิชาศิลปะกับชีวิต เรื่อง การผลิตเครื่องปั้นดินเผา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธวัชชานนท์ ตาโธสง. (2546). หลักการศิลปะ. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
- ธีรฤดี สุวรรณภู. (2543). เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องยาเสพติดโดยการสอนด้วยการตั้งฐานและการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2546). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บันลือ พฤษะวัน. (2536). วรรณกรรมกับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2538). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- พนิตนันท์ บุญพาที. (2542). เทคนิคการอ่านเบื้องต้นสำหรับบรรณารักษ์. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542, (2542, 19 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1- 23.
- ไพพรรณ อินทนิล. (2546). การส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ: ชลบุรีการพิมพ์.
- ภูริภัทร ทิศร. (2543). "การอ่านมีประโยชน์โปรดมารักการอ่าน," วิชาการ. 3(7) : 10-14.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2545). พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แม่เฒ่า ชวลิต, คุณหญิง. (2545). ปีการศึกษา 2546 ปีแห่งการอ่านและการเรียนรู้, วิชาการ. 5(11) : 2-5.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- โรงเรียนสฤติเดช. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. จันทบุรี: โรงเรียนสฤติเดช.
- สุไบตะ บิลหมัด. (2546). ผลของกลวิธีการอ่านที่มีต่อความเข้าใจเนื้อเรื่องภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา.
- วรวิชญ เวชชานุเคราะห์. (2548). ประวัติการดูหนังไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำคูณสภา.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2546). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิริยะ สิริสิงห์. (2537). การสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2549). ศิลปกรรมศาสตราจารย์ 60 ปี ศาสตราจารย์วิรุณ ตั้งเจริญ. กรุงเทพฯ: สันติศิริ.
- ศศิธร พูลทอง. (2547). ผลของการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ ชุด ห้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริรัตน์ เจริญจันทร์. (2542). การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิวกานต์ ปทุมสูติ. (2540). การอ่านเพื่อชีวิต. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อนแถมมี.
- ศูนย์พัฒนาหนังสือ, กรมวิชาการ. (2545). คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: กรมฯ.

- สนธยา อะโน. (2549). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่าน เรื่องตำนานเวียงมะลิกา*.
การค้นคว้าแบบอิสระระช.ม. (การสนทนาภาษาไทย). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ..*
กรุงเทพฯ ฯ: สำนักงาน ฯ.
- ลำลี รักสุทธิ. (2544). *เทคนิควิธีการเขียนหลักสูตรและการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ:
พัฒนาศึกษา.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2541). *เทคนิคการวิจัยด้านการอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ ฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุพัตรา บรรจงจิตต์. (2547). *การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตามรอยทวารวดีที่สุพรรณบุรี
ด้วยเพลงพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ ฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพ จันทร์สม. (2540). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องอาชีพค้าขายระหว่างการสอนโดย
ใช้การ์ตูนและการสอนโดยวิธีปกติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.
มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุรทอง ศรีสะอาด. (2546มกราคม-ธันวาคม). "การอ่านเพื่อบริการ". วารสารนิเทศ. 10 (1-2) : 28.
- สุวดี ภูประดิษฐ์. (2546). *การอ่านในระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ: ภาควิชาคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- หงษ์สา ดวงจันทร์โชติ. (2548). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิชา
ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้าน
หินแห่งเสริมศิลป์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1*. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อลงกรณ์ กู้สุจริต. (2541). *การพัฒนาหนังสือการ์ตูนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุด "การทำหากิน"
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุ.ม. มหาสารคาม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อัมพร รัตมีวิชย์. (2540). *การพัฒนาและผลการทดลองใช้แบบฝึกทักษะพัฒนาสมรรถภาพการ
อ่าน กลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) สำหรับนักเรียนในประเทศ
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัมพวา สู่ราษฎร์ธานี*. สำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ถ่ายเอกสาร.

อารี สุทธิพันธุ์. (2532). *ทัศนศิลป์และความงาม*. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์.

อารีย์ วชิรวารการ. (2542). *การวัดและการประเมินผลการเรียน*. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.

เอมอร ตั้งศุภกุล. (2549). *การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านภาษาไทย เรื่อง ประเพณีบูชาอินทขีล
สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนพระฤทัย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ
ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
แบบประเมินหนังสือส่งเสริมการอ่าน

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. นายสุรเชษฐ์ พรพานิช
ผู้อำนวยการ โรงเรียนสฤษดิเดช
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี
ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ โรงเรียนสฤษดิเดช
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1
3. ดร.พีระ รัตนวิจิตร
ผู้อำนวยการวิทยฐานะเชี่ยวชาญ โรงเรียนระยองวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1

ตาราง 18 ผลการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ข้อคำถาม	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC ($\Sigma R / N$)
	คนที่				
	1	2	3		
1. รูปเล่มสวยงาม น่าอ่าน ขนาดเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00
2. ภาพปก ภาพประกอบสวยงาม น่าสนใจ	+1	+1	+1	3	1.00
3. ภาพประกอบสื่อความหมาย สัมพันธ์กับ เนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
4. ขนาดตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน เป็นระเบียบ	+1	+1	+1	3	1.00
5. เนื้อเรื่องเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์	+1	+1	+1	3	1.00
6. เนื้อหาไม่สับสน อ่านแล้วเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	3	1.00
7. เนื้อหามีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	3	1.00
8. เนื้อหาให้ความรู้และประสบการณ์	+1	+1	+1	3	1.00
9. ใช้ภาษาเข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00
10. ชื่อเรื่องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	+1	+1	+1	3	1.00

ตาราง 19 ผลการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กับเนื้อหาหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เล่มที่	ข้อคำถามที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ΣR	IOC ($\Sigma R / N$)
		1	2	3		
1	1	+1	+1	+1	3	1.00
	2	+1	+1	+1	3	1.00
	3	+1	+1	+1	3	1.00
	4	+1	+1	+1	3	1.00
	5	+1	+1	+1	3	1.00
	6	+1	+1	+1	3	1.00
	7	+1	+1	+1	3	1.00
	8	+1	+1	+1	3	1.00
2	9	+1	+1	+1	3	1.00
	10	+1	+1	+1	3	1.00
	11	+1	0	+1	2	0.80
	12	+1	+1	+1	3	1.00
	13	+1	+1	+1	3	1.00
	14	+1	+1	+1	3	1.00
	15	+1	+1	+1	3	1.00
	16	+1	+1	+1	3	1.00
3	17	+1	+1	+1	3	1.00
	18	+1	+1	+1	3	1.00
	19	+1	+1	+1	3	1.00
	20	+1	+1	+1	3	1.00
	21	+1	+1	+1	3	1.00
	22	+1	+1	+1	3	1.00
	23	+1	+1	+1	3	1.00
	24	+1	+1	+1	3	1.00

ตาราง 19 (ต่อ)

เล่มที่	ข้อความที่				ΣR	IOC ($\Sigma R / N$)
		1	2	3		
4	25	+1	+1	+1	3	1.00
	26	+1	+1	+1	3	1.00
	27	+1	+1	+1	3	1.00
	28	+1	+1	+1	3	1.00
	29	+1	+1	+1	3	1.00
	30	+1	+1	+1	3	1.00
	31	+1	+1	+1	3	1.00
	32	+1	+1	+1	3	1.00
5	33	+1	+1	+1	3	1.00
	34	+1	+1	+1	3	1.00
	35	+1	0	+1	2	0.80
	36	+1	+1	+1	3	1.00
	37	+1	+1	+1	3	1.00
	38	+1	+1	+1	3	1.00
	39	+1	+1	+1	3	1.00
	40	+1	+1	+1	3	1.00

ภาคผนวก ข
ตารางการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 20 คะแนนการทำแบบทดสอบก่อนการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เลขที่	เล่มที่					คะแนนรวม
	1	2	3	4	5	
	ข้อ 1-8	ข้อ 9-16	ข้อ 17-24	ข้อ 25-32	ข้อ 33-40	40
1	3	3	4	4	3	17
2	2	3	5	5	4	19
3	4	4	6	4	4	22
4	4	3	4	5	3	19
5	4	3	5	4	3	19
6	4	4	5	5	5	23
7	4	4	5	5	4	22
8	4	3	5	5	3	20
9	4	3	4	3	4	18
10	3	2	3	4	4	16
11	2	3	3	4	4	16
12	3	4	4	3	4	18
13	4	4	5	5	3	21
14	3	3	5	5	4	20
15	3	4	5	3	2	17
16	2	3	5	4	3	17
17	3	4	4	4	5	20
18	3	2	3	5	3	16
19	3	4	4	5	4	20
20	3	5	5	5	4	22
21	3	4	3	5	4	19
22	4	4	4	4	5	21
23	4	4	5	4	4	21
24	4	3	3	5	4	19
25	3	4	4	3	4	18
26	3	2	5	4	4	18
27	3	3	4	4	4	18

ตาราง 20 (ต่อ)

เลขที่	เล่มที่					คะแนนรวม
	1	2	3	4	5	
	ข้อ 1-8	ข้อ 9-16	ข้อ 17-24	ข้อ 25-32	ข้อ 33-40	40
28	4	4	5	5	3	21
29	3	2	4	4	3	16
30	3	3	5	5	3	19
31	4	3	4	4	4	19
32	4	4	4	5	4	21
33	3	3	5	4	3	18
34	3	3	5	5	3	19
35	3	4	5	5	5	22
36	4	4	5	5	4	22
37	4	3	4	3	3	17
38	4	3	3	4	4	18
39	4	2	3	4	4	17
40	4	3	4	3	4	18
41	4	4	5	5	4	22
42	4	4	4	5	3	20
43	4	3	5	3	4	19
44	3	4	5	4	2	18
45	4	3	4	4	3	18
46	4	4	3	3	5	19
47	4	2	4	4	3	17
48	2	4	5	5	4	20
49	4	5	4	4	4	21
50	3	4	4	4	3	18
รวม	172	170	216	213	184	955
เฉลี่ย	3.44	3.40	4.32	4.26	3.68	19.10
S.D	0.64	0.76	0.77	0.72	0.71	1.87

ตาราง 21 คะแนนการตอบคำถามท้ายเล่มหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เลขที่	เล่มที่					คะแนนรวม
	1	2	3	4	5	
	5	5	5	5	5	25
1	5	4	4	4	5	22
2	5	4	5	4	4	22
3	5	4	5	5	5	24
4	4	4	4	5	4	21
5	5	4	4	5	4	22
6	5	4	4	5	5	23
7	4	4	4	5	5	22
8	5	4	5	4	4	22
9	5	4	4	5	5	23
10	4	4	4	4	4	20
11	5	4	5	5	4	23
12	4	4	5	4	5	22
13	5	4	4	4	4	21
14	4	4	4	4	4	20
15	4	5	4	5	4	22
16	4	5	5	4	4	22
17	4	5	4	5	5	23
18	5	5	5	5	4	24
19	5	5	4	5	5	24
20	4	4	5	4	5	22
21	5	5	5	4	5	24
22	4	4	4	5	5	22
23	5	5	5	4	5	24
24	4	5	4	4	5	22
25	5	5	5	4	5	24
26	4	5	4	5	4	22
27	4	4	5	4	5	22

ตาราง 21

เลขที่	เล่มที่					คะแนนรวม
	1	2	3	4	5	
	5	5	5	5	5	25
28	4	5	4	5	4	22
29	5	4	4	4	5	22
30	5	4	5	4	4	22
31	5	4	5	5	5	24
32	4	5	4	5	4	22
33	4	5	4	5	4	22
34	4	4	4	5	4	21
35	4	4	4	5	4	21
36	5	4	5	4	4	22
37	5	4	5	5	4	23
38	4	4	5	4	4	21
39	5	4	5	5	4	23
40	4	5	5	4	4	22
41	4	5	4	5	4	22
42	4	5	5	5	4	23
43	4	5	4	5	4	22
44	4	5	4	5	4	22
45	4	5	4	5	5	23
46	4	5	5	5	3	22
47	4	5	5	3	5	22
48	4	5	5	3	5	22
49	4	5	5	5	5	24
50	4	5	5	5	5	24
รวม	220	224	225	227	221	1117
เฉลี่ย	4.40	4.48	4.50	4.54	4.42	22.34
S.D	0.49	0.50	0.51	0.58	0.54	1.02
E1	88.00	89.60	90.00	90.80	88.40	89.36

ตาราง 22 คะแนนการทำแบบทดสอบหลังการอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้
ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เลขที่	เล่มที่					คะแนนรวม
	1	2	3	4	5	
	ข้อ 1-8	ข้อ 9-16	ข้อ 17-24	ข้อ 25-32	ข้อ 33-40	40
1	6	6	6	7	7	32
2	5	7	7	8	6	33
3	8	7	7	6	7	35
4	6	6	7	8	6	33
5	7	7	7	7	6	34
6	7	7	7	7	8	36
7	7	6	7	6	7	33
8	6	7	7	7	7	34
9	7	7	6	7	7	34
10	7	6	6	7	7	33
11	7	6	6	7	7	33
12	7	7	7	7	7	35
13	7	7	7	6	6	33
14	6	6	8	7	7	34
15	7	8	7	7	6	35
16	6	8	8	7	7	36
17	6	7	7	7	7	34
18	6	6	6	8	7	33
19	6	7	7	7	7	34
20	6	8	8	8	7	37
21	7	6	7	7	7	34
22	7	6	7	7	8	35
23	7	7	8	7	7	36
24	7	7	7	8	7	36
25	7	6	8	7	8	36

ตาราง 22 (ต่อ)

เลขที่	เล่มที่					คะแนนรวม
	1	2	3	4	5	
	ข้อ 1-8	ข้อ 9-16	ข้อ 17-24	ข้อ 25-32	ข้อ 33-40	40
26	7	7	7	7	7	35
27	7	6	7	7	7	34
28	6	7	7	8	8	36
29	6	7	7	7	7	34
30	6	7	8	8	7	36
31	7	7	7	7	6	34
32	7	7	7	8	7	36
33	6	6	8	7	7	34
34	6	7	7	8	6	34
35	6	7	7	8	8	36
36	6	7	7	7	7	34
37	7	7	8	7	7	36
38	7	7	6	7	7	34
39	6	6	6	7	7	32
40	6	7	7	7	7	34
41	7	7	7	7	7	35
42	6	7	7	7	6	33
43	6	7	6	6	7	32
44	6	7	7	7	6	33
45	7	6	7	7	6	33
46	7	7	6	7	7	34
47	7	5	7	7	6	32
48	6	7	7	7	7	34

ตาราง 22 (ต่อ)

เลขที่	เล่มที่					คะแนนรวม
	1	2	3	4	5	
	ข้อ 1-8	ข้อ 9-16	ข้อ 17-24	ข้อ 25-32	ข้อ 33-40	40
49	7	7	7	7	8	36
50	6	7	7	7	6	33
รวม	326	337	349	356	344	1712
เฉลี่ย	6.52	6.74	6.98	7.12	6.88	34.24
S.D	0.58	0.60	0.59	0.52	0.59	1.30
E2	81.50	84.25	87.25	89.00	86.00	85.60
t-test	32.74	31.69	27.32	28.88	37.33	54.82

ตาราง 23 คะแนนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เลขที่	ข้อที่										คะแนนรวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
1	4	5	5	4	5	5	4	5	5	5	47
2	5	5	5	5	4	4	4	5	5	5	47
3	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	48
4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	49
5	4	4	5	5	5	4	5	5	5	5	47
6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
7	5	5	5	4	4	4	4	5	5	5	46
8	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
9	5	5	5	5	5	4	5	5	4	5	48
10	5	5	5	5	4	5	5	5	4	5	48
11	5	5	5	5	4	5	4	5	5	5	48
12	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	49
13	4	5	5	5	4	5	5	5	5	5	48
14	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	48
15	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5	48
16	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	49
17	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
18	4	5	5	5	5	4	5	4	5	5	47
19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
20	5	5	4	5	5	4	4	5	5	5	47
21	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	49
22	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
23	5	5	5	4	4	5	5	5	5	5	48
24	5	5	5	5	5	5	4	5	4	5	48

ตาราง 23 (ต่อ)

เลขที่	ข้อที่										คะแนนรวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
25	4	5	4	4	4	5	5	5	5	5	46
26	5	5	5	5	5	4	5	5	4	5	48
27	5	5	4	5	5	4	5	4	5	5	47
28	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	49
29	5	5	4	5	5	4	5	4	5	5	47
30	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
31	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
32	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
33	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
34	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
35	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	49
36	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
37	4	5	5	5	5	4	4	5	5	5	47
38	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
39	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	49
40	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	49
41	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	49
42	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	48
43	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
44	5	5	4	5	5	5	5	5	5	4	48
45	5	5	5	4	5	4	5	5	5	5	48
46	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	49
47	5	5	5	4	5	5	4	5	5	5	48

ตาราง 23 (ต่อ)

เลขที่	ข้อที่										คะแนนรวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
48	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	49
49	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	49
50	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	49
รวม	240	248	244	243	241	234	239	246	245	247	2427
เฉลี่ย	4.80	4.96	4.88	4.86	4.82	4.68	4.78	4.92	4.90	4.94	4.85
S.D	0.40	0.20	0.33	0.35	0.39	0.47	0.42	0.27	0.30	0.24	1.16

ภาคผนวก ค

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้

ตัวอย่างหนังสือเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน
 สาระการเรียนรู้ศิลปะ(ทัศนศิลป์) หน่วยการเรียนรู้ ทัศนธาตุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 โรงเรียนสฤณีเกษ อำเภอมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 1

คำชี้แจง ข้อสอบฉบับนี้มีจำนวน 40 ข้อ

คำสั่ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย × ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้อง

1. ข้อใดคือความหมายของรูปร่าง ก. กว้าง ยาว ข. กว้าง ยาว หนา ค. กว้าง ยาว อีสระ ง. มีลักษณะเป็นสามมิติ 2. รูปร่างสามเหลี่ยม สีเหลี่ยม วงกลม เราเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอะไร ก. รูปร่างธรรมชาติ ข. รูปร่างอีสระ ค. รูปร่างที่มนุษย์สร้างขึ้น ง. รูปร่างที่แน่นอน 3. รูปที่กำหนดความกว้าง ความยาว หนาคือข้อใด ก. เส้น ข. รูปทรง ค. รูปร่าง ง. สัดส่วน 4. ข้อใดเป็นรูปทรง ก. ข. ค. ง.	5. ก้อนหินจัดเป็นรูปทรงประเภทใด ก. รูปทรงธรรมชาติ ข. รูปทรงอีสระ ค. รูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้น ง. รูปทรงเรขาคณิต 6. รูปร่างมีกี่ประเภท ก. 1 ประเภท ข. 2 ประเภท ค. 3 ประเภท ง. 4 ประเภท 7. ต้นไม้เป็นรูปทรงประเภทใด ก. ธรรมชาติ ข. อีสระ ค. เรขาคณิต ง. ปฐมภูมิ 8. หยดน้ำเป็นรูปทรงชนิดใด ก. ธรรมชาติ ข. เรขาคณิต ค. ปฐมภูมิ ง. อีสระ

9. ธาตุที่เล็กที่สุดในทัศนธาตุ คือข้อใด
- จุด
 - เส้น
 - สี
 - บริเวณว่าง
10. ธาตุที่มีครบทุกธาตุคือข้อใด
- จุด
 - เส้น
 - สี
 - บริเวณว่าง
11. ไม่มีความกว้าง ไม่มีความหนา มีแต่ความยาว หมายถึงภาพในข้อใด
- จุด
 - เส้น
 - สี
 - เงา
12. ค่าน้ำหนักสีหมายถึงข้อใด
- มิติ
 - ธาตุต่างๆ
 - ค่าความเข้มของสี
 - จุด
13. พื้นผิวที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติคือข้อใด
- ก้อนกรวด
 - อิฐประสาน
 - ผ้าเพดาน
 - ถนนลาดยาง
14. ข้อใดคือพื้นผิวที่เกิดจากธรรมชาติ
- หิน ทราาย
 - การขีด การแกะ
 - การพ่น การระบาย
 - การขูด การข่วน
15. ข้อใดคือพื้นผิวที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น
- หิน ทราาย
 - ดิน กรวด
 - เปลือกหอย ลายไม้
 - การขูด การแกะ
16. ความอ่อนแก่ของบริเวณที่ถูกแสงสว่าง เราเรียกว่า
- ธาตุต่างๆ
 - มิติ
 - ค่าน้ำหนัก
 - จุด
17. เส้นตรงที่ตัดทอ้งฟ้ากับน้ำทะเล
- ให้ความรู้สึกอย่างไร
- สงบ ราบเรียบ
 - มั่นคง ปลอดภัย
 - เคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่ง
 - อ่อนโยน
18. เส้นชนิดใดให้ความรู้สึกไม่มั่นคง
- เส้นตรงแนวตั้ง
 - เส้นนอน
 - เส้นเฉียง
 - เส้นตรง
19. เส้นตรงแนวตั้งให้ความรู้สึกอย่างไร
- อ่อนโยน นุ่มนวล
 - มั่นคง แข็งแรง
 - กว้าง สงบ
 - ตื่นเต้น ตีใจ

20. เส้นโค้งให้ความรู้สึกอย่างไร

- ก. อ่อนโยน นุ่มนวล
- ข. มั่นคง แข็งแรง
- ค. กว้าง สงบ
- ง. ตื่นเต้น ตีใจ

21. ให้ความรู้สึกอย่างไร

- ก. อ่อนโยน นุ่มนวล
- ข. มั่นคง แข็งแรง
- ค. กว้าง สงบ
- ง. ตื่นเต้น เร้าใจ

22. เส้นเฉียงให้ความรู้สึกอย่างไร

- ก. มั่นคง สงบ
- ข. ไม่มั่นคง เอนเอียง
- ค. ตื่นเต้น มั่นคง
- ง. เอนเอียง สงบ

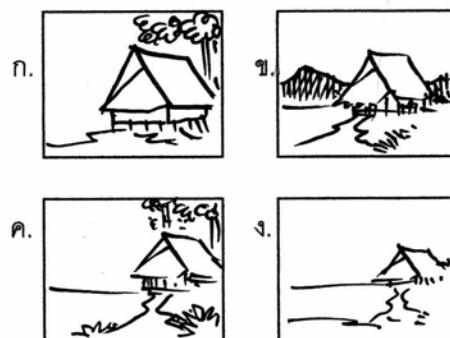
23. อ่อนช้อย นุ่มนวล คือลักษณะของเส้นชนิดใด

- ก. เส้นเฉียง
- ข. เส้นตัด
- ค. เส้นตรง
- ง. เส้นโค้ง

24. เส้นตรงแนวนอนให้ความรู้สึกอย่างไร

- ก. อ่อนโยน นุ่มนวล
- ข. มั่นคง แข็งแรง
- ค. กว้าง สงบ
- ง. ตื่นเต้น เร้าใจ

25. ข้อใดจัดภาพได้เหมาะสม

26. จุดเด่นของภาพควรมีกี่จุด

- ก. 1 จุด
- ข. 2 จุด
- ค. 3 จุด
- ง. 4 จุด

27. การจัดภาพควรจัดอย่างไร

- ก. จัดตามใจชอบ
- ข. จัดให้กระจาย
- ค. จัดเป็นกลุ่ม
- ง. จัดให้อยู่ตรงกลางภาพ

28. ความสมดุลจำแนกได้กี่ประเภท

- ก. 1 ประเภท
- ข. 2 ประเภท
- ค. 3 ประเภท
- ง. 4 ประเภท

29. จุดเด่น ควรอยู่ในตำแหน่งใดของภาพ

- ก. ตรงกลางของภาพ
- ข. ขอบบนของภาพ
- ค. ขอบล่างของภาพ
- ง. ด้านบนกลาง

30. การจัดภาพ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอะไร
- การจัดลำดับภาพ
 - การจัดวางตำแหน่ง
 - การจัดองค์ประกอบศิลป์
 - การจัดวางองค์ประกอบ
31. องค์ประกอบสำคัญของการจัดภาพ คือข้อใด
- ความสมดุล ความเป็นกลุ่ม
จุดเด่น
 - ความสมดุล จุดเด่น จุดสนใจ
 - ความสมดุล ความเหมาะสม
จุดเด่น
 - ความสมดุล ความเป็นกลุ่ม
ความเหมาะสม
32. มีความชัดเจน สะดุดตา คือความหมาย
ของข้อใด
- จุดสะดุดตา
 - จุดชัดเจน
 - จุดเด่น
 - จุดสะดุดใจ
33. สีขั้นที่ 1 เรียกอีกอย่างว่าอย่างไร
- สี
 - แม่สี
 - หัวสี
 - สีต้นแบบ
34. ข้อใดเป็นสีที่ได้จากธรรมชาติ
- สีน้ำ
 - สีเมจิก
 - สีฝุ่น
 - สีจากขมิ้น
35. สีแดง เหลือง น้ำเงิน เราเรียกว่าอะไร
- สีขั้นที่ 1
 - สีขั้นที่ 2
 - สีขั้นที่ 3
 - สีช่างศิลป์
36. สีแดงผสมสีน้ำเงินเป็นสีใด
- ชมพู
 - ม่วง
 - เขียว
 - ฟ้า
37. สีเขียวเป็นสีขั้นที่เท่าใด
- 1
 - 2
 - 3
 - 4
38. ข้อใดคือ สีขั้นที่ 1
- ฟ้า
 - เขียว
 - ชมพู
 - แดง
39. ข้อใดคือ สีขั้นที่ 2
- ส้ม
 - แดง
 - น้ำเงิน
 - เหลือง
40. สีเขียว ส้มม่วง สีส้ม เป็นสีขั้นใด
- 1
 - 2
 - 3
 - 4

**แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน
เกี่ยวกับหนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็น
ของนักเรียนมากที่สุด

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	รูปเล่มสวยงาม น่าอ่าน ขนาดเหมาะสม					
2	ภาพปก ภาพประกอบสวยงาม น่าสนใจ					
3	ภาพประกอบสื่อความหมาย สัมพันธ์กับเนื้อหา					
4	ขนาดตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน เป็นระเบียบ					
5	เนื้อเรื่องเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์					
6	เนื้อหาไม่สับสน อ่านแล้วเข้าใจง่าย					
7	เนื้อหามีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน					
8	เนื้อหาให้ความรู้และประสบการณ์					
9	ใช้ภาษาเข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ชัดเจน					
10	ชื่อเรื่องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง					

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 1 การเขียนภาพระบายสี

เรื่อง รูปร่างรูปทรง

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

อธิบายเกี่ยวกับรูปร่างและรูปทรง

3. สาระการเรียนรู้.

ความงามทางศิลปะ เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรูปร่างและรูปทรง

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. นำตัวอย่างผลงานนักเรียนรุ่นพี่ที่สะสมไว้ เกี่ยวกับเรื่องรูปร่างและรูปทรงให้นักเรียนศึกษาร่วมกัน
2. นักเรียนออกมาเขียนภาพบนกระดาน กำหนดให้คนแรกเขียนรูปสี่เหลี่ยมแสดงเฉพาะด้านกว้างและด้านยาว คนที่สอง ให้เขียนรูปกล่องสี่เหลี่ยม แสดงความกว้าง ความยาวและความลึก แล้วให้เพื่อนนักเรียนในชั้นเปรียบเทียบว่า แตกต่างกันอย่างไรร ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น
3. ชี้ให้เห็นความแตกต่างทางลักษณะ ในประเด็นด้านมิติ นักเรียนและครูร่วมกันสรุปถึงความแตกต่างของรูปร่างและรูปทรง
4. ให้นักเรียนศึกษาหนังสือชุดเส้นสร้างสรรค์สี่มิติ เรื่องรูปร่าง-รูปทรง
5. แจกใบความรู้เรื่องรูปร่างและรูปทรง และใบงานให้นักเรียนศึกษาและปฏิบัติในใบงาน ครูให้ข้อเสนอแนะในส่วนที่ไม่เข้าใจ ก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม
6. เลือกผลงานที่เหมาะสม และให้นักเรียนเจ้าของผลงานนำผลงานเสนอต่อชั้นเรียน พร้อมทั้งให้สมาชิกเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางการทำงานในครั้งต่อไป ครูตรวจผลงาน
7. นำผลงานที่คัดสรรติดไว้ในที่จัดแสดงภายในห้องศิลปะ

8. หลังการแสดงผลงาน เก็บผลงาน เข้าแฟ้มงานของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลศึกษาการพัฒนาของนักเรียนต่อไป

5. การประเมินผล

1. วิธีการ

สังเกตพฤติกรรมการทำงานปฏิบัติงานของนักเรียน ดังนี้

- กระบวนการทำงาน
- ผลงาน
- คุณลักษณะในการทำงาน

2. เครื่องมือ

- แบบประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน
- แบบสังเกตการปฏิบัติงานของนักเรียน

6. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

6.1 หนังสือการ์ตูนเรื่องรูปร่าง-รูปทรง

6.2 ภาพตัวอย่าง

6.3 ผลงานตัวอย่าง

6.4 แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ใบความรู้

2. ใบงาน

3. สื่อและอุปกรณ์เขียนภาพระบายสี

ใบเนื้อหาความรู้

ประกอบแผนการสอนที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 1 การเขียนภาพระบายสี

เรื่อง รูปร่าง และรูปทรง

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

รูปร่าง รูปทรง

รูปร่าง หมายถึง ภาพที่มีลักษณะ 2 มิติ ประกอบด้วย เส้นลักษณะต่าง ๆ กัน มีความกว้าง ความยาว แต่ไม่มีความลึก ไม่มีแสงและเงา

รูปทรง หมายถึง ภาพมีลักษณะ 3 มิติ ซึ่งแตกต่างจากรูปร่างที่มีเพียง 2 มิติ รูปทรงสามารถแสดงให้เห็นถึง ความกว้าง ความยาว และความลึก ถ้าต้องการเขียนรูปร่างให้เป็นรูปทรง ทำได้ด้วยการใส่แสง เงาและความลึก

ความงามของรูปทรง เกิดจากสัดส่วนความกว้าง ยาว หนา หรือลึก ที่พอเหมาะกลมกลืนของรูปทรงทั้งหมด สำหรับรูปทรงจากธรรมชาติเกิดจาก แสง เงาและสัดส่วนที่เหมาะสมสวยงามของรูปร่างและรูปทรง

ใบงาน

ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 1 การเขียนภาพระบายสี

เรื่อง รูปร่าง และรูปทรง

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ ดูตัวอย่างภาพรูปร่างและรูปทรง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน
2. ให้นักเรียนวาดภาพรูปร่างและรูปทรง คนละ 1 ภาพ ลงในกระดาษวาดเขียน อาจเพิ่มเติมรูปได้ และต้องเหมาะสมกับเนื้อที่ของกระดาษ ระบายสีให้สวยงาม
3. เมื่อปฏิบัติงานเสร็จให้เก็บอุปกรณ์มาส่งครู แล้วเก็บกวาดสถานที่ปฏิบัติงานให้เรียบร้อย
4. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพของตนเอง

เกณฑ์ประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน

ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง รูปร่างและรูปทรง

ชื่อ.....เลขที่..... ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องผ่าน / ไม่ผ่าน เมื่อนักเรียนมีการปฏิบัติงานผลงาน
ที่ถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม พร้อมทั้งให้คะแนนในช่องคะแนน เพื่อสรุปผล
การปฏิบัติงาน

ข้อ	รายการ	คะแนนเต็ม 15	สรุปผล	
			ผ่าน	ไม่ผ่าน
1	กระบวนการ (ข้อละ 1 คะแนน)			
2	การเตรียมวัสดุอุปกรณ์			
3	การจัดองค์ประกอบของภาพ			
4	แนวคิดในการทำงาน			
4	ลำดับขั้นตอนในการทำงาน			
1	ผลงาน (ข้อละ 2 คะแนน)			
2	ความสวยงาม			
3	ความสมบูรณ์ของงาน			
4	ความประณีต			
4	ความคิดสร้างสรรค์			
1	คุณลักษณะการทำงาน (ข้อละ 1 คะแนน)			
2	เก็บเครื่องมือ เครื่องใช้			
3	รักษาความสะอาดเครื่องมือ, สถานที่			
3	ตั้งใจปฏิบัติงาน			
	รวม / สรุป			

เกณฑ์การตัดสิน นักเรียนทุกคนต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 8 คะแนนขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่าน

หมายเหตุ สำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน ครูซ่อมเสริมโดยแนะนำและแก้ไขงาน

เพิ่มเติม

แบบประเมินการปฏิบัติงาน
เรื่อง การลากเส้นให้เป็นรูปร่าง รูปทรง

ที่	ชื่อ - สกุล	กระบวนการ	ความ สวยงาม	ความ คิด สร้างสรรค์	ความ ประณีต	คุณ ลักษณะ การ ทำงาน	คะแนน รวม
		10	10	10	10	10	50
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

สรุปผลการประเมิน ผ่าน ไม่ผ่าน

เกณฑ์การผ่านต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

ชื่อ.....สกุล.....เลขที่.....

ข้อ	พฤติกรรม	ระดับคุณภาพ			
		ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
1	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์				
2	มีกระบวนการทำงานชัดเจน				
3	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน				
4	ผลงานเรียบร้อย สวยงาม ตามจุดประสงค์				
5	สนุกสนานเพลิดเพลินในการ แสดงออกอย่างอิสระ				
6	สามารถนำเสนอผลงานด้วยความ มั่นใจในตนเอง				

สรุปผลการประเมิน ผ่าน ไม่ผ่าน

ให้พิจารณาคะแนนรวม ถ้าได้ 12 คะแนนขึ้นไปสรุป “ผ่าน”

ลงชื่อนักเรียน.....ผู้ถูกประเมิน
(.....)

ลงชื่อครู.....ผู้ประเมิน
(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 1 การเขียนภาพระบายสี

เรื่อง ทัศนธาตุ

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกันศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

อธิบายเกี่ยวกับทัศนธาตุ

3. สาระการเรียนรู้.

ความหมายและส่วนประกอบของทัศนธาตุ

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนและครูร่วมสนทนาถึงเรื่องธาตุต่าง ๆ ที่พบเห็นตามธรรมชาติ แล้วร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกของทัศนธาตุต่างๆ

2. สนทนาซักถามเกี่ยวกับ จุด เส้น สี พื้นผิวรูปร่าง รูปทรง ค่าน้ำหนักบริเวณว่าง ความรู้สึกที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และให้นักเรียนศึกษาหนังสือการ์ตูนเรื่องทัศนธาตุ

3. นักเรียนร่วมพิจารณาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนธาตุที่มีอยู่ในธรรมชาติรอบตัว

4. นักเรียนศึกษาใบความรู้ นักเรียนศึกษาข้อปฏิบัติในใบงานและปฏิบัติตามที่กำหนดในใบงานระหว่างการปฏิบัติงานใช้แบบประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน ครูคอยให้คำแนะนำ

5. นักเรียนนำผลงานเสนอต่อชั้นเรียน พร้อมทั้งร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้ ครูสรุปเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

6. ตรวจสอบผลงานของนักเรียน ให้ข้อเสนอแนะ

5. การประเมินผล

1. วิธีการ

สังเกตพฤติกรรมการทำงานปฏิบัติงานของนักเรียน ดังนี้

- กระบวนการทำงาน
- ผลงาน
- คุณลักษณะในการทำงาน

2. เครื่องมือ

- แบบประเมินการทำงานปฏิบัติงานของนักเรียน

6. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

6.1 หนังสือการ์ตูนเรื่องทัศนธาตุ

6.2 ภาพตัวอย่าง

6.3 ผลงานตัวอย่าง

6.4 แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ใบความรู้

ใบงาน

-

ใบเนื้อหาความรู้ ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์)
เรื่อง ทัศนธาตุ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 2 ชั่วโมง

ส่วนประกอบในงานศิลปะหรือทัศนธาตุ เป็นสิ่งที่รวมกันเป็นผลงานศิลปะ ได้แก่ จุด เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว น้ำหนัก บริเวณว่าง

1. จุด เป็นส่วนประกอบเบื้องต้นในงานศิลปะที่มีขนาดเล็กที่สุด เมื่อนำมาเรียงต่อกัน ก่อให้เกิดเป็นเส้น หรือเมื่อจุดรวมกันอย่างหนาแน่น ที่ก่อให้เกิดเป็นรูปร่าง
2. เส้น เกิดจากการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง จากการลาก ขีด เขียน หรือการนำจุดมาเรียงต่อกันโดยใช้ดินสอ ปากกา พู่กัน เส้น มีหลายลักษณะ ซึ่งมีความหมายต่ออารมณ์ ความรู้สึกที่แตกต่างกัน เช่น เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก เป็นต้น
3. สี เป็นสิ่งที่มีอยู่ในวัตถุต่าง ๆ แล้วเรามองเห็นได้ หรือเปรียบได้ว่าสีเป็นปรากฏการณ์ของแสงที่ส่องกระทบวัตถุ สะท้อนเข้าสู่ตามนุษย์ แบ่งเป็นสีธรรมชาติ และสีที่สังเคราะห์ขึ้น แม้สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน
4. รูปร่าง คือบริเวณที่ถูกล้อมรอบด้วยเส้น หรือเส้นรอบนอกวัตถุ อันเกิดจากการลากเส้นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งแล้วกลับมาที่จุดเดิม จึงเกิดพื้นที่ภายใน เรียกว่า รูปร่าง เช่น รูปวงกลม รูปสามเหลี่ยม มี 2 มิติ คือ พื้นที่ กว้าง ยาว เรียกรูปทรงข้างต้นว่ารูปร่างเรขาคณิต ส่วนอีกประเภท ได้แก่ รูปร่างอิสระ เช่น รูปหยดน้ำ รูปหัวใจ
5. รูปทรง หมายถึง รูปร่างที่มีปริมาตรจับต้องได้ มี 3 มิติ แต่รูปทรงกลม เช่น ลูกบอล ลูกเหล็ก ลูกเปตอง มี 3 มิติ ถือเป็นรูปทรง
6. พื้นผิว คือ ผิวรอบนอกของวัตถุ ได้แก่ ความเรียบ มัน ขรุขระ หยาบ ซึ่งเกิดจากตัววัตถุเองหรือการสร้างขึ้น ตัวอย่าง เช่น กระดาษ มีความเรียบแต่เมื่อนำกระดาษมาฉีกปะให้เกิดเป็นฉากจะมีพื้นผิวต่างกัน
7. น้ำหนัก หมายถึง ความอ่อนแก่ มีด สว่าง ของแสงวัตถุ เช่น น้ำหนักของสีเป็นความอ่อนแก่ของสีทำให้เข้มโดยผสมสีดำ หรือทำให้อ่อนโดยผสมสีขาว
8. บริเวณว่าง หมายถึง ช่องว่างที่อยู่รอบวัตถุในการเขียนภาพระบายสี บริเวณว่างจะเป็นพื้นที่ว่างนอกกรอบที่ต้องการเขียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 1 การเขียนภาพระบายสี

เรื่อง เส้นสร้างสรรค์

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

อธิบายเกี่ยวกับเส้นและความหมายของเส้น

3. สาระการเรียนรู้

เส้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในงานทัศนศิลป์

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูและนักเรียนสนทนาและสังเกตเส้นต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ทั้งตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยชี้แนะลักษณะของเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก เส้นซิกแซก เส้นขด เส้นขาด ฯลฯ
2. ครูนำภาพผลงานลายเส้นลักษณะต่าง ๆ ให้นักเรียนดูและเลือกภาพลายเส้นลักษณะต่าง ๆ ที่สนใจมาศึกษาและร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพนั้น เปรียบเทียบเส้นต่าง ๆ ที่เห็นอยู่รอบตัวและตามธรรมชาติและให้นักเรียนอ่านหนังสือการ์ตูนเรื่องเส้นสร้างสรรค์
3. นักเรียนและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดเส้น โดยนำตัวอย่างภาพ จากรูปภาพของรุ่นพี่หรือจากแหล่งอื่น ๆ
4. นักเรียนที่เป็นตัวแทนแต่ละกลุ่มรับใบความรู้ เรื่องเส้นและความหมายของเส้น กำหนดเวลา 5 นาที หลังจากศึกษาแล้ว ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาสรุปความหมายของเส้น ครูชี้แนะเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่สมบูรณ์ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและถูกต้อง
5. ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาลากเส้นแบบต่าง ๆ บนกระดาน โดยไม่ควรจะซ้ำกัน ประมาณ 5 ลักษณะ แล้วเพื่อนนักเรียนบอกชื่อเส้นตามลักษณะ ครูแจกใบงาน กระดาษวาดเขียนและอุปกรณ์ แต่ละกลุ่มศึกษาข้อปฏิบัติในใบงานและร่วมกันปฏิบัติตามที่กำหนดในใบงาน เปิดโอกาสให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างการปฏิบัติงาน ใช้แบบสังเกต

พฤติกรรมกรปฏิบัติงานกลุ่มและคอยให้คำแนะนำ เน้นให้นักเรียนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ร่วมกัน และดูแลรักษาความสะอาด

6. ตัวแทนกลุ่มนำผลงาน เสนอต่อชั้นเรียนและอธิบายขั้นตอนการทำงาน พร้อมทั้งให้สมาชิกเสนอแนะ ให้การชมเชย แล้วตรวจผลงานของนักเรียนนำงานที่คัดสรร ติดไว้ในที่ป้ายนิเทศ

สื่อการเรียนการสอน

1. ตัวอย่างภาพลายเส้นต่าง ๆ
2. หนังสือการ์ตูนเรื่องเส้นสร้างสวรรค์
3. ใบความรู้
4. ใบงาน
5. กระดาษวาดเขียน
6. ดินสอ ปากกา สีชนิดต่าง ๆ

5. การประเมินผล

1. วิธีการ

สังเกตพฤติกรรมกรปฏิบัติงานของนักเรียน ดังนี้

- กระบวนการทำงาน
- ผลงาน
- คุณลักษณะในการทำงาน

2. เครื่องมือ

- แบบประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน
- แบบสังเกตพฤติกรรมกรปฏิบัติงานกลุ่ม

ใบเนื้อหาความรู้ ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์)
เรื่อง เส้นและความหมายของเส้น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

1. บอกความหมายของคำว่า “เส้น” ได้
2. บอกชื่อและลักษณะของเส้นได้
3. นำเส้นต่าง ๆ มาวาดภาพได้อย่างเหมาะสม สวยงาม
4. นำความรู้เรื่องเส้นไปใช้ประโยชน์ในการเรียนวิชาอื่น ๆ ได้

เส้นและความหมายของเส้น

เส้น หมายถึง จุดหลาย ๆ จุดที่เรียงติดกัน หรือใช้วัสดุขีดเขียนลงบนระนาบจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ในทางศิลปะ เส้นจะให้ความรู้สึก และความหมายที่แตกต่างกัน โดยอาจจะแบ่งชนิดของเส้น ดังนี้

1. **เส้นตั้ง** หมายถึง เส้นที่ลากตั้งลงมาหรือลากขึ้นไปจากระดับพื้น และทำมุมฉากกับระดับพื้น ให้ความรู้สึกมั่นคง แข็งแรง มีระเบียบ สูงขึ้น เช่น ตึกสูง ๆ เสาบ้าน
2. **เส้นนอน** หมายถึง เส้นที่ลากขนานกับพื้นให้ความรู้สึกไม่เคลื่อนไหว สงบนิ่ง เช่น พื้นห้อง ท้องทะเลขณะไม่มีพายุ
3. **เส้นเฉียงหรือเส้นทะแยง** หมายถึง เส้นที่ลากให้เอนจากแนวตั้ง แต่ไม่เอนจนขนานกับพื้น ให้ความรู้สึก ไม่อยู่นิ่ง เคลื่อนไหว และไม่มั่นคง เช่น สายฝนที่ตกลงมา หลังคาบ้าน
4. **เส้นโค้ง** หมายถึง เส้นที่ลากให้โค้ง ไม่ตรง ไม่เป็นเหลี่ยม ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว แบบอ่อนโยน สวยงาม ร่าเริง เช่น เส้นรอบวงของลูกบอล คลื่นทะเล ภูเขา
5. **เส้นซิกแซก** หมายถึง เส้นที่ลากเฉียงขึ้นและลง สลับกัน เหมือนฟันปลา หรือฟันเลื่อย เป็นเส้นที่ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวแบบรุนแรง ตื่นเต้น ไม่สงบนิ่ง เช่น ฟ้าผ้า เส้นกราฟ แสดงการเต้นของคลื่นหัวใจ
6. **เส้นขดกันหอย** หมายถึง การลากเส้นเดียวให้เป็นวงกลม วงรี ให้ความรู้สึกไม่แน่นอน หมุนวน สับสน เช่น ลายนิ้วมือ

ความงามของเส้น คือ การใช้เส้นที่คมชัด (เส้นที่เรียบ ไม่แตก) และการใช้ที่ได้ดีเดี่ยวรวดเร็ว ถูกสัดส่วน นอกจากนั้นความงามของเส้นยังก่อให้เกิดความกลมกลืนและการขัดแย้งกันอย่างมีระเบียบ

ใบงาน
ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์)
เรื่อง เส้นและความหมายของเส้น

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 2 ชั่วโมง

คำชี้แจง

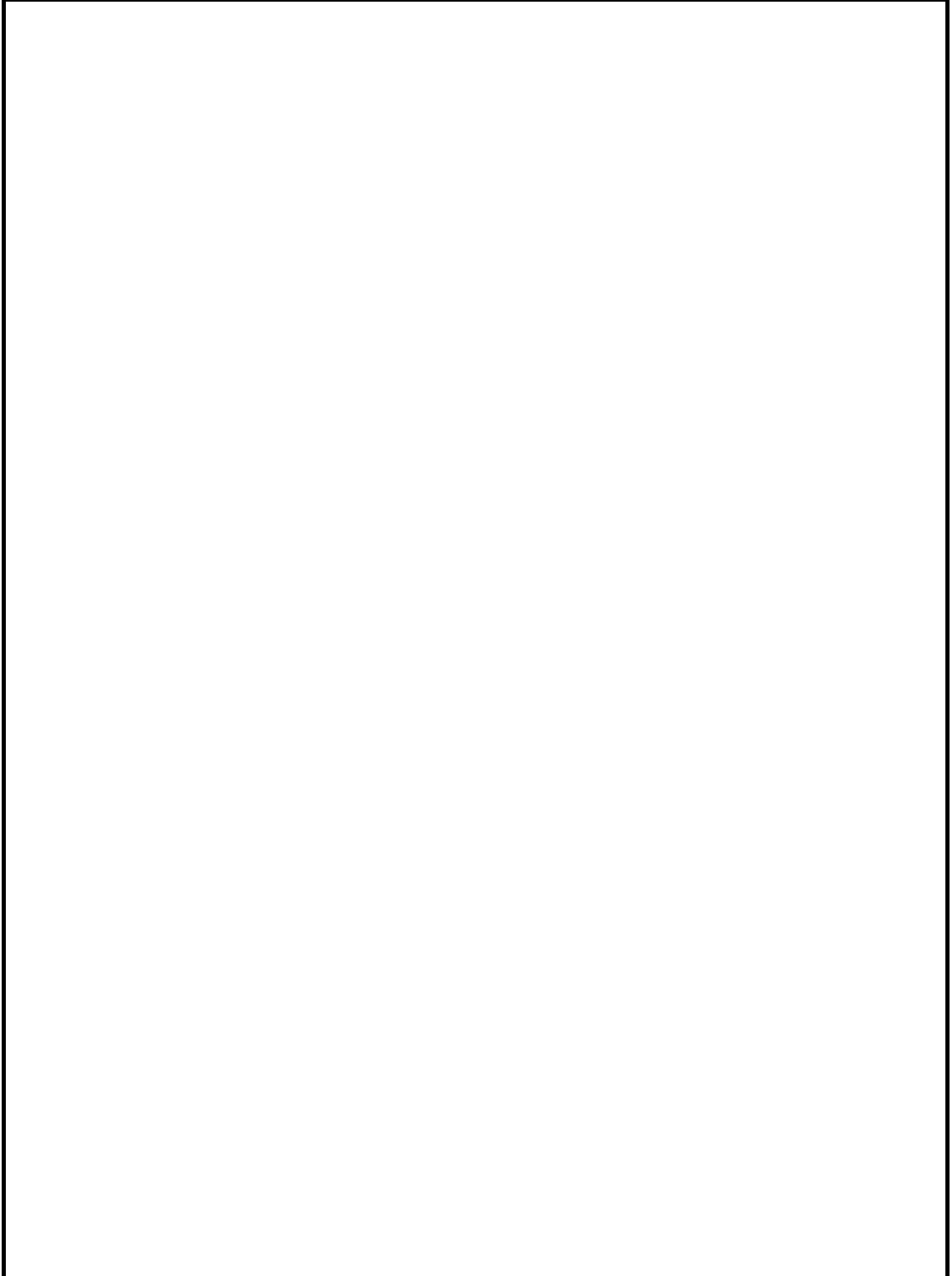
1. ศึกษาตัวอย่างภาพลักษณะลายเส้น เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน
2. ให้นักเรียนร่วมกันวาดภาพลายเส้นกลุ่มละ 1 ภาพ ลงในกระดาษวาดเขียน
โดยนำเส้นต่าง ๆ ไปประกอบเป็นภาพและระบายสีให้สวยงามตามความเหมาะสม
3. เมื่อปฏิบัติงานเสร็จ นักเรียนเก็บอุปกรณ์และเก็บกวาดสถานที่ที่ปฏิบัติงานให้เรียบร้อย
4. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น หลังการปฏิบัติงาน

ความคิดเห็นและแนวคิดของนักเรียนในการปฏิบัติงาน กลุ่มที่.....

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

ใบงาน

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม
เรื่อง เส้นและความหมายของเส้น
ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

ชื่อกลุ่ม.....เลขที่.....

คำชี้แจง แต่ละข้อความมีคะแนน 5 ระดับ จาก 1 ถึง 5

1 = ต้องปรับปรุง 2 = พอใช้

3 = ดี 4 = ดีมาก 5 = ดีเยี่ยม

ให้ขีด / ในช่องที่ตรงกับระดับผลการปฏิบัติงานของนักเรียน

รายการ	1	2	3	4	5
กระบวนการ					
1. การเตรียมอุปกรณ์					
2. การเลือกใช้อุปกรณ์					
3. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน					
4. การแก้ปัญหา					
ผลงาน					
1. ความสวยงาม					
2. ความสมบูรณ์ของงาน					
คุณลักษณะในการทำงาน					
1. ความตั้งใจ					
2. ความสะอาด					
3. ความสัมพันธ์ในกลุ่ม					
4. การควบคุมเวลา					

รวมคะแนน.....คะแนน

เกณฑ์การผ่าน ทุกกลุ่มต้องได้ผลการประเมินแต่ละข้อไม่น้อยกว่า 3

สรุปผล () ผ่าน () ไม่ผ่าน

หมายเหตุ กรณีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน ครูซ่อมเสริมโดยวิธีให้ปรับปรุงผลงานใหม่ให้ดีกว่าเดิม

แบบประเมินการปฏิบัติงาน
เรื่อง เส้นและความหมายของเส้น

ที่	ชื่อ - สกุล	กระ	ความ	ความ	ความ	คุณ	คะแนน
		บว	สว	คิด	ประ	ลักษ	
		การ	ยง	สร้าง	ณี	ณะ	
			าม	สร	ต	การ	
			ง	รค์		ทำ	
			ม			งาน	
		10	10	10	10	10	50
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

สรุปผลการประเมิน ผ่าน ไม่ผ่าน
เกณฑ์การผ่านต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 1 การเขียนภาพระบายสี

เรื่อง การจัดภาพ

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

อธิบายเกี่ยวกับการจัดภาพ

3. สาระการเรียนรู้.

การวางรูปแบบในตำแหน่งที่เหมาะสมเป็นการสร้างสรรค์ให้เกิดความงดงามทางศิลปะ

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียน 2 คน ออกมาเขียนภาพโดยครูกำหนดให้คนแรกเขียนภาพตามที่ครูกำหนด คนที่สองเขียนตามความคิดของตนเอง
2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากภาพวาดของทั้งสองแบบ ครูเน้นและส่งเสริมภาพจากความคิดของตนเอง เพราะเป็นการแสดงออกอย่างอิสระ
3. นักเรียนช่วยกันแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 – 6 คน แล้วมอบหมายหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ศึกษาหนังสือชุดเส้นสร้างสรรค์สี่สไล เรื่องการจัดภาพ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดภาพ
4. นักเรียนศึกษาใบความรู้ ใบงาน และลองจัดภาพตามความคิดของแต่ละคน
5. ให้นักเรียนเขียนภาพสิ่งต่าง ๆ มาประกอบกันโดยใช้หลักการจัดภาพ ดังนี้
 - มีจุดเด่นหรือจุดสนใจ
 - มีความสมดุลของภาพ
 - มีความเป็นเอกภาพหรือเป็นกลุ่ม

6. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น ดังนี้
 - ปัญหาที่พบในการทำงาน
 - วิธีแก้ปัญหา
7. ร่วมกันสรุปแนวทางในการปฏิบัติงาน และวิธีการแก้ปัญหา

5. การประเมินผล

1. วิธีการ

สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของนักเรียน ดังนี้

- กระบวนการทำงาน
- ผลงาน
- คุณลักษณะในการทำงาน

2. เครื่องมือ

- แบบประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. หนังสือชุดเส้นสร้างสรรค์สี่สไลด์ เรื่อง การจัดภาพ
2. ใบความรู้ / ใบงาน
3. อุปกรณ์สำหรับเขียนภาพ

ข้อเสนอแนะ

-

ใบเนื้อหาความรู้
ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์)
เรื่อง การจัดภาพ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 2 ชั่วโมง

การจัดภาพ

ความสมดุลของการออกแบบในการจัดภาพ

การที่เราจะเขียนหรือวาดภาพในกระดาษที่กำหนดขนาดให้ ข้อควรคำนึงข้อแรก คือ

1. ขนาดของรูปทรง จะต้องมีความพอดีกับหน้ากระดาษ ดังตัวอย่าง

2. การจัดรูปทรงต่าง ๆ ในภาพมีความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และวางจุดเน้นหรือจุดสนใจของภาพ เพื่อผู้ชมภาพ จะได้เข้าใจความมุ่งหมายของเราว่าต้องการเน้นส่วนใดหรือเน้นเรื่องอะไรเป็นจุดสำคัญ การจัดภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีจุดสนใจเพียงแห่งเดียวนี้ เรียกว่า การจัดภาพอย่างมีเอกภาพ (ดูภาพตัวอย่าง)

การจัดภาพไม่มีเอกภาพ

รูปในภาพกระจัดกระจายไม่น่าดู

การออกแบบมีเอกภาพ ภาพจัด

เป็นกลุ่มและมีจุดสนใจ

ความสมดุลส่วนรวม

เมื่อดูว่าภาพใดมีความสมดุลหรือไม่นั้น ให้ดูจากเส้นแบ่งครึ่งภาพเป็นหลัก แล้วจึงพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ คือ

1. สมดุลโดยรูปทรงทั้งสองข้างเหมือนกัน และมีระยะห่างจากเส้นกึ่งกลางเท่ากัน

2. สมดุลโดยรูปทรงทั้งสองข้างไม่เท่ากัน แต่มีขนาดเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน และมีระยะห่างกึ่งกลางเท่ากัน

3. สมดุลโดยรูปทรงทั้งสองข้างมีขนาดไม่เท่ากัน และห่างเส้นกึ่งกลางไม่เท่ากัน

แบบประเมินการปฏิบัติงาน

เรื่อง การจัดภาพ

ที่	ชื่อ - สกุล	จุดเด่น	ความ สมดุล	ความเป็น เอกภาพ	คะแนน รวม	หมายเหตุ
		10	10	10	30	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						

สรุปผลการประเมิน ผ่าน ไม่ผ่าน

เกณฑ์การผ่านต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

ที่	พฤติกรรม	ระดับคุณภาพ			
		ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
1.	ความมั่นใจในการแสดงออก				
2.	สามารถนำเสนอผลงานด้วยความ มั่นใจในตนเอง				
3.	สนุกสนานเพลิดเพลินในการ แสดงออกอย่างอิสระ				
4.	มีกระบวนการทำงานชัดเจน				
5.	มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน				
6.	ผลงานเรียบร้อย สวยงาม ตามจุดประสงค์				

สรุปผลการประเมิน ผ่าน ไม่ผ่าน

ให้พิจารณาคะแนนรวม ถ้าได้ 12 คะแนนขึ้นไปสรุป "ผ่าน"

ลงชื่อ.....ผู้ถูกประเมิน
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หน่วยที่ 1 การเขียนภาพพระบายสี

เรื่อง สีและแม่สี

เวลา 2 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ตัวชี้วัดชั้นปี

อธิบายเกี่ยวกับสีและแม่สี

3. สาระการเรียนรู้.

ผสมสีขั้นที่ 1 และสีขั้นที่ 2

4. กิจกรรมการเรียนรู้

1. นักเรียนและครูร่วมสนทนาถึงเรื่องสีต่าง ๆ ที่พบเห็นตามธรรมชาติ แล้วร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกของสีในชีวิตประจำวัน

2. สนทนาซักถามเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อสี แต่ละสีเน้นให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับความรู้สึกที่ได้รับตามสภาพจริงในสังคม นักเรียนศึกษาหนังสือการ์ตูนเรื่องสีแสนสดใส

3. นักเรียนร่วมพิจารณาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสี ที่มีอยู่ในธรรมชาติรอบตัว

4. นักเรียนศึกษาใบความรู้ ใบงาน นักเรียนศึกษาข้อปฏิบัติในใบงานและปฏิบัติตามที่กำหนดในใบงานระหว่างการปฏิบัติงานใช้แบบประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน ครูคอยให้ คำแนะนำ

5. นักเรียนนำผลงานเสนอต่อชั้นเรียน พร้อมทั้งร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้ ครูสรุปเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

6. ตรวจสอบผลงานของนักเรียน นำผลงานที่ดีเด่นไปติดป้ายนิเทศ

4. การประเมินผล

1. วิธีการ

สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของนักเรียน ดังนี้

- กระบวนการทำงาน
 - ผลงาน
 - คุณลักษณะในการทำงาน
2. เครื่องมือ
- แบบประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน

6. สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

- 6.1 หนังสือการ์ตูนเรื่องสี่สนสไต
 - 6.2 ภาพตัวอย่าง
 - 6.3 ผลงานตัวอย่าง
 - 6.4 แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ใบความรู้
2. ใบงาน
 3. สี่และอุปกรณ์เขียนภาพระบายสี

ข้อเสนอแนะ

-

ใบเนื้อหาความรู้ ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ(สาระทัศนศิลป์)
เรื่อง สีและแม่สี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 2 ชั่วโมง

สิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวเราอยู่นี้ จะเห็นได้ว่าเต็มไปด้วยสีทั้งนั้น เช่น สีเขียว ของต้นไม้ต่าง ๆ สีของท้องฟ้า สีของอาคาร สีของเครื่องแต่งตัว ตามความรู้สึกของเรา เราต้องการจะเห็นสีต่าง ๆ ที่สวยสดงดงามกว่าสีดำ เพราะสีดำทำให้เกิดความรู้สึกเศร้าหมอง ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าสีเหล่านี้มีอิทธิพลต่อตัวเรามาก ดูเหมือนมันเป็นเครื่องเร้าให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ สีแต่ละสีมีคุณค่าในตัวของมันเอง

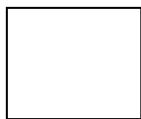
สี คือ ความเข้มของแสงที่ปรากฏต่อสายตา สีแต่ละสีจะให้ความรู้สึกแตกต่างกันออกไป สีนับได้ว่ามีอิทธิพลต่อความรู้สึกของมนุษย์เป็นอย่างมาก เช่น

สีแดง	ให้ความรู้สึก	น่าสนใจ	สีแห่งอันตราย
สีเขียว	ให้ความรู้สึก	เกิดความสงบ	เยือกเย็น
สีน้ำเงิน	ให้ความรู้สึก	จิตใจสงบ	เชื่อมั่น
สีเทา	ให้ความรู้สึก	อ่อนโยน	นิ่งเฉย
สีชมพู	ให้ความรู้สึก	บริสุทธิ์	สะอาด
สีม่วง	ให้ความรู้สึก	สงบนิ่ง	ความผิดหวัง
สีดำ		ให้ความรู้สึก	ลึกลับ เศร้า ว่างเปล่า

สี แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. **สีธรรมชาติ** คือ สีที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น สีทองของแสงอาทิตย์ สีฟ้าของท้องฟ้า สีของรุ้งกินน้ำ สีของพื้นดิน สีน้ำตาลของลำต้น สีเขียวของต้นไม้ เป็นต้น
2. **สีที่มนุษย์สร้างขึ้น** เช่น สีวิทยาศาสตร์ สีของไฟฟ้า สีย้อมผ้า สีผสมอาหาร เป็นต้น

แม่สี หรือสีขั้นที่ 1 หมายถึง สีที่เป็นสีในตัวเอง มีคุณสมบัติเฉพาะตัว เป็นสีที่ไม่เกิดจากการผสมสีใดสีหนึ่ง มี 3 สี คือ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน

สีแดง

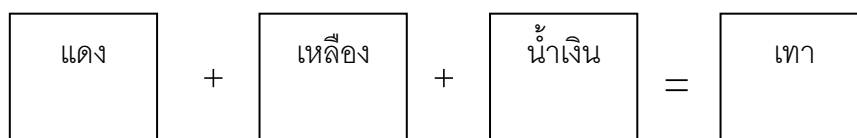
สีเหลือง

สีน้ำเงิน

การผสมสี

สีขั้นที่ 1 มี 3 สี คือ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน ถ้าเอาทั้ง 3 สีมาผสมกันจะได้ **สีเทา**

สีขั้นที่ 2 หมายถึง การนำเอา แม่สีมาผสมกันเป็นคู่ ๆ เช่น

1. สีแดง + สีเหลือง เกิดเป็น **สีส้ม**

2. สีแดง + สีน้ำเงิน เกิดเป็น **สีม่วง**

3. สีเหลือง + สีน้ำเงิน เกิดเป็น **สีเขียว**

ใบงาน
ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระทัศนศิลป์)
เรื่อง สีและแม่สี

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 2 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกชั้นของสีได้
2. ผสมสีชั้นที่ 2 ได้

เนื้อหา

สีชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนผสมสีชั้นที่ 1 (แม่สี) ที่ละคู่ ในปริมาณเท่า ๆ กันเป็นสีชั้นที่ 2 แล้วเติมสีและชื่อสีที่เกิดขึ้นใหม่ ลงในช่อง ที่กำหนดให้

แดง	+	เหลือง	=		
-----	---	--------	---	--	--

แดง	+	น้ำเงิน	=		
-----	---	---------	---	--	--

เหลือง	+	น้ำเงิน	=		
--------	---	---------	---	--	--

เกณฑ์ประเมินการปฏิบัติงานของนักเรียน

เรื่อง สีและแม่สี

ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

ชื่อนักเรียน.....เลขที่.....ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง ให้ประเมินพฤติกรรมและผลงานจากภาพที่เขียนโดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ต้องการ และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ระดับคะแนน	เหมาะสม (ดี)	ปานกลาง	ไม่เหมาะสม (ไม่ดี)
	(2)	(1)	(0)
ก. กระบวนการทำงาน			
1. การเตรียมวัสดุอุปกรณ์	☐	☐	☐
2. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	☐	☐	☐
3. การแก้ปัญหา	☐	☐	☐
4. การใช้สี	☐	☐	☐
ข. ผลงาน			
1. ความประณีต	☐	☐	☐
2. การเติมชื่อสีที่เกิดขึ้นใหม่	☐	☐	☐
ค. คุณลักษณะการทำงาน			
1. ตั้งใจปฏิบัติงาน	☐	☐	☐
2. การชื่นชมผลงาน	☐	☐	☐
3. การรักษาความสะอาด	☐	☐	☐
4. การรักษาเวลา	☐	☐	☐

ความคิดเห็นเพิ่มเติมของคุณ

.....

.....

รวมคะแนน =คะแนน

สรุปผล ผ่าน ไม่ผ่าน

เกณฑ์การผ่าน นักเรียนทุกคนต้องได้ผลการประเมินทุกข้อไม่น้อยกว่าระดับ 1 ขึ้นไป

จึงถือว่าผ่าน

หมายเหตุ สำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน ครูซ่อมเสริมโดยให้คำแนะนำและแก้ไขงานเพิ่มเติม

หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เล่ม 1

รูปร่าง รูปทรง

สายัณต์ อุตทอง

โรงเรียนสตรีศรีนคร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1

หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เล่ม 1

รูปร่าง รูปทรง

สายัณต์ อุตทอง

เรื่อง / ภาพ

คำนำ

หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนวิชา ทักษะศิลป์ และให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง และรู้จักแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง

หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบด้วยหนังสือ จำนวน 5 เล่ม คือ

- เล่มที่ 1. รูปร่าง รูปทรง
- เล่มที่ 2. ทักษะธาตุ
- เล่มที่ 3. เส้นสร้างสรรค์
- เล่มที่ 4. การจัดภาพ
- เล่มที่ 5. สีแสนสดใส

สำหรับหนังสือส่งเสริมการอ่าน เล่มที่ 1 นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับ ความหมาย ความแตกต่างระหว่างรูปร่าง และรูปทรง จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะเป็นประโยชน์สำหรับนักเรียน ผู้ที่สนใจ และเป็นสื่อช่วยครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี

สายนต์ อุตทอง

ในช่วงโมงเรียนศิลปะ ครูมาลี กำลังสอนเด็ก ๆ
“ช่วงโมงหน้า เราจะมาเรียน เรื่อง รูปร่างและรูปทรง นะคะ
ครูจะให้นักเรียน ไปหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่เราจะเรียนกัน”

ครูมาลีบอกนักเรียนก่อนออกจากห้อง

ขณะนั่งรับประทานอาหารกลางวันที่โรงอาหาร เด็ก ๆ
พูดคุยถึงเรื่องงานที่ครูสั่ง
“ครูมาตีให้การบ้านอะไรก็ไม่รู้ ยากจังเลย” เก่งพูดขึ้น
“นั่นสิ เราไม่เคยรู้เรื่องนี้เลยจะทำยังไงดีล่ะ” นิคถามด้วยความ
กังวลใจ
“คุณลุงใหญ่ของหน้อยเป็นนักวาด ท่านอาจจะรู้เรื่องนี้ก็ได้นะ
พรุ่งนี้วันเสาร์ คุณลุงคงว่างเราไปหาท่านกันดีกว่า” หน้อยบอก
เพื่อน ๆ

เช้าวันเสาร์ เก่ง นิด และกล้า มาพบกันที่บ้านของหน้อย
“บ้านคุณลุงอยู่ท้ายสวนเรานี่เองเดี่ยวเราเดินไปก็ได้”
หน้อยบอกกับเพื่อน ๆ

เมื่อทุกคนไปถึงบ้านลุงใหญ่ พบลุงใหญ่กำลังวาดรูป
อยู่บริเวณหน้าบ้าน

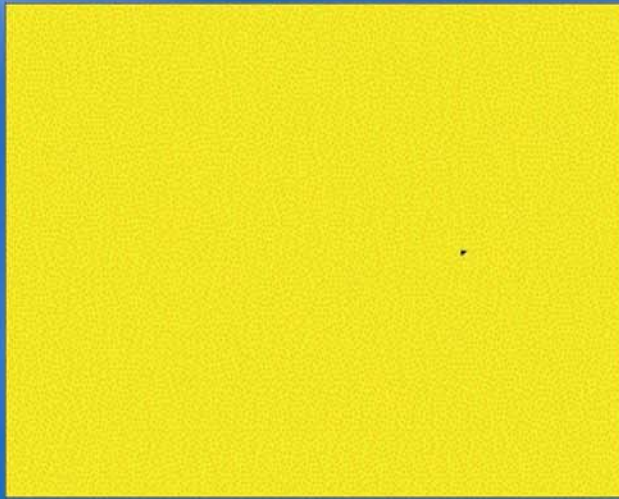
“สวัสดีค่ะ คุณลุง พวกเรา อยากให้ลุงช่วยอธิบายความหมาย
ของรูปร่างและรูปทรง พวกเรายังไม่เข้าใจ คุณครูให้หาข้อมูล
เพื่อทำรายงาน”

“ลุงจะอธิบายให้ฟังพร้อมกับหาตัวอย่างมาให้หลาน ๆ
ดูด้วยดีไหม” ลุงใหญ่พูด

“ดีครับ/ดีค่ะ” ทุกคนตอบรับพร้อมกันและยิ้มด้วยความ
พอใจ

ยาว

กว้าง

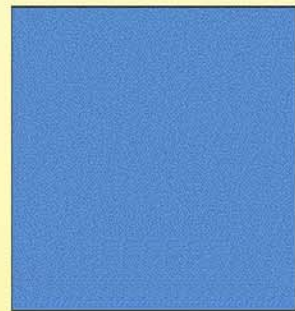
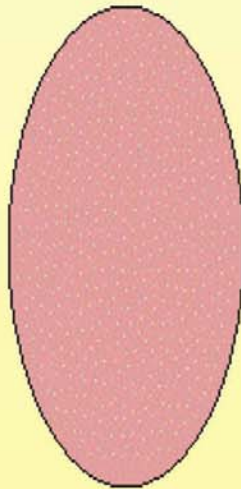
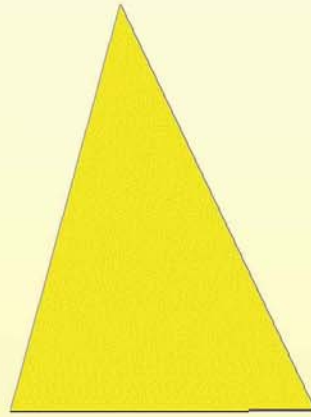
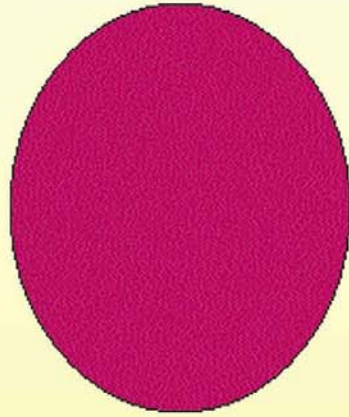

“รูปร่าง ในทางศิลปะ หมายถึงรูป หรือภาพอันเกิดจากการ
บรรจบของเส้นรอบนอก มีลักษณะเป็น 2 มิติ คือ แสดงความ
กว้างกับความยาว” หลงใหญ่เริ่มต้นอธิบาย

“รูปร่าง จำแนกออกได้ทั้งหมด 3 ประเภท คือ

1. รูปร่างธรรมชาติ หมายถึง รูปร่างที่เกิดจากการถ่ายทอดรูปแบบมาจากสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ เช่น ภูเขา ต้นไม้ คน สัตว์”

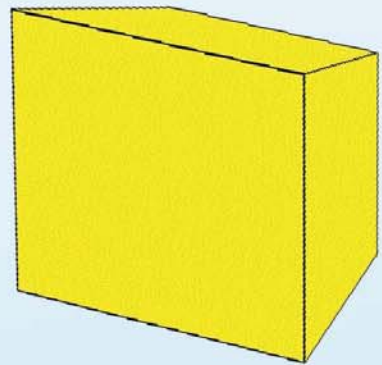
“2. รูปร่างเรขาคณิต หมายถึง รูปร่างที่มนุษย์สร้างขึ้น
ทางเรขาคณิต เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงรี วงกลม เป็นต้น”

“3. รูปร่างอิสระหมายถึง รูปร่าง ไม่จำกัดรูปแบบไม่อาศัย
รูปทรงจากธรรมชาติ และรูปทรงเรขาคณิต เป็นรูปร่างที่เกิดจาก
จินตนาการโดยตรง เช่น เมฆ หมอก เปลวไฟ คว้นไฟ หยดน้ำ
ไอน้ำ”

รูปร่าง

รูปทรง

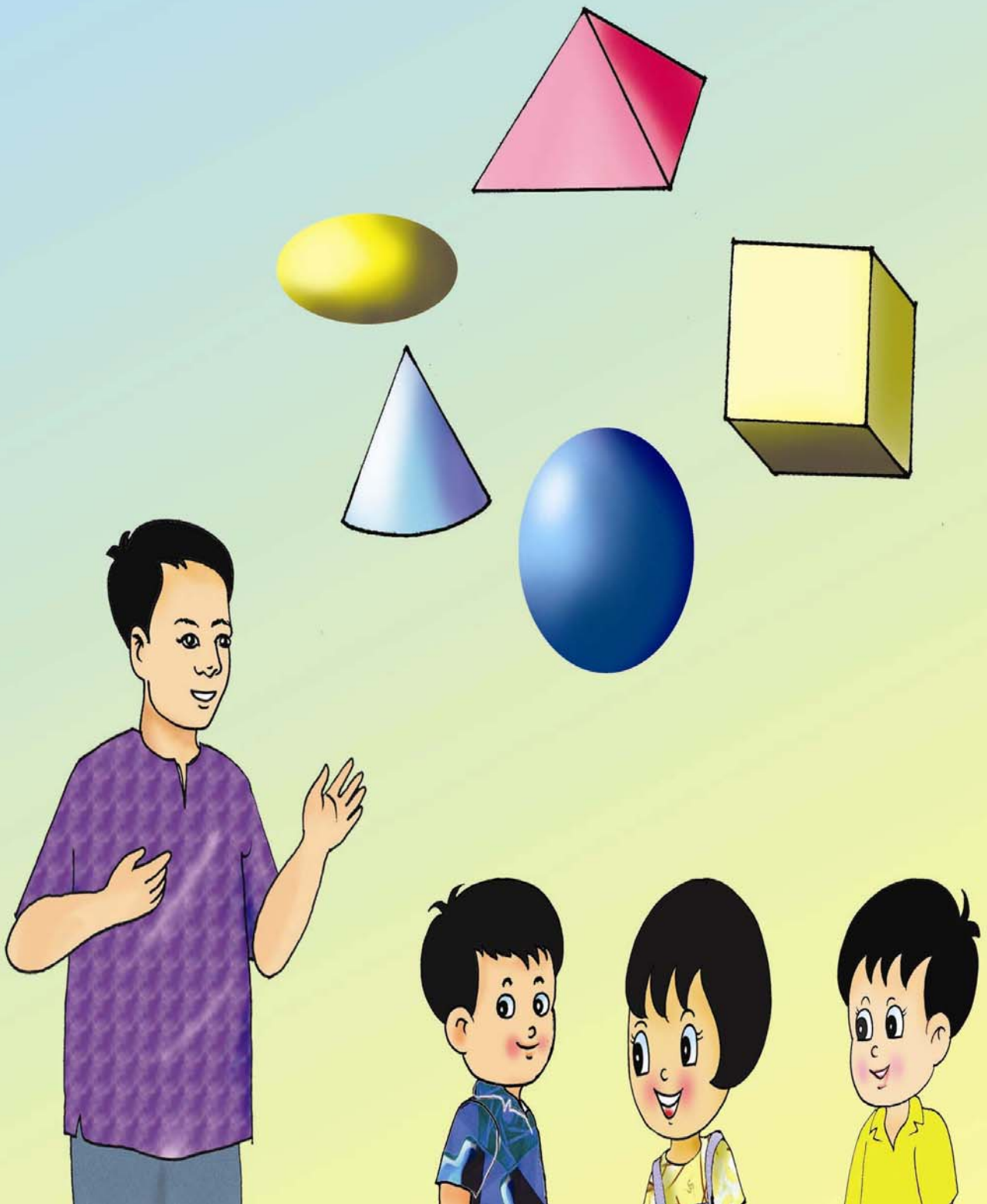

“ส่วนรูปทรง หมายถึง รูปร่างที่แสดงให้เห็นในลักษณะ 3 มิติ คือ ความกว้าง ความยาว และความหนาหรือความสูง”
ลุงใหญ่อธิบาย

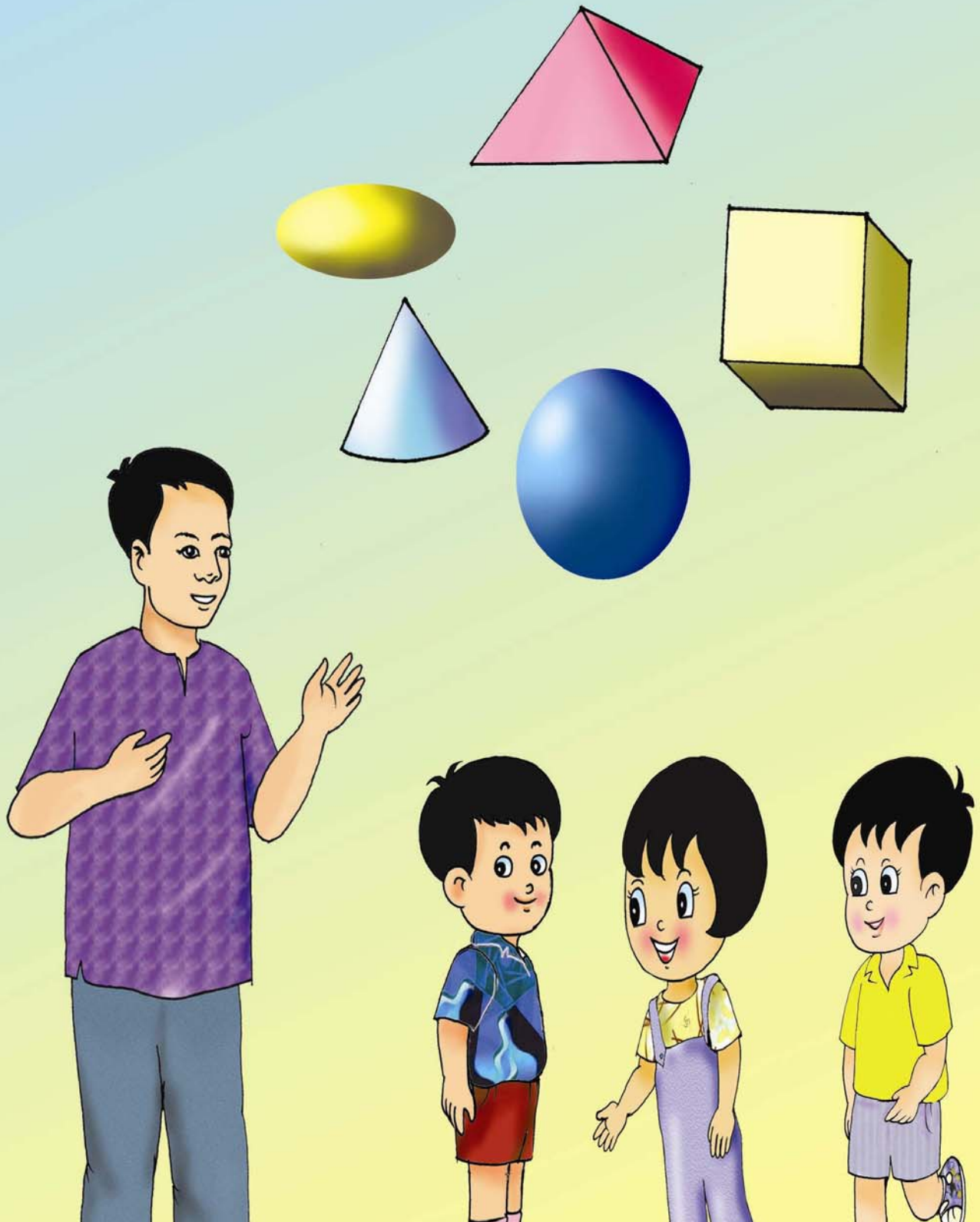
“แล้วรูปร่างกับรูปทรงเหมือนกันไหมคะคุณลุง” น้อยถาม
ลุงใหญ่จึงอธิบายว่า “รูปทรงจะแตกต่างกับรูปร่างตรงที่รูปร่าง
แสดงให้เห็นลักษณะเพียง 2 มิติ ส่วนรูปทรงแสดงให้เห็นถึง
3 มิติ”

“รูปทรง แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ 1. รูปทรง
ธรรมชาติ หมายถึง รูปทรงที่เกิดจากการถ่ายทอดรูปแบบมาจาก
สิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ เช่น ภูเขา ต้นไม้ คน สัตว์ เป็นต้น”

“2. รูปทรงเรขาคณิต ได้แก่ รูปทรงต่างๆ ทางเรขาคณิต
ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม และวงรี”

“3.รูปทรงอิสระหมายถึง รูปทรง ไม่จำกัดรูปแบบไม่อาศัย
รูปทรงจากธรรมชาติ และรูปทรงเรขาคณิต เป็นรูปทรงที่เกิดจาก
จินตนาการโดยตรง เช่น เมฆ หมอก เปลวไฟ ควันไฟ หยดน้ำ
และไอน้ำ เป็นต้น”

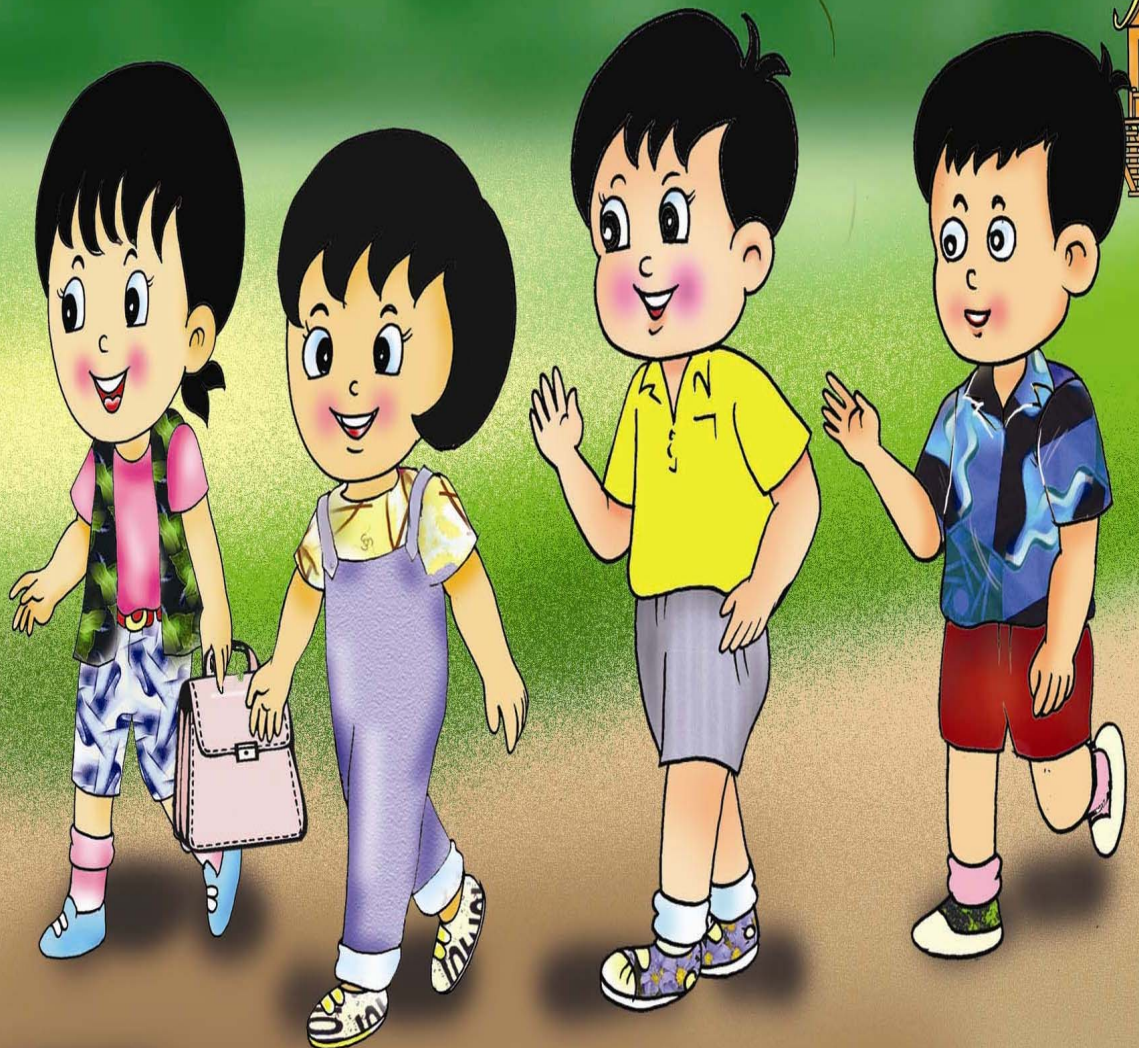

“มีอีกเรื่องหนึ่งที่ลุงจะแนะนำ คือ ในการจัดองค์ประกอบ
ของสิ่งต่าง ๆ ถ้าจัดวางแน่นเกินไป จะรู้สึกอึดอัด และสับสน
การจัดให้มีช่องว่าง โดยไม่ห่างกันเกินไป ก็จะช่วยให้เกิดหน่วย
ที่มีความโปร่งสบายตา สบายต่อความรู้สึกในการดู”

“เด็ก ๆ เข้าใจกันหรือยัง ลุงจะให้หนังสือไปอ่านเพิ่มเติม และหาข้อมูลประกอบที่บ้านนะ แล้วถ้ามีอะไรไม่เข้าใจ ก็แวะมาถามลุงได้” ลุงใหญ่ถามด้วยความเป็นห่วง

“ขอบคุณค่ะ พวกเราได้รับความรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับ รูปร่าง รูปทรง เพิ่มขึ้นมากเลยค่ะ” นิคพูด

16

“วันนี้เราได้เรียนรู้เรื่อง รูปร่างและรูปทรง อย่างเข้าใจ”

นิกพูดขึ้น

“นั่นสิ และยังได้รู้เรื่องช่องว่างอีกด้วย คุณลุงท่านใจดีจริงๆ”

กล้ากล่าวเสริม

เก่ง นิค กล้า และหน้อย เดินกลับบ้านอย่างมีความสุข

คำถามท้ายเล่ม เรื่อง รูปร่างรูปทรง

1. จงอธิบายความหมายของรูปร่าง
2. จงอธิบายความหมายของรูปทรง
3. รูปร่างมีกี่ชนิดอะไรบ้าง
4. รูปทรงมีกี่ชนิดอะไรบ้าง
5. เมฆ หมอก คว้นไฟ จัดเป็นรูปทรงประเภทใด

บรรณานุกรม

- กุศยา แสงเดช. (2545). *หนังสือส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ : แม็ค.
- เกสร ชิตะจारी. (2538). *กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลูด นิ่มเสมอ. (2538). *องค์ประกอบของศิลปะ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
- ธวัชชานนท์ ตาโธสง. (2546) *หลักการศิลปะ*. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2546). *การเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อการศึกษาและอาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : ชารอักษร.
- พจนานุกรมศัพท์ศิลปกรรม อักษร ก-ฮ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. (2550). กรุงเทพฯ :
ด้านสุทธา.
- มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. (2545). *ศิลปศึกษาแนวปฏิรูปฯ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ
: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2548). *ทัศนศิลป์ศึกษา*. กรุงเทพฯ : พีแอนด์ไอคิว.
- _____. (2545). *พหุศิลป์ศึกษา*. กรุงเทพฯ : สันติศิริ.
- _____. (2546). *สุนทรียศาสตร์เพื่อชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พีแอนด์ไอคิว.

ภาคผนวก ง
หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ 0519.9 / 1565.2

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุโขมวิท 23 เขตวัฒนา กทม. 10110

21 ตุลาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.พิระ รัตนวิจิตร (ผู้อำนวยการโรงเรียนระยองวิทยาคม ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.ระยอง)

ด้วยคณะศิลปกรรมศาสตร์ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้ นิสิตที่เข้าเรียนระดับปริญญาโททำงานวิจัยและจัดทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร เพื่อจบการศึกษา และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีการเก็บข้อมูลสำหรับการจัดทำงานวิจัย จึงจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญสำหรับสำหรับตรวจเครื่องมือวิจัย คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทำวิจัย ดังนั้นทางคณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนายสายันต์ อุตทอง สำหรับการวิจัยวิทยานิพนธ์ หัวข้อ เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนาถ เลิศไพโรจน์)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ ศธ 0519.9 / 1565.4

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

21 ตุลาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คุณสุรเชษฐ์ พรพานิช (ผู้อำนวยการโรงเรียนสฤชดิเดช อ.เมือง จ.จันทบุรี)

ด้วยคณะศิลปกรรมศาสตร์ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้
นิสิตที่เข้าเรียนระดับปริญญาโททำงานวิจัยและจัดทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร เพื่อจบการศึกษา และ
สามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีการเก็บข้อมูลสำหรับการจัดทำงานวิจัย
จึงจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญสำหรับสำหรับตรวจเครื่องมือวิจัย คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็น
ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทำวิจัย ดังนั้นทางคณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนายสายันต์ อุตทอง สำหรับการวิจัยวิทยานิพนธ์ หัวข้อ
เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนาด เลิศไพโรจน์)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ ศธ 0519.9 / 1565.3

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กทม.10110

21 ตุลาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี (ครูเชี่ยวชาญโรงเรียนสฤตติเดช อ.เมือง จ.จันทบุรี)

ด้วยคณะศิลปกรรมศาสตร์ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้
นิสิตที่เข้าเรียนระดับปริญญาโททำงานวิจัยและจัดทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตร เพื่อจบการศึกษา และ
สามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีการเก็บข้อมูลสำหรับการจัดทำงานวิจัย
จึงจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญสำหรับสำหรับตรวจเครื่องมือวิจัย คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็น
ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทำวิจัย ดังนั้นทางคณะศิลปกรรมศาสตร์ จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสำหรับการวิจัยของนายสายนต์ อุตทอง สำหรับการวิจัยวิทยานิพนธ์ หัวข้อ
เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สินีนาถ เลิศไพโรจน์)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายสายัณต์ อุตทอง
วัน เดือน ปีเกิด	12 มิถุนายน 2504
สถานที่เกิด	จังหวัดอุดรธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	33 หมู่ 11 ตำบลเขabayศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี 22120
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสฤทธิดิเดช อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	ป.กศ. สูง (ศิลปศึกษา) จาก วิทยาลัยครูอุดรธานี จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2531	ค.บ. (ศิลปศึกษา) จาก วิทยาลัยครูอุดรธานี
พ.ศ. 2553	กศ.ม. (ศิลปศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร